

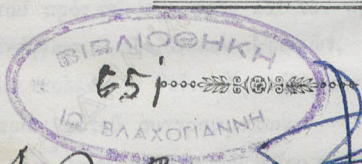
ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

Κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν Παρισίων τοῦ
1718—1738.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Α. Β. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΒΟΥΡ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Ὀδὸς Κυρίστου ἢ Νέων Λουτρῶν, ἀριθ. 872.

1860.

1877

THE

ANALYSIS

THE

THE

1878

THE

23

THE

1880

Ἄριθ. Πρωτ. 191.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

*Πρὸς τοὺς Δημοδιδασκάλους καὶ
τὰς Δημοδιδασκαλίσας.*

Ὅτι οὐδὲν οὕτω συντελεῖ πρὸς ῥύθμισιν τῶν
ἡθῶν καὶ ἐπίγνωσιν τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώ-
που πρὸς τε τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, ὅσον ἡ
ἀνάγνωσις τῶν Θείων Γραφῶν, τὸ ἀποδεικνύει
διὰ πολλῶν ὁ θεῖος Χρυσόστομος πολλαχοῦ τῶν
ἱερῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων.

Τὰ χωρία ταῦτα τοῦ θείου πατρὸς, φιλοπόνως
συλλεγέντα, μετεφράσθησαν ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον,
καὶ ἐκδοθέντα διανέμονται δωρεὰν πρὸς χρῆσιν
τῶν ἀναγινωσκόντων. Τῆς συλλογῆς ταύτης, τῆς
ὁποίας ἱκανὰ ἀντίτυπα ἐστάλησαν ἤδη πρὸς τοὺς

Κυρίου Νομάρχας, ἵνα διανεμηθῶσιν ἀναλόγως τῆς πληθύος τῶν μαθητῶν εἰς τὰ δημοτικά σχολεῖα, τὴν ἀνάγνωσιν συνιστῶντες εἰς ὑμᾶς, καὶ διὰ τὸ εὐληπτον τοῦ ὕφους, καὶ διὰ τὸ σωτήριον τῆς ἐννοίας, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι, ἐφαρμόζοντες τὴν πρᾶξιν τῆ θεωρίας, θέλετε καταστήσῃ ἐνεργὸν τὴν παραγγελίαν τοῦ Θεοῦ πατρὸς, ἐμπνέοντες εἰς τοὺς παρ' ὑμῖν φοιτῶντας παῖδας τὴν πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν προθυμίαν, ὥστε, διδασκόμενοι αὐτοὶ, νὰ ἐπαναλαμβάνωσι καὶ κατ' οἶκον εἰς ἐπήκοον τῶν παρ' αὐτοῖς τὰ ἱερά μαθήματα, πολλαπλασιαζομένης οὕτω τῆς ἀπ' αὐτῶν ὠφελείας καὶ πληρουμένου τοῦ « Ἡ δὴλῶσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ καὶ συνετιεῖ νηπίους. »

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Ἰανουαρίου 1855.

Ὁ Ὑπουργὸς
Γεωρ. ΨΥΛΛΑΣ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ.

Ἡ ἀρετὴ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἁγίου Παύλου — Οἱ Ἱερεῖς δὲν πρέπει νὰ ᾔναι ἀπαιδευτοί. —
Οὔτε οἱ Λαϊκοί.

ΘΜΙΑΩΝ ὁ Χρυσόστομος περὶ τῆς εὐγλωττίας τοῦ ἁγίου Παύλου, καὶ περὶ τοῦ χρέους τῶν ἱερέων νὰ παιδεύωνται, λέγει·

« Κατὰ τί ὑπερτέρησεν ὁ μακάριος οὗτος τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους; καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν εἶναι καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην μέγας καὶ πολὺς εἰς ὄλων τὰ στόματα; Διατί οὐχὶ μόνον μεταξὺ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων θαυμάζεται ὑπὲρ πάντας; Οὐχὶ διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ὄχι μόνον

μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ
 τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμ-
 ματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτη-
 ρίαν.» Καὶ πάλιν, « Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος
 καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον,
 πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιο-
 σύνη, ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος.» Ἄ-
 κουε δὲ καὶ τί προσθέτει δίδων εἰς τὸν Τίτον πα-
 ραγγελίας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐπισκόπων,
 « Δεῖ γὰρ, λέγει, εἶναι τὸν Ἐπίσκοπον, ἀντεχό-
 μενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα
 δυνατὸς ᾖ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.» Ἰπῶς
 λοιπὸν θέλει τις δύνασθαι, ἰδιώτης ὢν, ὡς οὗτοι
 λέγουσι, νὰ ἐλέγχη καὶ νὰ ἐπιστομίζη τοὺς ἀντι-
 λέγοντας; καὶ ἴτις ἡ χρεία νὰ καταγινώμεθα εἰς
 τὴν ἀνάγνωσιν καὶ εἰς τὰς Γραφάς, ἂν πρέπη νὰ
 ἐναγκαλιζώμεθα τὴν ἀμάθειαν; Ἄφορμαὶ εἶναι
 ταῦτα καὶ προφάσεις, καὶ προσχήματα ἀμελείας
 καὶ ὀκνηρίας.

Ἄλλ' ἐνδεχόμενον νὰ εἶπη τις, Ταῦτα προστά-
 ζονται εἰς τοὺς ἱερεῖς. Καὶ ἡμῶν ὁ λόγος τῶρα

τοὺς ἱερεῖς ἀποβλέπει· ὅτι δὲ τὰ αὐτὰ χρεωστοῦσι
 νὰ πράττωσι καὶ οἱ λαϊκοί, ἄκουε τί συμβουλεύει
 πάλιν εἰς ἄλλην του ἐπιστολὴν πρὸς ἄλλους· «Ὁ
 λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν
 πάσῃ σοφίᾳ.» Καὶ πάλιν, «Ὁ λόγος ὑμῶν πάν-
 τοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ
 ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.» Καὶ τὸ «Πρὸς ἀπο-
 λογίαν ἐτοιμοὺς εἶναι,» ἐλέχθη εἰς ὅλους. Εἰς
 τοὺς Θεσσαλονικεῖς δὲ γράφων, λέγει, «Οἰκοδο-
 μεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.»

(— Περὶ ἱερωσύνης Λόγ. δ'. Τομ. Α'. σελ. 412.)

Ἡ ψυχὴ τοῦ μὴ ἀναγινώσκοντος τὰς Γραφὰς ὁμοιάζει
 γῆν χέρσον — τῶν Γραφῶν ἢ ἀνάγνωσις γεννᾷ τὸ ψυ-
 χικὸν κάλλος.

Ταῦτα δὲ ἐνθυμεῖσθε, καὶ φυλάττετε μετὰ πά-
 σης ἀκριβείας, καὶ συνυφαίνετε τὰ χρηστὰ ἦθη με-
 τὴν ὀρθότητα τῶν δογμάτων, εἰς τὸ ὅποιον καὶ
 πρότερον σᾶς παρεκίνησα, καὶ τώρα παρακινῶ,
 καὶ ὁὖν θέλω παύσει παρακινῶν. Τὴν ἐνάρετον

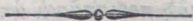
δὲ καὶ σύμφωνον μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον διαγωγὴν τίποτε δὲν προξενεῖ οὕτω, καθὼς ἡ ἑνταῦθα (παρὶ τὰς Γραφάς) διατριβή. Διότι, ὡς ἡ χέρσος γῆ, μηδένα ἔχουσα τὸν ποτίζοντα γέμει ἀπὸ ἀκάνθας καὶ τριβόλης, ἡ δὲ διηλεουμένη ἀπὸ χειρὸς γεωργικᾶς, θάλλει, καὶ ἀνθεῖ, καὶ βρῦει πολὺ ἀπὸ τὸν καρπὸν, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ. Ἡ μὲν ἀπολαύουσα τὴν ἀπὸ τῶν θείων λογίων πότισιν, θάλλει, καὶ ἀνθεῖ, καὶ βρῦει πολὺ ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ Πνεύματος· ἡ δὲ οὔσα ἐν ξηρασίᾳ καὶ ἡμελημένη καὶ ἐστερημένη τὴν τοιαύτην πότισιν, ἐρημόνεται, καὶ δασόνεται, καὶ γεννᾷ ἀκάνθας πολλὰς, — φυσικὰ τῆς ἀμαρτίας ἀποτελέσματα. Ὅπου δὲ ἄκανθαι, ἐκεῖ δράκοντες, καὶ ὄφεις, καὶ σκορπίοι, καὶ πᾶσα ἡ δύγαιμις τοῦ διαβόλου. Καὶ ἂν ἀπιστῆς εἰς τὰ λεγόμενα, ἔλθε, ἃς παραβάλωμεν τοὺς στερηθέντας τὸ βοήθημα τοῦτο μὲ ἡμᾶς, καὶ θέλεις ἰδεῖ τότε πολὺ τὸ μεταξύ διάστημα. Μᾶλλον δὲ, ἡμεῖς ἃς ἐξετάσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅποιοι μὲν εἴμεθα ὅταν ἀπολαύωμεν διδασκαλίαν θείαν, καὶ ὅποιοι ὅταν πολὺν καιρὸν στερώμεθα τὴν ὠφέλειαν ταύτην.

Μὴ ἀπορρίψωμεν λοιπὸν κέρδος τοσοῦτον. Διότι ἡ ἐνταῦθα διατριβὴ εἶναι πρόξενος ὄλων τῶν ἀγαθῶν. Ἐντεῦθεν ἀναχωρῶν καὶ ὁ ἀνὴρ θέλει φανῆ εἰς τὴν γυναῖκα τιμιώτερος, καὶ ἡ γυνὴ εἰς τὸν ἄνδρα ποθεινοτέρα. Διότι τὴν γυναῖκα δὲν καθιστᾷ ἐρασμίαν ἡ εὐμορφία τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ἡ ἀρετὴ· ὄχι ἐπιτρίμματα καὶ ὑποβαφαὶ βλεφάρων, οὐδὲ χρυσίον καὶ ἱμάτια πολυτελῆ, ἀλλὰ σωφροσύνη, καὶ πραότης, καὶ θεοφοβία σταθερά. Καὶ τὸ νοητὸν κάλλος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξασκηθῆ ἀλλαχοῦ, πλὴν εἰς τὸν θαυμαστὸν καὶ θεῖον τόπον τοῦτον, ὅπου οἱ ἀπόστολοι, οἱ προφῆται, ἀποσπογγίζουσι, καλλωπίζουσι, ἀποξέουσι τῆς ἁμαρτίας τὸ γῆρας, ἐπιφέρουσι τῆς νεότητος τὴν ἀκμὴν, ἐκβάλλουσι πᾶσαν κηλίδαν, πᾶσαν ῥυτίδαν, πᾶσαν ἀκαθαρσίαν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς. Τοῦτο λοιπὸν τὸ κάλλος ἃς σπουδάσωμεν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες νὰ ἐγκατοικίσωμεν ἐντὸς ἡμῶν. Διότι τὸ μὲν κάλλος τοῦ σώματος καὶ νόσος μαραίνει, καὶ πολυκαιρία διαφθείρει, καὶ γῆρας σβύνει, καὶ ὁ θάνατος ἐ-

πελθῶν ἀφανίζει ὀλόκληρον· τὸ δὲ τῆς ψυχῆς, οὔτε χρόνος, οὔτε νόσος, οὔτε γῆρας, οὔτε θάνατος, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων δύναται νὰ βλάβῃ, ἀλλὰ μένει διαπαντὸς ἀνθοῦν. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ἡ ὠραιότης παρακινεῖ πολλάκις τοὺς βλέποντας εἰς ἀκολασίαν· τὸ δὲ τῆς ψυχῆς κάλλος ἐλκύει αὐτὸν τὸν Θεὸν πρὸς τὸν ἴδιον αὐτῆς ἔρωτα· καθὼς καὶ ὁ προφήτης λέγει, πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν λαλῶν, «Ἄκουσον θύγατερ, καὶ ἴδε, καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου, καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου.»

Ὅθεν ἀγαπητοὶ, διὰ νὰ γείνωμεν φίλοι τοῦ Θεοῦ, ἅς ἐξασκῶμεν καθεκάστην τοῦτο τὸ κάλλος, ἀποσπογγίζοντες πᾶσαν κηλίδαν μὲ τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, μὲ τὰς προσευχὰς, μὲ τὰς ἐλεημοσύνας, μὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν· ὥστε ὁ βασιλεὺς, ἐρασθεὶς τὴν ψυχικὴν ἡμῶν εὐμορφίαν, νὰ καταξιώσῃ ἡμᾶς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· τὴν ὁποίαν εἶθε νὰ ἐπιτύχωμεν ἡμεῖς, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἶη δόξα νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. (— Εἰς τὸν Παραλυτικὸν πρὸς Ἀνομοίους, Λόγ. ιβ'. Τομ. Α'. σελ. 556. 557).

Οἱ Κοσμικοὶ ἔχουσι πλειοτέραν χρείαν τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν παρὰ τοὺς Μοναχοὺς.

Εἰς τοῦτο πάντοτε σᾶς παρακινῶ, καὶ δὲν θέλω παύσει παρακινῶν, ὅχι μόνον ἐνταῦθα νὰ προσέχητε εἰς τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν ἐπιστρέφοντες, νὰ καταγίνεσθε συνεχῶς εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Τοῦτο καὶ εἰς τοὺς ὅσοι κατ' ἰδίαν συναναστρέφονται μετ' ἐμοῦ δὲν ἔλειψα πάντοτε παραγγέλλων. Καὶ ἄς μή μοι λέγη μηδεὶς τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα καὶ πολλῆς κατακρίσεως ἄξια λόγια, ὅτι εἰς τὸ δικαστήριον εἶμαι προσηλωμένος, εἰς τὰ πολιτικὰ ἐνασχολοῦμαι, τέχνην μετέρχομαι, γυναῖκα ἔχω, παιδιά τρέφω, οἰκογενειάρχης εἶμαι, βιωτικὸς ἄνθρωπος

εἶμαι· δὲν εἶναι ἐμοῦ ἔργον νὰ ἀναγινώσκω τὰς Γραφὰς, ἀλλ' ἐκείνων, οἵτινες παρητήθησαν ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἐπίασαν τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, καὶ ζῶσι διὰ παντὸς τὸν βίον τοῦτον. Ἔτι λέγεις, ἄνθρωπε; ἔδεν εἶναι σοῦ ἔργον νὰ προσέχῃς εἰς τὰς Γραφὰς, ἐπειδὴ περισπᾶσαι ἀπὸ μυρίας φροντίδας; Διὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι σοῦ ἔργον πολὺ πλεόν παρὰ ἐκείνων. Διότι ἐκεῖνοι δὲν χρειάζονται τόσον τὴν ἀπὸ τὰς θείας Γραφὰς βοήθειαν, ὅσον οἱ στρεφόμενοι ἐν μέσῳ πραγμάτων πολλῶν. Ἐπειδὴ οἱ μὲν μοναχοὶ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τὴν ἀγορὰν καὶ ἀπὸ τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς θορύβους, καὶ πῆξαντες τὰς καλύβας τῶν εἰς ἐρημίαν, μὴ ἔχοντες συγκοινωνίαν μετ' οὐδενός, ἀλλὰ μετὰ πάσης ἀσφαλείας φιλοσοφοῦντες εἰς τὴν ἡσύχιον ἐκείνην γαλήνην, ὡς ἐὰν ἐκάθηντο εἰς λιμένα, ἀπολαύουσι πολλὴν τὴν ἀσφάλειαν, ἡμεῖς δὲ, οἱ σαλεύοντες ὡς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους, καὶ ἀναγκαίως ἔχοντες μυρίων ἀμαρτημάτων ἀφορμὰς, χρειάζομεθα πάντοτε συνεχῆ καὶ ἀδιάλειπτον τὴν ἀπὸ τὰς Γραφὰς παρακίνησιν.

Ἐκεῖνοι κάθηνται μακρὰν τῆς μάχης, διὰ τοῦτο οὐδὲ λαμβάνουσι πολλὰς πληγὰς· ἀλλὰ σὺ στέχεις ἀδιαλείπτως παρατεταγμένος, καὶ συνεχεῖς λαμβάνεις τὰς πληγὰς, διὰ τοῦτο καὶ πλειοτέρων ἰατρικῶν ἔχεις χρεῖαν. Διότι καὶ ἡ γυνὴ σὲ παροξύνει, καὶ ὁ υἱὸς σὲ λυπεῖ, καὶ ὁ δοῦλος σὲ κινεῖ εἰς ὀργήν, καὶ ὁ ἐχθρὸς σ' ἐπιβουλεύει, καὶ ὁ φίλος σὲ φθονεῖ, καὶ ὁ γείτων σ' ἐνοχλεῖ, καὶ ὁ συστρατιώτης σὲ ὑποσκελίζει, πολλάκις καὶ ὁ δικαστὴς σὲ ἀπειλεῖ, καὶ ἡ πενία σὲ λυπεῖ, καὶ ὁ χαμὸς τῶν οἰκιακῶν σοὶ προξενεῖ πένθος, καὶ ἡ εὐημερία σὲ φουσκώνει, καὶ ἡ δυστυχία σὲ συζέλλει. Καὶ πανταχόθεν μᾶς περιστοιχίζουσι πολλαὶ ὀργῆς ἀφορμαὶ καὶ αἰτίαι, πολλαὶ φροντίδων, πολλαὶ ἀθυμίας καὶ λύπης, πολλαὶ κενοδοξίας καὶ ἀπονοίας, καὶ μυρία φέρονται πανταχόθεν τὰ βέλη. Διὰ τοῦτο χρειαζόμεθα ἀδιακόπως τὴν ἀπὸ τῶν Γραφῶν πανοπλίαν. « Γνώρισον, » λέγει (ὁ Ἐκκλησιαστής), « ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις, καὶ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως περιπατεῖς. » Καθότι δεινότεραι ἐξανίστανται αἱ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίαι

κατὰ τῶν διατριβόντων ἐν μέσῳ (κόσμου πολλοῦ)·
 διότι καὶ ὄψις ὠραία, καὶ σῶμα λαμπρὸν προ-
 σβάλλει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ λόγοι αἰσχροὶ διὰ
 τῆς ἀκοῆς εἰσελθόντες, ταραττοῦσι τὰ διανοήματα
 ἡμῶν· καὶ πολλάκις δὲ καὶ μέλος κατακεκλασμένον
 χαλαρόνει τὸ εὐτογον τῆς ψυχῆς. Ἄλλὰ τί λέγω
 ταῦτα; διότι ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον φαίνεται ὅτι εἶναι
 εὐτελέστατον πάντων τούτων, δηλαδή καὶ μόνη
 ἡ μυρωδία πεσοῦσα ἀπὸ γυναῖκας ἑταιριζομένης,
 ἐνῷ διέρχονται, μᾶς κυριεύει, καὶ μᾶς αἰχμαλω-
 τίζει ἀπὸ ἀπλοῦν συνάντημα.

Καὶ ἀπὸ τοιαῦτα πολλὰ πολιορκεῖται ἡ ψυχὴ
 ἡμῶν· ὥστε ἔχομεν ἀνάγκην τῶν θείων φαρμά-
 κων ἵνα καὶ τὰς γενομένας πληγὰς θεραπεύω-
 μεν, καὶ ὅσας δὲν ἔγειναν μὲν εἰσέτι, μέλλουσι
 δὲ νὰ γείνωσι, προλάβωμεν, ἀπὸ μακρόθεν σβέ-
 νοντες τοῦ διαδόλου τὰ βέλη, καὶ ἀποκρούοντες
 αὐτὰ διὰ τῆς συνεχοῦς τῶν Γραφῶν ἀναγνώσεως.
 Διότι ἀδύνατον, ἀδύνατον εἶναι νὰ σωθῇ ὅστις δὲν
 ἀπολαύῃ συνεχῶς τὴν πνευματικὴν ἀνάγνωσιν·
 ἀλλ' εὐχάριστον ἤθελεν εἶσθαι ἂν καὶ ἀπολαμ-

θάνοντες παντοτεινήν τὴν θεραπείαν ταύτην, ἠθέλομεν δυνηθῆναι νὰ σωθῶμεν ποτέ. Ὅταν δὲ πληγωνώμεθα μὲν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, δὲν ἀπολαύωμεν δὲ οὐδεμίαν ἰατρείαν, ἰποία σωτηρίας ἐλπίς; (— Εἰς τὸν Λάζαρον, Λόγ. γ'. Τομ. Α'. σελ. 737.)

Χρεία νὰ ἀποκτῶμεν Βιβλία Πνευματικά.

Ἐὰν βλέπεις τοὺς χαλκέας, τοὺς χρυσοχόους, τοὺς ἀργυροκόπους, τοὺς ὁποιανδήποτε τέχνην μετερχομένους, ὅτι ἔχουσι ὅλα τῆς τέχνης τὰ ἐργαλεῖα ἐντελῆ, ὅτι, καὶ πεῖνα ἐὰν τοὺς ἀναγκάζῃ, καὶ πενία ἐὰν τοὺς στενοχωρῇ, πάντα προτιμῶσι νὰ ὑποφέρωσι μᾶλλον, παρά νὰ πωλήσωσι κἀνὲν ἀπὸ τῆς τέχνης τὰ ὄργανα, καὶ νὰ διατραφῶσι; Πολλοὶ, τῇ ἀληθείᾳ, πολλάκις ἐπροτίμησαν νὰ δανεισθῶσι μᾶλλον καὶ νὰ διαθρέψωσι καὶ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰ παιδία, παρά νὰ πωλήσωσι κἀν τὸ μικρότατον τῶν ἐργαλείων τῆς τέχνης· καὶ δικαίῳ τῷ λόγῳ· ἐπειδὴ ἐξεύρουσιν ὅτι, ἀφοῦ πωληθῶσιν ἐκεῖνα, ὅλη αὐτῶν ἢ περὶ τὴν τέχνην

ἐμπειρία ἀποβαίνει ἄχρηστος, καὶ πᾶν τὸ μέσον τῆς εὐπορίας των ἀφαιρεῖται. Διότι, ἐνόσω μὲν ἐκεῖνα μένωσι, δυνατόν ἐπιμελούμενοι εἰς τὴν τέχνην νὰ πληρώσωσι μὲ τὸν καιρὸν τὰ δάνεια· ἀλλ' ἂν ἔφθασαν νὰ πωλήσωσιν αὐτὰ εἰς ἄλλους, ἀδύνατον πλέον θέλει εἶσθαι εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπινοήσωσι παρηγορίαν τινὰ τῆς πτωχείας καὶ τῆς πείνης.

Οὕτω πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ διακήμεθα. Διότι, καθὼς εἰς ἐκεῖνους ἐργαλεῖα τῆς τέχνης εἶναι ἡ σφύρα καὶ ὁ ἄκμων καὶ ἡ πυράγρα· οὕτω καὶ εἰς ἡμᾶς ἐργαλεῖα τῆς τέχνης εἶναι τὰ ἀποστολικά καὶ προφητικά βιβλία, καὶ πᾶσα Γραφή θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος. Καὶ καθὼς διὰ μέσου ἐκείνων μορφώνουσι ἐκεῖνοι πάντα ἕσα τυχὸν λάβωσι σκεύη· οὕτω καὶ ἡμεῖς διὰ μέσου τούτου χαλκεύομεν τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, καὶ διεστραμμένην οὔσαν τὴν διορθώνομεν, καὶ παλαιωθεῖσαν τὴν ἀνακαινίζομεν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἐπιδεικνύουσι τὴν τέχνην αὐτῶν μέχρι τῶν σχημάτων· διότι τὴν ὅλην τῶν σκευῶν δὲν δύνανται νὰ μεταβάλωσιν,

οὔτε τὸν ἄργυρον νὰ κάμωσι χρυσόν, ἀλλὰ τοὺς τύπους αὐτῶν μεταμορφόνοῦσι μόνον· σὺ δὲ οὐχὶ οὕτως, ἀλλ' ἔχεις τι πλεόν ἐκείνων νὰ κατορθώσῃς, καὶ ξύλινον σκεῦος ἂν λάβῃς, θέλεις δυνηθῆ ποτὲ νὰ τὸ κάμῃς χρυσοῦν. Καὶ τούτου μάρτυς ὁ Παῦλος, οὕτω λέγων· « Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα. Ἐάν τις οὖν ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἐκ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν ἡγιασμένον, καὶ εὐχρηστον τῷ Δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. »

Μὴ ἀμελῶμεν λοιπὸν τὴν ἀπόκτησιν τῶν βιβλίων, διὰ νὰ μὴ πληρωθῶμεν εἰς τὰ καίρια, μηδὲ χρυσίον νὰ θάπτωμεν εἰς τὴν γῆν, ἀλλὰ βιβλία ὡς θησαυρίζωμεν εἰς ἑαυτοὺς πνευματικά. Διότι τὸ μὲν χρυσίον, ἔταν αὐξήσῃ, τότε μάλιστα ἐπιβουλεύει τοὺς κτήτορας αὐτοῦ, τὰ δὲ βιβλία, καὶ μόνον ἀποκείμενα, προξενοῦσιν εἰς τοὺς ἔχοντας πολλὴν τὴν ὠφέλειαν. Διότι καθὼς ὅπου εὐρίσκονται ὄπλα βασιλικά, καὶ μηδεὶς ἂν ὑπάρχῃ ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὰ, προξενοῦσι πολλὴν ἀ-

σφάλειαν εἰς τοὺς ἔσω κατοικοῦντας, μήτε ληστοῦ, μήτε τοιχωρύχου, μήτε ἄλλου τινὸς κακούργου τολμῶντος νὰ ἐπιθῆ εἰς τὴν οἰκίαν τοιουτοτρόπως, ὅπου εἶναι βιβλία πνευματικά, πᾶσα ἐνέργεια διαβολικὴ διώκεται ἐκεῖθεν, καὶ γίνεται πρὸς τοὺς ἐνοικοῦντας πολλὴ εἰς τὴν ἀρετὴν παρακίνησις. Καὶ αὐτὴ μόνη τῶν βιβλίων ἡ θεὰ μᾶς καθιστᾷ ὀκνηροτέρους πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Ἐπειδὴ, καὶ ἐὰν τολμήσωσιν εἰς τίποτε ἀπηγορευμένον, καὶ μολύνομεν ἑαυτοὺς, ἐπιστρέφοντες εἰς τὸν οἶκον, καὶ βλέποντες τὰ βιβλία, καταδικάζομεν πλείοτερον τὸ συνειδὸς ἡμῶν, καὶ γινόμεθα προσεκτικώτεροι μὴ μεταπέσωμεν εἰς τὰ αὐτά. Ἐὰν δὲ πάλιν ζῶμεν ἐν ἀγιωσύνῃ πλείοτεραν λαμβάνομεν ἐκεῖθεν τὴν ὠφέλειαν. Διότι μόλις ἐγγίζει τις τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ εὐθὺς μεταβάλλεται ἡ διάνοια αὐτοῦ, καὶ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰ βιωτικά καὶ διὰ τῆς ὄψεως αὐτῆς μόνης. Ἐὰν δὲ γένη καὶ ἀνάγνωσις ἀκριβής, ὡς εὐρισκομένη ἡ ψυχὴ εἰς τὰ ἱερά ἄδυστα, οὕτω καθαρίζεται καὶ βελτιώνεται, τοῦ Θεοῦ ὁμιλοῦντος εἰς αὐτὴν διὰ τῶν γραμμά-

των ἐκείνων. (— Εἰς τὸν Λάζαρον Λόγος γ'. Τόμος Α'. σελ. 738—739).

Ἡ ἀγία Βίβλος συνεγράφη ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὴν ἀναγινώσκη ἕκαστος δι' ἑαυτὸν — ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς σπουδάζοντας αὐτὴν προθύμως — ἡ ἄγνοιά της εἶναι μέγα κακόν.

Ἄλλὰ λέγουσί τινες, ἵ τί τὸ ὄφελος, ἂν δὲν καταλαμβάνωμεν τὰ περιεχόμενα; Καὶ τὰ περιεχόμενα ἂν δὲν καταλαμβάνησ, ἀποκρίνομαι, πολὺς εἶναι ὁ προξενούμενος ἁγιασμός καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀνάγνωσιν· καὶ ὅμως, ἀδύνατον εἶναι ν' ἀγνοῆσ ὅλα ἐπίσης. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο ἕκονόμησεν ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος νὰ συνθέσῃ τὰ βιβλία ταῦτα τελῶναι, καὶ ἀλιεῖς, καὶ σκηνοποιοί, καὶ ποιμένες, καὶ αἰγοβοσκοί, καὶ ἰδιῶται, καὶ ἀγράμματοι, διὰ νὰ μὴ ἔχη μηδεὶς τῶν ἀπαιδευτῶν νὰ καταφεύγη εἰς τὴν πρόφασιν ταύτην, — διὰ νὰ ἦναι τὰ λεγόμενα εἰς ὅλους εὐκατάληπτα· ὥστε καὶ ὁ χειροτέχνης, καὶ ὁ ὑπηρέτης, καὶ ἡ χήρα γυνή, καὶ ὁ πάντων ἀνθρώπων ἀμαθέστατος, νὰ

κερδάνη καὶ νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως. Διότι ὅλα ταῦτα συνέγραψαν οἱ καταρχὰς ἀξιωθέντες τῆς χάριτος τοῦ Πνεύματος, οὐχὶ πρὸς κενοδοξίαν, καθὼς οἱ ἐξωτερικοὶ, ἀλλὰ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν ἀκούοντων. Διότι, οἱ μὲν ἐξωτερικοὶ φιλόσοφοι, καὶ ῥήτορες, καὶ συγγραφεῖς, μὴ ζητοῦντες τὸ κοινὸν συμφέρον, ἀλλὰ μόνον σκοπὸν ἔχοντες πῶς αὐτοὶ νὰ θαυμασθῶσιν, ἐὰν εἴπον καί τι χρήσιμον, καὶ τοῦτο κατέκρυψαν, ὡς εἰς ζόφον τινὰ, τὴν συνήθη ἀσάφειαν· ἀλλ' οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Προφῆται ἔκαμον ὅλον τὸ ἐναντίον διότι τὰ ἰδικά των κατέστησαν εἰς ὅλους σαφῆ καὶ φανερά, ὡς ὄντες κοινοὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι, διὰ νὰ δύνηται ἕκαστος καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ μανθάνη ἐκ τῆς ἀναγνώσεως μόνης τὰ λεγόμενα. Καὶ τοῦτο προαναφωνῶν ὁ Προφήτης ἔλεγεν, «Ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ· καὶ οὐ μὴ εἴπη ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ, Γνωθὶ τὸν Κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.» Καὶ ὁ Παῦλος λέγει, «Κἀγὼ ἀδελφοί, ἦλθον πρὸς ὑμᾶς, οὐ καθ' ὑπεροχὴν

λόγου, ἢ σοφίας, καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ. » Καὶ πάλιν, « Ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου, οὐκ ἐν πειθανοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ δυνάμεως. » Καὶ πάλιν, « Λαλοῦμεν γὰρ σοφίαν οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων. »

Καὶ εἰς ποῖον δὲν εἶναι φανερά ὅλα τὰ τῶν Εὐαγγελίων; Ἰ Τίς ἀκούων, ὅτι « μακάριοι οἱ πραεῖς, μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, » καὶ ὅσα τοιαῦτα, θέλει χρειασθῆ διδάσκαλον, διὰ νὰ ἐννοήσῃ τί τῶν λεγομένων; Καὶ τὰ σημεῖα δὲ, καὶ τὰ θαύματα, καὶ αἱ ἱστορίαι, ἵδὲν εἶναι καὶ εἰς τὸν τυχόντα εὐκολογνώριστα καὶ φανερά; Ἀφορμαὶ εἶναι ταῦτα, καὶ προφάσεις, καὶ τῆς ὀκνηρίας παρακαλύμματα. Ἰ Δὲν ἐννοεῖς τὰ διαλαμβανόμενα; Καὶ ἵπῳς θέλεις δυνηθῆ νὰ τὰ νοήσῃς ποτὲ, ἐνῷ κἀν νὰ τὰ κυττάξῃς δὲν θέλεις; Λάβε ἀνὰ χεῖρας τὸ βιβλίον· ἀνάγνωθι τὴν ἱστορίαν ὅλην· καὶ, ἀφοῦ καταλάβῃς τὰ εὐκολογνώριστα, τὰ ἄδηλα καὶ ἀσαφῆ ἐπανάλαβε

πολλάκις. Ἐὰν δὲ καὶ διὰ τῆς συνεχοῦς ἀναγνώσεως δὲν δυνηθῆς νὰ εὔρης τὸ λεγόμενον, ὕπαγε πρὸς τὸν σοφώτερον, ἐλθὲ πρὸς τὸν διδάσκαλον, ἀνάφερε εἰς αὐτὸν περὶ τῶν εἰρημένων, δεῖξον πολλὴν προθυμίαν. Καὶ ἂν σὲ ἴδῃ ὁ Θεὸς ὅτι ἔχεις τοσαύτην προθυμίαν, δὲν θέλει παραβλέψει τὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὴν φροντίδα σου· ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἂν δὲν σε διδάξῃ τὸ ζητούμενον, αὐτὸς θέλει ἐξάπαντος τὸ ἀποκαλύψει.

Ἐνθυμήθητι τὸν εὐνοῦχον τῆς βασιλείσης τῶν Αἰθιοπῶν, ὅστις, ἄνθρωπος βάρβαρος ὢν, καὶ ἀπὸ μυρίας φροντίδας συνεχόμενος, καὶ παντοχόθεν ἀπὸ πράγματα πολλὰ περικυκλούμενος, καίτοι δὲν ἐγίνωσκεν ὅσα ἀνεγίνωσκεν, ὅμως ἀνεγίνωσκε καθήμενος ἐπὶ τῆς ἀμάξης. Ἐὰν δὲ ἐν ὁδοῦ ἐδείκνυε τόσην σπουδὴν, ἐνόησον ὅποῖος ἦτον ὅτε διέτριβεν ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἐὰν τὸν καιρὸν τῆς ὁδοιπορίας δὲν ὑπέφερε νὰ μείνῃ χωρὶς ἀνάγνωσιν, πολὺ μᾶλλον ὅτε ἐκάθητο ἐν τῷ οἴκῳ. Ἐὰν μηδὲν γνωρίζων ἐκ τῶν ὅσα ἀνεγίνωσκε δὲν ἔπαυεν ἀπὸ τῆν ἀνάγνωσιν, πολὺ μᾶλλον ἀφοῦ ἔμαθε. Διὰ νὰ

πληροφορηθῆς δὲ ὅτι δὲν ἐνοοῦσε τὰ ὅσα ἀνεγίνωσκεν, ἀκουσον τί λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Φίλιππος· « Ἄρά γε γινώσκεις ἢ ἀναγινώσκεις; » Καὶ ἐκεῖνος ἀκούσας ταῦτα, δὲν ἠρουθρίασεν οὐδ' ἐνετράπη, ἀλλ' ὠμολόγησε τὴν ἄγνοιαν, καὶ λέγει, « Ἰ Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ὁδηγήσῃ με; » Ἐπειδὴ λοιπὸν, καὶ πρὶν ἔτι ἔχῃ ὁδηγὸν ἀνεγίνωσκε τοιοῦτοτρόπως, διὰ τοῦτο ἐπέτυχε ταχέως τὸν χειραγωγόν. Ὁ Θεὸς εἶδε τὴν προθυμίαν αὐτοῦ, ἐδέχθη τὴν σπουδὴν τε, καὶ ἔπεμψεν εἰς αὐτὸν διδάσκαλον εὐθύς. Τώρα δὲ δὲν παρευρίσκεται μὲν ὁ Φίλιππος, παρευρίσκεται ὅμως τὸ Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐκίνησε τὸν Φίλιππον.

Ἄς μὴ καταφρονῶμεν τὴν σωτηρίαν μας, ἀγαπητοί. Ταῦτα πάντα ἐγράφησαν δι' ἡμᾶς, « πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὗς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησε. » Μεγάλῃ ἀσφάλεια εἰς τὸ μὴ ἀμαρτάνειν εἶναι τῶν Γραφῶν ἢ ἀνάγνωσις· μέγας κρημνὸς καὶ βάραθρον βαθύ τῶν Γραφῶν ἢ ἄγνοια· μεγάλη προδοσία σωτηρίας τὸ νὰ μὴ γνωρίζωμεν τίποτε ἀπὸ τοὺς θείους νόμους. Τοῦτο καὶ αἱρέσεις ἐγέννησε·

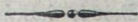
τοῦτο καὶ βίον διεφθαρμένον εἰσῆγαγε· τοῦτο ἔκα-
 με τὰ ἄνω κάτω. Διότι ἀδύνατον, ἀδύνατον εἶναι
 νὰ ἀναχωρήσῃ τις ἄκαρπος, καταγινόμενος μετ'
 ἐπιστασίας εἰς συνεχῆ ἀνάγνωσιν. Ἰδοὺ λοιπὸν μία
 παραβολή (ἢ παραβολή τοῦ Λαζάρου) πόσον μᾶς
 ὠφέλησε, πῶς κατέστησε καλητέραν τὴν ψυχὴν
 μας! Διότι πολλοὶ, δὲν ἀμφιβάλλω, ἀνεχώρησαν
 λαθόντες διαρκῆ τὴν ἐκ τῆς ἀκροάσεως ὠφέλειαν·
 ἂν ἦναι δὲ καὶ τινες, οἵτινες δὲν ἔλαβον τοσοῦτον
 καρπὸν, ἀλλ' ὅμως τὴν ἡμέραν τοῦλάχιστον ἐκεί-
 νην, καθ' ἣν ἤκουσαν, ἔγειναν ἐξάπαντος καλή-
 τεροι. Δὲν εἶναι δὲ μικρὸν πρᾶγμα καὶ ἡμέραν
 μίαν νὰ διαγάγῃ τις κατανευγμένος διὰ τὰς ἀμαρ-
 τίας του, καὶ νὰ ἀναδλέψῃ πρὸς τὴν ἄνω φιλοσο-
 φίαν, καὶ νὰ κάμῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ μικρὸν τι
 νὰ ἀναπνεύσῃ ἀπὸ τὰς βιωτικὰς φροντίδας. "Ἄν
 δὲ πράττωμεν τοῦτο καθ' ἐκάστην σύναξιν, καὶ δὲν
 διαλείπωμεν, ἢ συνέχεια τῆς ἀκροάσεως θέλει
 ἐνεργήσῃ εἰς ἡμᾶς μέγα τι καὶ γενναῖον ἀγαθόν.
 (— Εἰς τὸν Λάζ. Λόγ. γ'. Τόμ. Α'. σελ. 739—741.)

Ἡ Γραφή εἶναι πηγὴ ἀνέκλειπτος.

Καθὼς ὁ γεωργὸς, ἀφοῦ τρυγήσῃ τὴν ἄμπελον ὅλην, δὲν ἀποχωρεῖ, ἕως οὔ ἐκκόψῃ καὶ τὰς ῥᾶγας, (οὕτω καὶ ἐγὼ) τώρα· ἐπειδὴ βλέπω ἔτι νοήματα κεκρυμμένα εἰς τὰ γράμματα, ὡς ὑπὸ φύλλα, ἃς ἀποτρυγήσωμεν πάλιν μετ' ἀκριθείας καὶ ταῦτα, μεταχειριζόμενοι ἀντὶ ὄρεπᾶνου τὸν λόγον. Διότι ἡ μὲν ἄμπελος, ἅπαξ τρυγηθεῖσα, στέκει γυμνή ἀπὸ τὸν καρπὸν, ἔχουσα φύλλα μόνον· ἡ δὲ ἄμπελος ἡ πνευματικὴ τῶν θείων Γραφῶν δὲν εἶναι οὕτως· ἀλλὰ καὶ ἂν ἀφαιρέσωμεν πᾶν τὸ φαινόμενον, τὸ πλειότερον ὅμως ἐναπομένει πάλιν. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην (τῆς τοῦ Λαζάρου παραβολῆς) πολλοὶ καὶ πρὸ ἡμῶν ἐλάλησαν, καὶ μεθ' ἡμᾶς ἴσως θέλουσι λαλήσει πολλοὶ, ἀλλὰ οὐδεὶς θέλει δυνηθῆναι νὰ κενώσῃ τὸν πλοῦτον ὄλον. Διότι τῆς περιουσίας ταύτης ἡ φύσις εἶναι τοιαύτη· ὅσον βαθύτερα σκάψῃς, τόσον πλέον θέλουσιν ἀναβρῦει τὰ θεῖα νοήματα· διότι εἶναι πηγὴ, ἣτις ποτὲ δὲν ἐκλείπει. (— Εἰς τὸν Πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον, Λόγος δ'. Τόμος Α'. σελ. 751—752.)

Αἱ Γραφαὶ εἶναι καὶ νεκροῦ ἀνισταμένου
ἀξιοπιστότεραι.

Διὰ τὴν καταλάβησιν καὶ ἀλλαχόθεν ὅτι τῶν προφητῶν ἢ διδασκαλία εἶναι ἀξιοπιστοτέρα τῆς παραστάσεως τῶν ἐκ νεκρῶν ἀνισταμένων, παρατήρησον τοῦτο· ὅτι πᾶς μὲν νεκρὸς εἶναι δοῦλος· ἔσα δὲ αἱ Γραφαὶ λέγουσι, ταῦτα ὁ Δεσπότης ἐλάλησεν· ὥστε καὶ νεκρὸς ἂν ἀνασταθῆ, καὶ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἂν καταβῆ, αἱ Γραφαὶ ἄς εἶναι εἰς σᾶς ὅλων ἀξιοπιστότεραι. Διότι τῶν ἀγγέλων ὁ Δεσπότης, καὶ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ζώντων ὁ Κύριος, αὐτὸς ἐκείνας ἐνομοθέτησεν. (— Εἰς τὸν Πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον, Λόγος δ'. Τόμος Α'. σελ. 755.)

Οὐδὲ τὰ ἀπλούστατα ῥητὰ τῆς Γραφῆς δὲν εἶναι ἀσφαλὲς νὰ παρατρέχωμεν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι ἀδύνατον νὰ διέλθωμεν ὅλα· τί θέλετε νὰ ἐκλέξωμεν ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ νὰ εἴπωμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην; Δι-

ὅτι, καθὼς ἐν λιθαδίῳ, πολλὰ καὶ ποικίλα βλέπω τῆς ἀναγνώσεως τὰ ἄνθη, καὶ πολλὴν μὲν τὴν βροδωνιάν, πολλὰ δὲ τὰ ἴα, καὶ ὄχι ὀλιγώτερα τὰ κρίνα· ἀλλὰ καὶ τὸν καρπὸν τοῦ Πνεύματος· ποικίλον καὶ πλουσιοπάροχον βλέπω διεσπαρμένον πανταχοῦ, καὶ πολλὴν τὴν εὐωδίαν. Μᾶλλον δὲ, ὄχι λιθαδίον μόνον, ἀλλὰ καὶ παράδεισος εἶναι τῶν θείων Γραφῶν ἢ ἀνάγνωσις. Διότι τὰ ἄνθη ταῦτα δὲν ἔχουσιν εὐωδίαν φιλήν μόνον, ἀλλὰ καὶ καρπὸν δυνάμενον νὰ τρέφῃ ψυχὴν. Ἰτί λοιπὸν ἐκ τῶν εἰρημένων θέλετε νὰ φέρωμεν σήμερον εἰς μέσον; Ἰθέλετε νὰ πραγματευθῶμεν τώρα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φαίνεται εὐτελέστερον πάντων, καὶ εἰς τοὺς τυχόντας εὐκολονόητον; Εἰς ἐμὲ τοῦτο φαίνεται ἀρεστόν, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι καὶ εἰς ἐσᾶς θέλει φανῆ. Ἰτί λοιπὸν εἶναι εὐκολώτερον τῶν ἄλλων; ἸΚαὶ τί ἄλλο παρὰ τοῦτο; « Οἶνω ὀλίγω χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σου, καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. » *Ἐλθετε λοιπὸν, ᾧς δαπανήσωμεν τὸν λόγον ὅλον εἰς ταύτην τὴν ῥῆσιν. Κάμνομεν δὲ τοῦτο ὄχι ἕνεκεν φιλοτιμίας, οὐδὲ

προθυμούμενοι νὰ δεῖξωμεν τὴν εἰς τὸ λέγειν
 θεινότητα· διότι τὰ λεγόμενα δὲν εἶναι ἰδικά μας,
 ἀλλ' ὅσα ἐμπνεύσῃ τοῦ Πνεύματος ἡ χάρις· ἀλλὰ
 διὰ νὰ διεγείρωμεν τοὺς ὀκνηροτέρους τῶν ἀχρο-
 ατῶν, καὶ νὰ καταπείσωμεν αὐτοὺς πόσος εἶναι
 τῶν Γραφῶν ὁ θησαυρὸς, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀσφα-
 λές οὔτε ἀκίνδονον νὰ τὸν παρατρέχωμεν. Διότι,
 ἐὰν τὴν ψιλὴν καὶ εὐκατάληπτον ταύτην ῥῆσιν,
 τὴν φαινομένην εἰς τοὺς πολλοὺς ὅτι δὲν περιέχει
 τίποτε ἀναγκαῖον, εὖρωμεν ὅτι μᾶς δίδει αἷτια
 πολλοῦ πλούτου, καὶ ἀφορμὰς φιλοσοφίας τῆς
 ἀνωτάτω, πολὺ μᾶλλον ἐκεῖνα, ὅσα καὶ ἀφ' ἐ-
 αυτῶν δεικνύουσι τὴν οἰκείαν ἀφθονίαν, θέλουσι
 γεμίσει ἀπὸ μυρίους θησαυροὺς τοὺς προσέχοντας.

Ὅθεν ἄς μὴ παρατρέχωμεν μηδὲ τὰ νοήματα
 ἐκεῖνα τῶν Γραφῶν, τὰ νομιζόμενα ὅτι εἶναι ἀπλᾶ·
 διότι τῆς ἀπὸ τοῦ Πνεύματος χάριτος εἶναι καὶ
 ταῦτα. Τοῦ Πνεύματος δὲ ἡ χάρις οὐδέποτε εἶναι
 μικρὰ καὶ εὐτελής, ἀλλὰ μεγάλη, καὶ θαυμασία,
 καὶ ἀξία τῆς μεγαλοδωρίας ἐκείνου ὅστις ἔδωκεν.
 Ἄς μὴ ἀκρύσωμεν λοιπὸν παρέργως, ἐπειδὴ καὶ

οὐ λαγαρίζοντες τὴν μεταλλικὴν γῆν, ἀφοῦ τὴν ῥέψωσιν εἰς τὸ χωνευτήριον, δὲν ἐκβάλλουσι τὰς μάζας τοῦ χρυσοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ κομμάτια συλλέγουσι μετὰ πολλῆς ἀκριθείας. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἡμεῖς λαγαρίζομεν χρυσίον, λαβόντες αὐτὸ ἐκ τῶν μεταλλείων τῶν ἀποστολικῶν, — τὸ λαγαρίζομεν, ὅχι ῥίπτοντες αὐτὸ εἰς χωνευτήριον, ἀλλὰ βάλλοντές το εἰς τὴν διάνοιαν τῆς ψυχῆς σας ὅχι ἀνακαίοντες φλόγα, ἀλλ' ἀνάπτοντες τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος, — ὡς συναθροίζωμεν καὶ τὰ μικρὰ κομμάτια μετὰ ἀκριθείας. Διότι, ἂν καὶ τὸ ῥητὸν ᾖ βραχὺ, πολλὴ ὅμως εἶναι ἡ δύναμις του. Καθὼς καὶ οἱ μαργαρίται εἶναι πολυτιμότεροι, ὅχι διὰ τὸν ὄγκον τοῦ σώματός των, ἀλλὰ διὰ τὸ κάλλος των, οὕτω καὶ τῶν θείων Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις. Διότι ἡ μὲν ἐξωτερικὴ παιδείσις μαρολογίαν ἀναπτύσσει πολλήν, καὶ μὲ πολλὴν φλυαρίαν ζαλίζουσα τῶν ἀκροατῶν τὰς κεφαλὰς, τοὺς ἀποπέμπει, τέλος, μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, χωρὶς νὰ κερδήσωσι τίποτε μικρὸν ἢ μέγα καλόν· ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος χάρις δὲν εἶναι τοιαύτη, ἀλλ' ὅλον τὸ

ἐναντίον, διὰ μικρῶν λόγων ἐμβάλλει φιλοσοφίαν εἰς πάντας τοὺς προσέχοντας· καὶ ἀρκεῖ πολλάκις νὰ λάβῃ τις ἐδώθεν λόγον ἓνα, καὶ νὰ ἔχη ἐφόδιον ἐπὶ ὅλης τοῦ τῆς ζωῆς. (— Πρὸς Ἀντιοχεῖς, Ὁμιλ. α. Τομ. Β'. σελ. 2—3).

Ὁ ἄνωγος ἔχει ἐπισημασθῆναι ὅτι ἡ ἀνάγκη νὰ ἀναγινώσκῃται ἡ βίβλος ἀπὸ ἀρχῆς ἕως ἔσχατος, ὡς ἀπὸ ἀρχῆς ἕως ἔσχατος, καὶ ὡς ἀπὸ ἀρχῆς ἕως ἔσχατος, καὶ ὡς ἀπὸ ἀρχῆς ἕως ἔσχατος.

Ἐξητοῦμεν λοιπὸν πρὸ ὀλίγου διὰ ποίαν αἰτίαν ἐδόθησαν αἱ Γραφαὶ μετὰ τόσα ἔτη. Διότι τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν ἐδόθη ἐπὶ τοῦ Ἀδάμ, οὔτε ἐπὶ τοῦ Νῶε καὶ τοῦ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως. Καὶ ἀκούω πολλοὺς λέγοντας, ἐὰν ἦτο χρήσιμον, ἔπρεπε νὰ δοθῆ ἑξ ἀρχῆς· ἐὰν δὲ ἦτο ἄχρηστον, οὐδὲ μετὰ ταῦτα ἐχρειάζετο νὰ δοθῆ. Ἀλλὰ σαθρὸς εἶναι οὗτος ὁ συλλογισμὸς. Διότι ὅ,τι μετὰ ταῦτα μέλλει νὰ ἦναι χρήσιμον, δὲν εἶναι ἀνάγκη ἐξάπαντος νὰ δίδεται ἐξ ἀρχῆς· οὐδὲ ὅ,τι καταρχὰς ἐδόθη, τοῦτο ἐξάπαντος πρέπει νὰ μένῃ καὶ μετὰ ταῦτα. Ἐπειδὴ καὶ τὸ γάλα εἶναι χρήσιμον, πλὴν δὲν δίδεται ἀκαταπαύστως, ἀλλὰ

μᾶς δίδεται μόνον ὅταν ἤμεθα παιδία, καὶ ἡ στερεὰ τροφή χρήσιμος, ἀλλ' οὐδεὶς μᾶς μεταδίδει ἀπ' αὐτὴν καταρχάς, ἀλλ' ἀφοῦ ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. Πάλιν, τὸ θέρος εἶναι χρήσιμον, ἀλλὰ δὲν φαίνεται διαπαντός· καὶ ὁ χειμὼν ἐπιτήδειος, ἀλλὰ καὶ οὗτος παρέρχεται. Ἰτί λοιπόν; λέγει τις ἰαί Γραφαὶ δὲν εἶναι χρήσιμοι; Χρησιμώταται βεβαίως καὶ ἀναγκαιόταται. Ἰ Διατί λοιπόν, ἐρωτᾷ, δὲν ἐδόθησαν εἰς ἡμᾶς ἐξ ἀρχῆς; Διότι ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ διδάξῃ τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν οὐχὶ διὰ γραμμάτων, ἀλλὰ διὰ πραγμάτων. Ἰ Τί δὲ θέλει νὰ εἴπῃ διὰ πραγμάτων; Διὰ τῆς κτίσεως αὐτῆς. (— Πρὸς Ἀντιοχεῖς, Ὁμιλ. θ'. Τομ. Β'. σελ. 98—99).

Τὰ Παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου πρέπει
νὰ γράφονται εἰς τὸν Νοῦν.

Ἰ Δὲν βλέπεις πῶς αἱ γυναῖκες καὶ τὰ μικρὰ παιδία κρεμῶσιν ἀπὸ τοῦ τραχήλου Εὐαγγέλια διὰ μεγάλην φύλαξιν, καὶ τὰ περιφέρουσι πανταχοῦ ὅπου καὶ ἂν ὑπάγωσι; Σὺ ἔγγραφον εἰς

τὴν διάνοιάν σου τὰ παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοὺς νόμους. (— Πρὸς Ἀντιοχεῖς, Ὅμιλ. ιθ'. Τομ. Β'. σελ. 197).

—
 Ἡ Γραφή παρέχει πολλὴν παρηγορίαν.

Βλέπομεν ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη βροσκή δαψιλεστάτη, καὶ πολλὴ τέρψις ὁμοῦ καὶ ὠφέλεια. Διότι οὔτε τῶν δένδρων τὰ φύλλα, χρησιμεύοντα κατὰ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας εἰς τὰ πρόβατα ὡς στέγη, δὲν ἀναπαύουσιν αὐτὰ τόσον, οὔτε παρέχουσι τὴν σκιάν τόσον ἐπιθυμητὴν καὶ ὠφέλιμον, οὐδὲ τὰ ἀποκοιμίζουσι τόσον ἡδονικὰ, ὅσον ἡ τῶν θείων Γραφῶν ἀνάγνωσις ἀναπαύει καὶ ὀροσιζει τὰς ὀδυνωμένας καὶ ἀπὸ ἀθυμίαν κατεχομένας ψυχὰς, τὸ μὲν σφοδρὸν καὶ διακαῆς τῆς λύπης ἐξαλείφουσα, καὶ παρηγορίαν πάσης σκιᾶς γλυκυτέραν καὶ τερπνοτέραν δίδουσα. Διότι ὄχι μόνον εἰς τὰς τῶν χρημάτων ζημίαν, καὶ εἰς τῶν τέχνων τοὺς χαμούς, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν ἀμαρτιῶν τὰς περιστάσεις, αὐτὴ μᾶς δίδει πολλὴν τὴν παρηγορίαν. (— Περὶ Μετανοίας καὶ Εὐχῆς, Ὅμιλ. δ'. Τομ. Β'. σελ. 302).

Ἡ ἐκ τῶν Γραφικῶν Ἱστοριῶν ὠφέλεια.

Διὰ γὰρ μὴ ὑποπίπτωμεν λοιπὸν εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα φαίνονται ὅτι μᾶς ἐνοχλοῦσιν, ἄς προσέχωμεν μετ' ἀκριβείας εἰς τῶν Γραφῶν τὰς ἱστορίας· διότι ἐντεῦθεν θέλομεν λάβει ἀφορμὴν πολλῆς ὑπομονῆς· ὄχι μόνον παρηγορούμενοι ἀπὸ τὴν κρινωνίαν τῶν ὅσοι ἔπαθον τὰ αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ μανθάνοντες τὸν τρόπον τοῦ γὰρ ἀπαλλαττώμεθα ἀπὸ τὰ ἐπερχόμενα εἰς ἡμᾶς δεινά· καὶ, ἀφοῦ λάβωμεν ἄνεσιν, γὰρ μένωμεν πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, καὶ μήτε εἰς ῥαθυμίαν γὰρ ἐκπίπτωμεν, μήτε εἰς ἀφροσύνην γὰρ ὑφονώμεθα. Διότι τὸ γὰρ συσέλλεται τις, καὶ γὰρ ταπεινόνεται, καὶ γὰρ δεικνύη πολλὴν εὐλάβειαν, ὅταν δυστυχῆ, δὲν εἶναι παντελῶς θαυμαστόν. Ἐπειδὴ αὕτη εἶναι ἡ φύσις τῶν πειρασμῶν, καὶ ἡ λύπη ἀναγκάζει καὶ τοὺς λιθίνην ἔχοντας καρδίαν γὰρ κάμνωσι τοῦτο. Τῆς εὐλαβοῦς δὲ ψυχῆς, καὶ τῆς ἐχούσης πάντοτε τὸν Θεὸν πρὸ ὀφθαλμῶν, ἴδιον εἶναι, καὶ ἀφοῦ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς, γὰρ μὴ πέσῃ ποτὲ εἰς λήθην. (— Περὶ Μετανοίας καὶ Εὐχῆς, Ὁμιλ. δ'. Τομ. Β'. σελ. 303—304).

Ἡ Δύναμις τοῦ ἀκροαζομένου τὰ Θεῖα Λόγια.

Διότι ὁ ἐρχόμενος ἐνταῦθα μετὰ πίστεως καὶ ζήλου, λαμβάνει μυρίους θησαυροὺς καὶ ἀπέρχεται καὶ μύρια δεινὰ ἂν ἐπέλθωσι κατ' αὐτοῦ, πάντα θέλει ὑποφέρει εὐκόλως, λαβὼν ἀπὸ τὰς θείας Γραφᾶς ἰκανὴν ἀφορμὴν ὑπομονῆς καὶ φιλοσοφίας. Καὶ καθὼς ὁ ἰστάμενος πάντοτε ἐπὶ τῆς πέτρας καταγελά τὰ κύματα, οὕτως ὁ συχνάζων πάντοτε εἰς τὴν σύναξιν, καὶ ποτιζόμενος μὲ τὰ θεῖα λόγια, στήσας ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς ὀρθῆς κρίσεως τῶν πραγμάτων ὡς ἐπὶ πέτρας, ἀπὸ τίποτε ἀνθρώπινον δὲν θέλει κυριευθῆ, καταστήσας ἑαυτὸν ἀνώτερον τῆς τῶν βιωτικῶν πραγμάτων ἐπίδρομῆς. (— Ἐγκωμιαστικὴ Ὁμ. εἰς Ἁγ. Λακκιανὸν Τομ. Β'. σελ. 525).

Τῶν Εὐαγγελίων ἡ Ὑπεροχὴ.

Πάσης μὲν θεοπνεύστου Γραφῆς ἡ ἀνάγνωσις φέρει τοὺς προσέχοντας εἰς ἐπίγνωσιν τῆς εὐσεβείας· ἀλλὰ τῶν Εὐαγγελίων ἡ σεβαστὴ Γραφή εἶναι ὑπεροχὴ διδαγμάτων ὑψηλοτέρων, διότι τὰ

ἐν αὐτοῖς διαλαμβανόμενα λόγια εἶναι Ὑψίστου Βασιλέως θεσπίσματα. Διὰ τοῦτο καὶ ἀπειλοῦνται μὲ φοβερὰν κόλασιν οἱ μὴ φυλάττοντες ἀκριβῶς τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ εἰρημένα. Διότι ἐάν, ὁ παραβαίνων τοὺς νόμους τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀρχόντων, ὑποφέρῃ τιμωρίαν ἀπαραίτητον, ἕκαστον μᾶλλον θέλει δοθῆ εἰς βασάνους ἀνυποφόρους, ὁ ἀθετῶν τοῦ ἐπουραγίου Δεσπότης τὰ προστάγματα; (— Περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν Πολιτεύεσθαι Ὁμιλία. Τομ. Γ', σελ. 25).

Παράδεισος Τρυφῆς εἶναι τῶν Θεῶν Γραφῶν ἡ Ἀνάγνωσις, καλῆτερος καὶ τοῦ ἐν Ἐδέμ. — ὁ Θρίαμβος τοῦ Θεοῦ Λόγου — ὁ τῶν Γραφῶν Παράδεισος ἔχει Πηγὴν — τῆς Πηγῆς ἡ Φύσις — σαφηνίζεται ἡ Ἀνάγκη τῆς συνεχοῦς τῶν Γραφῶν Ἀναγνώσεως.

Πνευματικὸν λιβάδιον, καὶ παράδεισος τρυφῆς εἶναι τῶν Θεῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις· παράδεισος δὲ τρυφῆς καλῆτερος τοῦ παραδείσου ἐκείνου· τοῦτον τὸν παράδεισον οὐχὶ εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστευόντων ἐφύτευσεν ὁ Θεός· τοῦτον τὸν παράδεισον οὐχὶ ἐν Ἐδέμ, οὐδὲ κατὰ

ἀνατολὰς ἔθετο, περιορίσας αὐτὸν εἰς ἓνα τόπον, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς γῆς τὸν ἐξήπλωσε, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὸν ἐξέτεινε. Καὶ ὅτι δὲ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἤπλωσε τὰς Γραφάς, ἄκουσον τὸν προφήτην λέγοντα, « Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. » Καὶ εἴτε πρὸς τῆς Ἰνδοῦς ὑπάγης, τοὺς ὁποίους ἀνατέλλων ὁ ἥλιος βλέπει πρῶτους, εἴτε εἰς τὸν ὠκεανὸν ἀπέλθης, εἴτε εἰς τὰς Βρετανικὰς ἐκεῖνας νήσους· εἴτε εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον πλεύσης, εἴτε πρὸς τὰ νότια μέρη ὑπάγης, πάντας πανταχοῦ θέλεις ἀκούσει φιλοσοφοῦντας ἀπὸ τῆν Γραφὴν μὲ φωνὴν μὲν ἄλλην, μὲ πίστιν δὲ οὐχὶ ἄλλην, καὶ μὲ γλῶσσαν μὲν διάφορον, μὲ διάνοιαν ὁμῶς σύμφωνον. Διότι ὁ μὲν ἦχος τῆς γλώσσης διαφέρει, ὁ τρόπος ὁμῶς τῆς εὐσεβείας δὲν διαφέρει· καὶ βαρβαρίζουσι μὲν κατὰ τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ φιλοσοφοῦσι κατὰ τὴν γνώμην· καὶ σολοικίζουσι μὲν εἰς τὴν ὁμιλίαν, εὐσεβοῦσι δὲ εἰς τὸν τρόπον.

Ἐἶδες μῆκος παραδείσου ἐκτεταμένου ἕως εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης; Ἐδῶ δὲν εἶναι ὄφεις·

καθαρός ἀπὸ τὰ θηρία εἶναι ὁ τόπος, καὶ τειχί-
 ζεται μὲ τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν. Ἔχει δὲ καὶ
 πηγὴν ὁ παράδεισος οὗτος καθὼς ἐκεῖνος, πηγὴν
 μητέρα ποταμῶν μυρίων, οὐχὶ τεσσάρων. Διότι ἡ
 πηγὴ αὕτη ἐκχύνει ὄχι τὸν Τίγρητα, οὐδὲ τὸν
 Εὐφράτην, οὐδὲ τὸν Αἰγύπτιον Νεῖλον, οὐδὲ τὸν
 Ἰνδὸν Γάγγην, ἀλλὰ μυρίους ποταμούς. Τίς λέγει
 ταῦτα; Αὐτὸς ὁ Θεός, ὅστις μᾶς ἐχάρισε τοὺς
 ποταμούς. Διότι, λέγει, «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ,
 καθὼς εἶπεν ἡ Γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας
 αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.» (Εἶδες πῶς
 οὐχὶ τέσσαρες ποταμοὶ, ἀλλ' ἀδιόριστοι ἐκχέονται
 ἀπὸ τὴν πηγὴν ἐκείνην;

Οὐχὶ δὲ μόνον κατὰ τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ κατὰ
 τὴν φύσιν εἶναι θαυμαστὴ ἡ πηγὴ· διότι ἀπ' αὐ-
 τὴν ἐκβαίνουσιν οὐχὶ ὕδατος νάματα, ἀλλὰ Πνεύ-
 ματος χαρίσματα. Ἡ πηγὴ αὕτη μερίζεται μὲν
 εἰς ἐκάστην ψυχὴν τῶν πιστῶν, ἀλλὰ δὲν ὀλιγο-
 στεύει μερίζεται, ἀλλὰ δὲν δαπανᾶται· κατακερμα-
 τίζεται, ἀλλὰ δὲν ἐλαττοῦται· εἰς πάντας εἶναι
 ὀλόκληρος, καὶ εἰς ἕκαστον ὀλόκληρος. Διότι ταῦ

σαῦτα εἶναι τοῦ Πνεύματος τὰ χαρίσματα. Ἰθέλεις
 νὰ γνωρίσης τὴν δαψίλειαν τῶν ναμάτων τούτων;
 Ἰθέλεις νὰ γνωρίσης τῶν ὑδάτων τὴν φύσιν, ὅτι
 δὲν ὁμοιάζουσι τὰ φυσικὰ ὕδατα, ἀλλ' εἶναι καλῆ-
 τερα τούτων καὶ θαυμασιώτερα; ἸΑκουσον πάλιν
 τὸν Χριστὸν αὐτὸν λέγοντα πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα,
 διὰ νὰ μάθης τὴν δαψίλειαν τῆς πηγῆς. «Τὸ
 ὕδωρ, ὃ ἐγὼ δώσω, λέγει, τῷ πιστῷ, γενήσεται ἐν
 αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώ-
 νιον.» δὲν εἶπεν, ἐκβαίνοντος, δὲν εἶπε, προχου-
 μένου, ἀλλὰ ἀλλομένου, δηλαδὴ ἀναπηδῶντος,
 διὰ τῶν πηδημάτων φανερόνων εἰς ἡμᾶς τὴν
 ἀφθονίαν. Διότι ἐκεῖνα τῶν πηγαίων ὑδάτων συν-
 εθίζουσι νὰ ἀναβρῶσι καὶ νὰ ἐκπηδῶσι παντα-
 χόθεν ὅσα αἱ πηγαὶ δὲν δύνανται νὰ κρατῶσιν εἰς
 τοὺς κόλπους αὐτῶν, ἀλλὰ νικώμεναι ἀπὸ τὴν
 συνέχειαν τοῦ ρεύματος, τὰ ἀναβλύζουσι παντα-
 χόθεν. Ἰθέλων λοιπὸν νὰ δείξῃ τοῦ νάματος τὴν
 δαψίλειαν εἶπεν ἀλλομένου καὶ οὐχὶ ἐξερχομένου.
 Ἰθέλεις νὰ μάθης καὶ τὴν φύσιν αὐτῆς; Μάνθανε
 ἀπὸ τὴν χρῆσιν αὐτῆς. Διότι δὲν εἶναι χρησίμη

εἰς ζωὴν τὴν παροῦσαν, ἀλλ' εἰς ζωὴν αἰώνιον.
 Ὅθεν ἄς διατρίβωμεν εἰς τὸν παράδεισον τοῦτον,
 ἄς καθήμεθα πλησίον τῆς πηγῆς, νὰ μὴ πάθωμεν
 ὅτι ἔπαθεν ὁ Ἀδάμ, καὶ ἐκπέσωμεν ἀπὸ τὸν
 παράδεισον· νὰ μὴ δεχθῶμεν συμβουλὴν ὀλεθρίαν·
 νὰ μὴ παραδεχθῶμεν τὴν ἀπάτην τοῦ διαβόλου.
 Ἄς μένωμεν ἐντός· διότι ἅ ἐκ τούτου ἀσφάλεια
 εἶναι πολλή· ἄς μένωμεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν
 Γραφῶν τούτων. Διότι, ὡς οἱ καθήμενοι πλησίον
 τῆς πηγῆς, καὶ ἀπολαύοντες τὴν αὔραν ἐκεῖνην,
 καὶ ἐν καιρῷ καύσωνος βρέχοντες συνεχῶς τὸ
 πρόσωπον, ἐκβάλλουσι μὲ τὰ βρέγματα τὴν ζέσσην,
 καὶ, ὅταν δίψα τοὺς ἐνοχλῇ, ἰατρούουσι εὐκόλως
 τὸ πάθος, λαμβάνοντες τὴν θεραπείαν ἐκ τοῦ
 πλησίον ἐκ τῆς πηγῆς· οὕτως ὁ παρακαθήμενος
 πλησίον τῆς πηγῆς τῶν θείων Γραφῶν, καὶ ἂν
 ἴδῃ φλόγα ἀτόπου ἐπιθυμίας νὰ τὸν ἐνοχλῇ, κα-
 ταβρέχων τὴν ψυχὴν μὲ τὰ ὕδατα ἐκεῖνα, εὐκό-
 λως ἀποκρούει τὴν φλόγα· καὶ, ἐὰν ὀργὴ διακαῆς
 τὸν ἐνοχλῇ, ἀναβράζουσα τὴν καρδίαν ὡς λέθητα
 ὑποκαίόμενον, ὀλίγον τι ἀπὸ τοῦ νάματος ἐπιστά-

ξας καταστέλλει εὐθύς τοῦ πάθους τὴν ἀναισχυ-
 τίαν· καὶ ἐκ πάντων τῶν πονηρῶν λογισμῶν, ὡς
 ἐκ τοῦ μέσου τῆς φλογός, ἐξαρπάζει τὴν ψυχὴν
 ἢ τῶν θείων Γραφῶν ἀνάγνωσις.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης, ὁ μέγας Δαβὶδ ἐκεῖνος,
 γνωρίζων τὴν ὠφέλειαν τὴν ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως
 τῶν Γραφῶν παρομοιάζει τὸν διηνεκῶς προσέχοντα
 εἰς τὰς Γραφάς, καὶ ἀπολαύοντα τῆς συνομιλίας ταύ-
 της, μὲ φυτὸν ἀειθαλές, τὸ ὁποῖον στέκει παρὰ τοὺς
 ῥύακας τῶν ὑδάτων, λέγων οὕτω· « Μακάριος ἀνὴρ
 ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδοῖ
 ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν οὐκ
 ἐκάθισεν· ἀλλ' ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα
 αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσκει ἡμέρας
 καὶ νυκτός. Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευ-
 μένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων. » Διότι,
 καθὼς τὸ δένδρον ἐκεῖνο, τὸ πεφυτευμένον παρὰ
 τοὺς ῥύακας τῶν ὑδάτων, ἰστάμενον πλησίον αὐ-
 τῶν τῶν ῥυάκων, λαμβάνον ἀδιάκοπον τὴν πότισιν,
 μένει ἀπρόσβλητον ἀπὸ πᾶσαν τῆς ἀτμοσφαίρας
 ἀνωμαλίαν, καὶ οὔτε φοβεῖται τὰς ἀκτῖνας (τοῦ

ἡλίου) ὅταν γένωσι θερμότεραι, οὔτε τρομάζει ἀπὸ τὸν ἀέρα ὅταν μεταπέση εἰς ξηρασίαν πνιγηράν· — ἐπειδὴ, ἔχον ἀρκετὴν ὑγρασίαν ἐναποκεκλεισμένην ἐν ἑαυτῷ, ἀποδιώκει εὐθὺς καὶ ἀποκρούει πᾶσαν ὑπέρμετρον ἡλιακὴν θερμὴν· — οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ, ἰσταμένη παρὰ τοὺς ῥύακας τῶν θείων Γραφῶν, καὶ ποτιζομένη διαπαντὸς, συνάγουσα εἰς ἑαυτὴν τὰ νάματα ἐκεῖνα καὶ τὴν δρόσον τοῦ Πνεύματος, γίνεται ἀκαταμάχητος ἀπὸ ὅποι-
 ασδὴποτε περιστάσεως πραγμάτων, καὶ ἂν νόσος, καὶ ἂν προσβολή, καὶ ἂν συκοφαντία, καὶ ἂν λοιδορία, καὶ ἂν σκώμματα, καὶ ἂν πᾶσα ὀκνηρία, καὶ ἂν ὄλα τῆς οἰκουμένης τὰ κακὰ ὀρμήσωσιν ἐναντίον τῆς τοιαύτης ψυχῆς, εὐκόλως ἀποκρούει τὴν πύρωσιν τῶν παθῶν, ἔχουσα ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν ἀρκετὴν παρηγορίαν. Διότι οὔτε δόξης μέγεθος, οὔτε δυναστείας ὄγκος, οὔτε φίλων παρουσία, οὔτε ἄλλο τι ἀνθρώπινον δύναται τόσον νὰ παρηγορήσῃ τὸν τεθλιμμένον, ὅσον ἡ ἀνάγνωσις τῶν θείων Γραφῶν. Ἰ Διατί τάχα; Διότι ἐκεῖνα μὲν εἶναι πρόσκαιρα καὶ φθαρτά, διὰ τοῦτο καὶ φθαρτὴ ἡ ἐξ αὐτῶν παρηγορία· ἡ

δὲ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις εἶναι Θεοῦ ὁμιλία.
 Ὅταν λοιπὸν ὁ Θεὸς παρηγορῇ τὸν ἐν λύπῃ εὐ-
 ρισκόμενον, εἰ τί τάχα ἀπὸ τὰ ὄντα δύναται γὰ
 τὸν ῥίψη εἰς λύπην; ὅπου ὡς τὸ νε γνέσθαι εἰλεκε
 ὡς προσέχωμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν
 (θείων λόγων), οὐχὶ μόνον τὰς δύο ταύτας ὥρας,
 (καθ' ἃς εὐρισκόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). — ἐπειδὴ
 δὲν μας ἀρκεῖ εἰς ἀσφάλειαν ἡ ψιλή αὕτη ἀκρό-
 ασις. — ἀλλὰ πάντοτε καὶ, ἐπιστρέφων ἕκαστος
 εἰς τὸν οἶκον, ἃς λαμβάνη τὰ βιβλία εἰς τὰς
 χεῖρας, καὶ ἃς ἐξετάζη τῶν εἰρημένων τὰ νοή-
 ματα, ἐὰν θέλη γὰ ἔχη παντοτεινήν καὶ ἀρκετὴν
 τὴν ἀπὸ τὰς Γραφὰς ὠφέλειαν. Διότι καὶ τὸ δένδρον
 ἐκεῖνο, τὸ ἰστάμενον παρὰ τοὺς ῥύακας, δὲν συν-
 αναστρέφεται μὲ τὰ ὕδατα δύο καὶ τρεῖς ὥρας,
 ἀλλὰ πᾶσαν ἡμέραν καὶ πᾶσαν νύκτα. Διὰ τοῦτο
 πλουτεῖ ἀπὸ φύλλα, διὰ τοῦτο βρῦει ἀπὸ καρπὸν
 τὸ δένδρον ἐκεῖνο, καὶ οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐὰν δὲν
 ποτίζη αὐτό. Ἐπειδὴ αὐτὸ στέκει παρὰ τοὺς ῥύα-
 κας, ἔλκει διὰ μέσου τῶν ῥιζῶν τὴν ὑγρασίαν,
 καὶ ὡς διὰ μέσου πόρων τινῶν συνεχῶς διαδίδει

εἰς ὅλον τὸ σῶμα τὴν ὠφέλειαν. Οὕτω καὶ ὁ συνεχῶς ἀναγινώσκων τὰς θείας Γραφὰς καὶ παρὰ τοὺς βύακας αὐτῶν ἐστάμενος, καὶ κἀνένα ἐάν δὲν ἔχη νὰ τοῦ τὰς ἐξηγήῃ, ἔλκει ὅμως διὰ μέσου τῆς συνεχοῦς ἀναγνώσεως, ὡς διὰ τινῶν ριζῶν, πολλὴν τὴν ὠφέλειαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς γνωρίζοντες τὰς φροντίδας σας, τοὺς περισπασμοὺς, τὰς ἀσχαλίαις τὰς πολλὰς, σᾶς φέρομεν ἡσυχῶς καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὰ νοήματα τῶν Γραφῶν, μετὸ ἀργὸν τῆς ἐξηγήσεως κάμνοντες μόνιμον τῶν λεγομένων τὴν ἐνθύμησιν. Διότι καὶ ἡ βροχὴ αὐτῆ, ὅταν μὲν καταρρήχνηται βραγδαία, κατακλύζει τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τὸ βάθος δὲν ὠφελεῖ· ἀλλ' ὅταν ἡσυχῶς καὶ κατὰ μικρὸν, ὡς ἔλαιον ἐγκαθίζῃ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, διολισθαίνουσα πρὸς τὸ βάθος διὰ τῶν πόρων αὐτῆς, ὡς διὰ μέσου φλεβῶν, γερμίζει τὰ ἐντόσθια αὐτῆς ἀπὸ ὑγρασίαν καὶ τὴν κάμνει εὐφορωτάτην καρπῶν. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς τὴν πνευματικὴν ταύτην βροχὴν ἐμβάλλομεν ἡσυχῶς εἰς τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ἐπειδὴ αἱ μὲν Γραφαὶ ὁμοιάζουσι μὲ νεφέλας πνευματικὰς, τὰ δὲ λόγια καὶ

τὰ νοήματα μὲ βροχὴν πολὺ καλητέραν τῆς φυσικῆς· καὶ διὰ τοῦτο οἷς ἐμβάλλομεν κατὰ μικρὸν τὴν πνευματικὴν ταύτην βροχὴν, διὰ νὰ χωρήσωσι τὰ λόγια εἰς αὐτὸ τὸ βάθος. Κάλλιον εἶναι, σκάπτοντες ἐντελῶς μικρὸν χωράφιον, καὶ καταβαίνοντες εἰς τὸ βάθος, νὰ εὐρίσκωμεν πολὺν τῶν ἀναγκαίων τὸν θησαυρὸν, παρὰ καλλιεργοῦντες πολλῶν ἀγρῶν μόνον τὴν ἐπιφάνειαν, νὰ ταλαιπωρώμεθα εἰς μάτην. (— Ὅμιλ. περὶ τοῦ ὅτι χρήσιμος ἡ τῶν Γραφῶν Ἀνάγνωσις. Τομ. Γ'. σελ. 71—74).

Ὁ ἀμελῶν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὴν τροφήν δὲν εἶναι ἄξιος νὰ λέγεται ἄνθρωπος.

Καθὼς δὲν ἠθέλομεν ὀνομάσει ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅστις, ἀποστρεφόμενος ἀνθρωπίνην τροφήν, βόσκεται ἀκάνθας καὶ χόρτα μετὰ τῶν κτηνῶν οὕτω καὶ ἐκεῖνον ὅστις μισεῖ μὲν τὴν ἀληθῆ καὶ ἀρμόδιον εἰς ἀνθρωπίνην ψυχὴν τροφήν, τὴν ἀπὸ τῶν θείων λογίων, κάθηται δὲ εἰς βιωτικὰς συνάξεις καὶ συνέδρια, γέμοντα πάντοτε ἀπὸ αἰσχρο-

τητα, καὶ βόσκεται μὲ λόγους παρανόμους, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι ἄνθρωπος. Διότι ἄνθρωπος καθ' ἡμᾶς εἶναι οὐχὶ ὅστις τρέφεται μόνον ἀπὸ ἄρτον, ἀλλ' ὅστις πρὸ τῆς τροφῆς ἐκείνης μετέχει ἀπὸ θεῖα καὶ πνευματικὰ λόγια. Καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἄνθρωπος, ἄκουσον τὸν Χριστὸν λέγοντα, « Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. » "Ὡστε διπλῆ εἶναι τῆς ζωῆς ἡμῶν ἡ τροφή, ἡ μὲν κατωτέρα, ἡ δὲ καλητέρα· καὶ πρέπει μάλιστα ταύτην νὰ ἀπολαμβάνωμεν, διὰ νὰ τρέφωμεν καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ νὰ μὴ παραβλέπωμεν αὐτὴν φθειρομένην ἀπὸ πείναν. (— Ὁμιλ. εἰς Πράξ. θ'. 1. Τομ. Γ'. σελ. 99—100).

Μόνοι οἱ ἐπιμελεῖς ἀναγνώσται βλέπουσι τῆς
Γραφῆς τὸ ἐξαιρετόν.

Τὸ χρυσοῦν χῶμα τὸ κείμενον εἰς τὰ μεταλλεῖα, οἱ μὲν ἄπειροι καὶ ἀπλῶς βλέποντες, τὸ νομίζουσι ψιλὴν μόνην γῆν, καὶ ὅτι κατ' οὐδὲν

διαφέρει ἀπὸ τὰ λοιπὰ χρώματα· ἀλλ' οἱ θεωροῦν-
τες μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς τέχνης, γνωρίζουσι
τοῦ τοιούτου χρώματος τὴν εὐγένειαν, καὶ, δοκι-
μάζοντες αὐτὸ διὰ τοῦ πυρός, ἀνακαλύπτουσιν
ὅλην αὐτοῦ τὴν ὑπεροχὴν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ
εἰς τὰς θείας Γραφάς. Οἱ μὲν ἀπλῶς ἀναγινώ-
σκοντες τὰ γράμματα, νομίζουσιν ὅτι εἶναι γράμ-
ματα ἀπλᾶ, καὶ ὅτι δὲν ἔχουσιν οὐδὲν πλεόν τῶν
ἄλλων· ὅσοι δὲ τὰ θεωροῦσι μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς
τῆς πίστεως, ἐξετάζοντες αὐτὰ μὲ τὸ πῦρ τοῦ
Πνεύματος, καθὼς ἐκεῖνοι μὲ τῆς τέχνης τὰ ὄρ-
γανα, βλέπουσιν εὐκόλως ἅπαντα τὸν χρυσὸν αὐ-
τῶν. (— Ὁμιλία περὶ τῆς τοῦ Σαύλου Προσηγο-
ρίας καὶ Παύλου, Τομ. Γ'. σελ. 109—110).

Δὲν ἀρκεῖ ἡ ψιλὴ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις.

Θέλω προσπαθῆσαι τώρα νὰ σᾶς φέρω εἰς τοῦ
Παύλου τὴν τράπεζαν. Παῦλος κλητὸς ἀπό-
στολος. Ταῦτα πολλάκις καὶ σεῖς ἠκούσατε, καὶ
ἡμεῖς ἀνεγνώσαμεν. Ἀλλὰ πρέπει οὐχὶ μόνον

νά αναγινώσκωμεν, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς νά γνωρίζωμεν τὰ λεγόμενα. Ἐπειδὴ ἄλλως δὲν θέλει μᾶς γείνει κανὲν κέρδος ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι καὶ θησαυρὸς πατούμενος ἄνωθεν, δὲν δεικνύει τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ χρεῖα νά τὸν διασκάψη τις πρῶτον, καὶ νά καταβῆ κάτω, καὶ οὕτω νά εὔρη ἕλγῃ τὴν ἀφθονίαν. Οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Γραφῶν, δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀνάγνωσις μόνη νά δείξῃ τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν τὸν θησαυρὸν, ἄν δὲν διερευνήσῃς τὸ βάθος. Ἐὰν ἤρκει ἡ ἀνάγνωσις, δὲν ἤθελεν εἰπεῖ ὁ Φίλιππος πρὸς τὸν εὐνοῦχον, « Ἐγὼ γὰρ γινώσκεις καὶ ἀναγινώσκεις; » Ἐὰν ἤρκει ἡ ἀνάγνωσις, δὲν ἤθελεν εἰπεῖ ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, « Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς. » Ὁ δ' ἐρευνῶν, δὲν στέκει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ καταβαίνει πρὸς αὐτὸ τὸ βάθος. (— Ὁμιλ. εἰς Α'. Κορ. α'. I. Τομ. Γ'. σελ. 132).

Καὶ ψιλή πρόσρησις ἀνοίγει Πέλαγος Νοημάτων.

Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς νομίζω ὅτι θαυμάζουσι διὰ τὴν περικοπὴν ταύτην τῆς ἀποστολικῆς ἀναγνώσεως, ἢ μᾶλλον ὅτι στοχάζονται πάρεργον καὶ περιττὸν τοῦτο τῆς Ἐπιστολῆς τὸ μέρος, διότι περιέχει μόνον προσήσεις συνεχεῖς καὶ ἐπαλλήλους. Διὸ καὶ ἐγὼ σήμερον αὐτὸ σκοπὸν ἔχωνὰ κάμω τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου μου, διὰ νὰ μάθετε ὅτι αἱ θεῖαι Γραφαὶ τίποτε δὲν ἔχουσι περιττὸν, τίποτε πάρεργον, καὶ ἂν ᾖται ἰῶτα ἓν, καὶ ἂν ᾖται κεραία μία· ἀλλὰ καὶ ψιλή πρόσρησις μᾶς ἀνοίγει πολὺ πέλαγος νοημάτων. Καὶ ἵ τί λέγω ψιλή πρόσρησις; πολλάκις καὶ ἐνὸς στοιχείῳ προσθήκη εἰσήγαγεν ὁλόκληρον νοημάτων πλῆθος. (— Εἰς τὸ Ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν, Λόγ. ἀ. Τομ. Γ'. σελ. 172).

Ἐπιτίμησις τῶν μὴ ἐρευνώντων τὰς Γραφάς.

Τοῦτο μᾶς καθιστᾷ τόσον ὀκνηροῦς, ὅτι δὲν σπουδάζομεν τὰς Γραφάς ὅλας, ἀλλ' ἐκλέγοντες τὰ

φαινόμενα σαφέστερα, ἀμελοῦμεν τὰ λοιπά. Τοῦτο εἰσήγαγε καὶ τὰς αἰρέσεις, τὸ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ ἐρευνῶμεν τὸ σῶμα ὅλον, τὸ νὰ νομίζωμεν ὅτι εἶναι τὶ περιττὸν καὶ πάρεργον. Διὰ τοῦτο τὰ μὲν ἄλλα ὅλα σπουδάζομεν ἀκριβῶς, οὐχὶ τὰ περιττὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνωφελῆ καὶ βλαβερά· τῶν δὲ Γραφῶν τὴν ἀκριβῆ γνῶρισιν ἀμελοῦμεν καὶ παραβλέπομεν. Καὶ ὅσοι μὲν θαυμάζουσιν εἰς τὰ ἵπποδρόμια τὴν ἄμιλλαν τῶν ἵππων, εἶναι καλοὶ νὰ σὲ εἴπωσι μετὰ ἀκριβείας καὶ τὰ ὀνόματα, καὶ τὴν ἀγέλην, καὶ τὸ γένος, καὶ τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἵππων, καὶ τὸ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῶν, καὶ πόσον ταχεῖς εἶναι εἰς τὸν δρόμον, καὶ ποῖος μὲ ποῖον παραβαλλόμενος θέλει ἀρπάσει τὴν νίκην, καὶ ποῖος ἵππος, ἀπὸ ποῖον σημεῖον ἀφθεῖς καὶ τίνα ἔχων ἡνίοχον, θέλει κερδήσει τὸν δρόμον, καὶ περάσει τὸν ἀντίτεχνόν του. Καὶ οἱ εἰς τοὺς χοροὺς ἀσχολούμενοι δεικνύουσιν ὄχι ὀλιγωτέραν, ἀλλὰ πλειοτέραν ἀπὸ τούτους μανίαν περὶ τοὺς ὅσοι ἀσχημονοῦσιν εἰς τὰ θεάτρα, τοὺς μίμους λέγω καὶ τὰς χορευτρίδας, καὶ ἱστοροῦσι καταλε-

πτῶς καὶ τὸ γέ ος, καὶ τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν, καὶ τ' ἄλλα ὅλα. Ἡμεῖς δὲ, ἐρωτώμενοι πόσαι καὶ ποῖαι εἶναι τοῦ Παύλου αἱ ἐπιστολαί, οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν ἐξεύρομεν νὰ εἴπωμεν. Ἐὰν δὲ ὑπάρχωσι γνωρίζοντες τὸν ἀριθμὸν, τὰς πόλεις ὅμως αἵτινες ἔλαβον τὰς ἐπιστολάς παντάπασιν ἀγνοοῦσι, καὶ ἔρχονται εἰς μεγάλην ἀπορίαν ἐάν τις περὶ αὐτῶν τοὺς ἐρωτήσῃ. Καὶ ἄνθρωπος μὲν εὐνοῦχος καὶ βάρβαρος, ἀπὸ μυρίας φροντίδας καὶ ἀπὸ μυρίας ὑποθέσεις περισπώμενος, τόσον ἦτο προσηλωμένος εἰς τὰ βιβλία, ὥστε οὐδὲ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὁδοιπορίας ἡσύχαζεν, ἀλλ' ἐπ' ὀχλήματος καθήμενος, κατεγίνετο μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Ἡμεῖς δὲ, μὴ ἔχοντες μηδὲ τὸ πολλοστὸν μέρος τῆς ἀσχολίας ἐκείνου, παραξενιζόμεθα καὶ εἰς αὐτὰ τῶν ἐπιστολῶν τὰ ὀνόματα, καίτοι, καθ' ἑκάστην Κυριακὴν συναθροιζόμεθα ἐδῶ, καὶ ἀπολαύομεν τῆς θείας ἀκροάσεως. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἐξοδύσωμεν τὸν λόγον μόνον εἰς ἐπιτίμησιν, ἃς φέρωμεν εἰς μέσον τὸν χαιρετισμὸν, ὅστις φαίνεται

περιττός καὶ ὀχληρός. Διότι, ὅταν αὐτὸς ἀναπτυ-
χθῆ, καὶ φανῆ τὸ κέρδος ὅσον παρέχει εἰς τοὺς
προσέχοντας εἰς αὐτὸν, τότε μεγαλητέρα θέλει
εἶσθαι κατηγορία τῶν ὅσοι ἀμελοῦσι θησαυροὺς
τοσοῦτους, καὶ ἀπορρίπτουσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τὸν
πνευματικὸν πλοῦτον. (— Εἰς τὸ 'Ασπάσασθε
Πρίσκιλλαν καὶ 'Ακύλαν, Λόγ. α'. Τομ. Γ'. σελ. 172).

Θεὶ φιλόπονοι δὲν παρατρέχουσιν οὐδὲν τῶν
Γραφικῶν Λογίων.

Ἔ'Αρά γε ἐμάθετε νὰ μὴ νομίζετε πάρεργον
μηδὲν τῶν ἐν τῇ θεῖᾳ Γραφῇ εὕρισκομένων; Ἔ-
μάθετε ἄρά γε νὰ περιεργάζεσθε καὶ τὰς ἐπιγραφὰς
καὶ τὰ ὀνόματα, καὶ τοὺς ψιλοὺς χαιρετισμοὺς,
τοὺς εἰς τὰ θεῖα λόγια γεγραμμένους; Διότι ἐγὼ,
τῇ ἀληθείᾳ, νομίζω ὅτι οὐδεὶς τῶν φιλοπόνων δὲν
θέλει ὑποφέρει νὰ παραδράμῃ τι τῶν ἐν ταῖς
Γραφαῖς κειμένων λογίων. (— Ὅμιλ. εἰς 'Ακύλαν
καὶ Πρίσκιλλαν, καὶ περὶ τοῦ μὴ κακῶς λέγειν
τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ Τομ. Γ'. σελ. 180).

Τῶν Θείων Λόγων ἡ γλυκύτης.

Πρὸς τὰς τοῦ μέλιτος πηγὰς θέλω καὶ σήμερον νὰ σᾶς χειραγωγήσω, μέλιτος, τοῦ ὁποίου ἀδύνατον εἶναι νὰ λάβῃ τις ποτὲ κόρον. Διότι τοιαύτη εἶναι ἡ φύσις τῶν λόγων τοῦ Παύλου, καὶ πάντες ὅσοι γεμίζουσι τὰς καρδίας αὐτῶν ἀπὸ τὰς πηγὰς ταύτας, λαλοῦσι διὰ τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Μάλιστα δὲ, ἡ ἐκ τῶν θείων λόγων ἡδονὴ ὑπερβαίνει πᾶσαν μέλιτος ἀρετὴν· καὶ τοῦτο φανερόνων ὁ προφήτης ἔλεγεν, «Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγια σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου.» Ὅχι δὲ ἀπὸ μέλι μόνον εἶναι γλυκυτέρα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ χρυσίου καὶ ἀπὸ πάντα λίθον τιμιωτέρα, καὶ ἀπὸ πᾶν ἀργύριον καθαρωτέρα εἶναι ἡ τῶν θείων λόγων ἡδονή· «Τὰ λόγια γὰρ Κυρίου,» λέγει ὁ Ψαλμοδὸς, «λόγια ἀγνά· ἀργύριον πεπυρωμένον δοκίμιον τῇ γῆ, κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως.» (— Ομιλ. εἰς Α΄ Κορ. ζ'. 2. Τομ. Γ'. σελ. 193).

ων γὰρ Αἱ Γραφαὶ παραβάλλονται μετὰ Κῆπον.

Γλυκὸ μὲν εἶναι τὸ λιβάδιον καὶ γλυκὺς ὁ κῆπος, πολὺ δὲ γλυκυτέρα τῶν θείων Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις. Διότι ἐκεῖ μὲν ὑπάρχουσιν ἄνθη μαραινόμενα, ἐδῶ δὲ νοήματα ἀκμάζοντα· ἐκεῖ πνέει ζέφυρος, ἐδῶ δὲ τοῦ Πνεύματος ἡ αὔρα· ἐκεῖ ἄκανθαι περιτειχίζουσιν, ἐδῶ δὲ ἀσφαλίζει τοῦ Θεοῦ ἡ πρόνοια· ἐκεῖ τέττιγες ψάλλουσιν, ἐδῶ δὲ προφῆται κελαδοῦσιν· ἐκεῖ τέρψις ἀπὸ τῆν θεωρίαν, ἐδῶ δὲ ὠφέλεια ἀπὸ τῆν ἀνάγνωσιν· ὁ κῆπος εἶναι εἰς τόπον ἓνα, αἱ δὲ Γραφαὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης· ὁ κῆπος ὑπηρετεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν καιρῶν, αἱ δὲ Γραφαὶ καὶ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος πλουτοῦσιν ἀπὸ τὰ φύλλα, βρῦουσιν ἀπὸ τοὺς καρπούς. Ἄς προσέχωμεν λοιπὸν εἰς τῶν Γραφῶν τῆν ἀνάγνωσιν. Διότι, ἐὰν προσέχης εἰς τῆν Γραφήν, σοῦ ἐκβάλλει τῆν λύπην, σοῦ φυτεύει τῆν ἡδονήν, ἐξολοθρεύει τῆν κακίαν, ριζώνει τῆν ἀρετὴν, δέν σε ἀφίνει εἰς πραγμάτων θόρυβον νὰ πάσχῃς ὅσα οἱ ἀπὸ τὰ κύματα περιφερόμενοι ἢ θάλασσα μαίνεται, ἀλλὰ σὺ πλέεις μετὰ γαλήνης,

διότι ἔχεις κυβερνήτην τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνω-
σιν. Ἐπειδὴ τὸ σχοινίον τοῦτο δὲν διασπᾶ τῶν
πραγμάτων ὁ πειρασμός. (— Ὁμιλ. ἐκφωνηθεῖσα
ὄτε τῆς Ἐκκλησίας ἕξω εὔρεθεις Εὐτρόπιος ἀπε-
σπάσθη. Τομ. Γ'. σελ. 386).

Αἱ Γραφαὶ ὁμοιάζουσι θησαυρὸν καὶ πηγὴν.

Μὲ θησαυρὸν ὁμοιάζει τῶν θείων Γραφῶν ἡ
ἀνάγνωσις. Διότι, καθὼς ἐκεῖθεν καὶ μικρὸν μέρος
ἂν δυνηθῆ νὰ λάβῃ τις ἐργάζεται εἰς ἑαυτὸν μέγαν
πλοῦτον, οὕτω συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς θείας Γρα-
φῆς· καὶ εἰς σύντομόν τινα λέξιν δύναται τις νὰ
εὔρη μεγάλην δύναμιν νοημάτων καὶ πλοῦτον
ἀνέκφραστον. Καὶ οὐχὶ μόνον μὲ θησαυρὸν ὁ-
μοιάζουσι τὰ θεῖα λόγια, ἀλλὰ καὶ μὲ πηγὴν,
ἀναβλύζουσαν θαψιλῆ τὰ νάματα, καὶ ῥέουσαν ἐν
ἀφθονίᾳ.

Πολλὴ εἶναι τοῦ θησαυροῦ ἡ περιουσία καὶ τῶν
ναμάτων τῆς πηγῆς ταύτης τῆς πνευματικῆς ἡ
θαψιλία. Καὶ μὴ θαυμάσης ἂν ἡμεῖς εὐρίσκω-

μεν τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον· ἐπειδὴ καὶ οἱ προγενέστεροι ἡμῶν κατὰ δύναμιν ἐξήντησαν ἐντεῦθεν τὰ νάματα, καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἡμῶν πάλιν θέλουσιν ἐπιχειρηθῆναι νὰ κάμωσι τοῦτο, καὶ οὐδὲ οὕτω θέλουσι δυνηθῆναι νὰ ἐκκενώσωσι τὸ πᾶν· μάλιστα ἀυξάνουσι τὰ ρεύματα, καὶ ὑπερεκχύνονται τὰ νάματα. Τοιαύτη εἶναι τῶν πνευματικῶν ναμάτων ἡ φύσις· μ' ὅσον πλειότεραν δαψίλειαν θελήσῃ τις νὰ ἐξαντλήσῃ ἐντεῦθεν τὰ νάματα, τόσον πλειότερον ἀναδλύζουσι, καὶ ἀυξάνει ἡ χάρις ἡ πνευματικὴ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν, « Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με, καὶ πινέτω· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρέουσιν ὕδατος ζῶντος· » φανερόνων εἰς ἡμᾶς τῶν ναμάτων τὴν ἀφθονίαν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν τοιαύτη εἶναι ἡ φύσις τῶν πνευματικῶν ναμάτων, ἃς προσφέρωμεν ἕκαστος ἡμῶν ἀφθόνως τὰ ἀγγεῖα τῆς διανοίας, ὥστε, γεμίσαντες αὐτὰ, οὕτω νὰ ἐπιστρέψωμεν. Διότι, ὅταν ἴδῃ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος πόθον ζέοντα, καὶ διάνοιαν

ἔξυπνον, μεταδίδει τὴν χάριν αὐτῆς πλουσίως. Ὅθεν, ἀπομακρύναντες ἑαυτοὺς ἀπὸ ὅλα τὰ βιω-
 τικά, καὶ ἀποκόψαντες τὰς φροντίδας, αἷτινες δύ-
 νανται ὡς ἄκανθαι νὰ πνίγωσι τὸν λογισμὸν ἡμῶν,
 ἃς μεταφέρωμεν ὅλην μας τὴν διάνοιαν εἰς τὴν
 ἐπιθυμίαν τῶν πνευματικῶν· ὥστε, λαβόντες ἐν-
 τεῦθεν πολλὴν τὴν ὠφέλειαν, καὶ κερδήσαντες
 μέγα τι καὶ γενναῖον, οὕτω νὰ ἐξέλθωμεν. (— Ὅ-
 μιλ. γ'. εἰς Γένεσ. α'. 1. Τομ. Δ'. σελ. 14).

Ὁ κίνδυνος τῶν μὴ δεχομένων τὰς Γραφικὰς
 Διδασκαλίας.

Βλέπετε, ἀγαπητοί, πόσον μέγα κακὸν εἶναι νὰ
 μὴ προσέχη τις ἀκριβῶς εἰς τῶν Γραφῶν τὰ δια-
 λαμβανόμενα. Διότι ἂν οὗτοι ἐδέχοντο μετ' εὐ-
 γνωμοσύνης τὰς διδασκαλίας τῆς θείας Γραφῆς,
 καὶ δὲν ἤκολούθουν τοὺς ἰδίους αὐτῶν συλλο-
 γισμοὺς, δὲν ἤθελον ἐκκλίνει εἰς τόσον μεγάλην
 ἀνοησίαν. Ἄλλ' ἡμεῖς, μηδὲ οὕτως ἃς μὴ παύ-
 σωμεν διδάσκοντες αὐτοὺς τὰ ἐκ τῆς θείας Γρα-
 φῆς, καὶ φράσσοντες τὰς ἀκοὰς ἡμῶν εἰς τὰ
 ὀλέθρια αὐτῶν διδάγματα. (— Ὅμιλ. δ'. εἰς Γεν.
 α'. 6, Τομ. Δ'. σελ. 28).

Ἡ ψυχὴ χρειάζεται καθημέραν τὴν Πνευματικὴν τροφήν.

Ἀμελῆς οὕσα ἡ ψυχὴ ἡμῶν, χρειάζεται συνεχῆ τὴν ἀνενθούμισιν. Καὶ καθὼς τὸ σῶμα τῆτο καθ' ἑκάστην ἡμέραν χρειάζεται τὴν σωματικὴν τροφήν, διὰ νὰ μὴ ἐμπέσῃ εἰς πολλὴν ἀσθένειαν, καὶ μείνη ἀνενέργητον, οὕτω βεβαίως καὶ ἡ ψυχὴ χρειάζεται τὴν πνευματικὴν τροφήν καὶ τὸν κάλλιστον τῆς διαγωγῆς τρόπον, ὥστε, μαθοῦσα τῶν καλῶν τὴν πρᾶξιν, νὰ γένη εἰς τὸ μέλλον ἀκαταμάχητος ἀπὸ τὰς ἐπιβουλάς τοῦ πονηροῦ. (— Ὅμιλ. δ'. εἰς Γέν. α'. 6. Τομ. Δ'. σελ. 29).

Περὶ τῶν Πνευματικῶν πρέπει πάντοτε νὰ ἦναι
ἡ συνομιλία ἡμῶν

Ἄς μὴ μου φαίνεται λοιπὸν, παρακαλῶ, τίς ἐν ἵπποδρομίαις, μήτε εἰς τὰς συνάξεις τὰς ἀκαίρους νὰ καταδαπανᾷ τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας. Μὴ ἐκδίδῃ τις ἑαυτὸν εἰς κύβους, καὶ εἰς τὴν ἐκ τούτων γεννωμένην κραυγὴν, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς φθοράς. Διότι εἴ τί τὸ ὄφελος, εἰπέ μοι, τῆς νηστείας, ὅταν μὲν

διημερεύης νῆστις, ἀλλὰ ἐκδίδουσαι εἰς κύβους καὶ εἰς φλυαρίας ἀνωφελεῖς, πολλάκις δὲ καὶ ἐξοδεύης ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς ἐπιπορκίας καὶ βλασφημίας; Μὴ, παρακαλῶ, μὴ ἤμεθα τόσον ἀμελεῖς περὶ τὴν ἰδίαν ἡμῶν σωτηρίαν, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ τῶν πνευματικῶν ἃς ἦναι πάντοτε ἢ συνδιάλεξις ἡμῶν, καὶ λαθῶν τις ἀνά χειρας βιβλίον θεῖον, καὶ συγκαλέσας τοὺς πλησίον, ἃς ποτίζῃ διὰ τῶν θεῶν λόγων καὶ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν καὶ τῶν συνεργουμένων· ὥστε οὕτω καὶ τὰς μηχανὰς τοῦ πονηροῦ νὰ δυνηθῶμεν νὰ διαφύγωμεν, καὶ ἀπὸ τὴν νηστείαν μεγάλα νὰ κερδήσωμεν ἀγαθὰ, καὶ τὴν παρά τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν ν' ἀπολαύσωμεν, χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἶη δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην. (— Ὁμιλ. ζ'. εἰς Γέν. ἀ. 14. Τομ. Δ'. σελ. 48.)

Τῶν Γραφῶν ἡ Ἔρευνα παραβάλλεται μὲ
τὴν ζήτησιν πολυτίμων λίθων.

Ἐὰν βλέπετε ὅτι καὶ οἱ θέλοντες νὰ εὕρισκωσιν ἀπὸ τὴν θάλασσαν τοὺς (πολυτίμους) λίθους, δὲν εὕρισκουσιν αὐτοὺς καθήμενοι ἄνω εἰς τὸν αἰγιαλὸν, καὶ ἀριθμοῦντες τὰ κύματα, ἀλλ' ἐπιτυγχάνουσι τὰ ζητούμενα καταρρίπτομενοι εἰς αὐτὸ τὸ βάθος, καὶ εἰς αὐτοὺς, νὰ εἶπω οὕτω, τοὺς κόλπους τῆς ἀθύσου καταβαίνοντες; μολονότι τί μέγα ὄφελος δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὸν βίον ἡμῶν ἢ τῶν λίθων ἐκείνων εὗρεσις; Εὐχῆς ἄξιον μάλιστα ἦτο νὰ μὴ ἔφερε μεγάλην βλάβην καὶ πολλὴν ζημίαν. Διότι ἐκ τούτου γεννῶνται τὰ μυρία κακὰ, ἐκ τῆς τῶν χρημάτων μανίας καὶ ἐκ τῆς περὶ ταῦτα λύσεως. Ἄλλ' ὅμως, καὶ ἐνῶ τὸσον μεγάλη βλάβη γεννᾶται ἐξ ἐκείνων, εἰς οὐδὲν ὀκνοῦσιν οἱ περὶ ταῦτα ἀσχολούμενοι, ἀλλὰ καὶ εἰς κινδύνους ἐκθέτουσιν ἑαυτοὺς, καὶ πολλὸν κόπον ὑπομένουσιν, ὥστε νὰ δυνηθῶσι νὰ εὑρωσι τὸ ζητούμενον. Ἄλλ' ἐπὶ τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τῶν πνευματικῶν τούτων καὶ τιμίων λίθων,

οὔτε κίνδυνον ἔμπορεῖ τις νὰ ὑποπτευθῆ, καὶ ὁ κόπος δὲν εἶναι πολὺς, καὶ τὸ κέρδος ἀνέκφραστον, μόνον ἐὰν ἡμεῖς καταβάλλωμεν πᾶσαν προθυμίαν ἀπὸ μέρους ἡμῶν. Διότι ἡ χάρις εἶναι ἐτοιμία, ζητοῦσα τοὺς θέλοντας νὰ δεχθῶσιν αὐτὴν μὲ δαψίλειαν. Ἐπειδὴ τοιοῦτος ὑπάρχει ὁ ἡμέτερος δεσπότης· ὅταν ἴδῃ ψυχὴν ἄγρυπνον καὶ πόθον ζέοντα, ἐξ ἰδίας φιλοτιμίας χορηγεῖ ἀφθόνως τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον, καὶ ὑπὲρ τὸ ζητούμενον. (— Ὅμιλ. θ'. εἰς Γένεσ. ἀ. 26. Τομ. Δ'. σελ. 65—66.)

Ἡ σωματικῆς τροφῆς μετάληψις δὲν γίνεται ἐμπόδιον
εἰς τὴν Πνευματικὴν Διδασκαλίαν,

Ἐφοῦ λοιπὸν κατανοεῖτε τὴν ὠφέλειάν σας (ἀπὸ τὴν ἀκρόασιν τῶν θείων λογίων), τοὺς ἀπόντας ἀδελφούς σας μὴ φθονήσετε, ἀλλὰ τώρα μὲν τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμενα ἄς μάθωσιν ἀπὸ σαῶ. Διὰ νὰ μὴ χρεωστῶσι δὲ εἰς ἐσᾶς χάριν διὰ τι διδάσκονται ταῦτα, ἔλκατε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, πείθοντες αὐτοὺς, ὅτι τῆς σωματικῆς τροφῆς ἡ

μετάληψις δὲν γίνεται ποτε ἐμπόδιον εἰς τὴν πνευματικὴν διδασκαλίαν· ἀλλὰ πρέπει πάντα καιρὸν νὰ στοχαζώμεθα ἐπιτήδειον πρὸς τὴν διάλεξιν τῶν πνευματικῶν λόγων. Καὶ ἐὰν γνωρίζωμεν ταῦτα μετ' ἀκριβείας, θέλομεν δύνασθαι καὶ ὅταν διατρίβωμεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ μετὰ τὴν τράπεζαν καὶ πρὸ τῆς τραπέζης, λαμβάνοντες ἀνὰ χεῖρας τὰ θεῖα βιβλία, νὰ καρπιζώμεθα τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν, καὶ νὰ παρέχωμεν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν πνευματικὴν τροφήν. Διότι, καθὼς τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκην τῆς αἰσθητικῆς τροφῆς, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ χρειάζεται καθημερινὴν ἀνενθύμησιν, καὶ τροφήν πνευματικὴν, ὥστε, νευρουμένη νὰ δύναται νὰ ἀντέχη πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις τῆς σαρκὸς, καὶ πρὸς τὸν παντοτεινὸν ἐχθρὸν, ὅστις ἐπίκειται εἰς ἡμᾶς, καὶ αἰχμαλωτίζει τὴν ψυχὴν ἡμῶν, καὶ πρὸς ὀλίγον μόνον καιροῦ διάστημα, ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἀμελήσωμεν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ ὠνόμασε μακάριον ἐκεῖνον, ὅστις ἡμέραν καὶ νύκτα μελετᾷ ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Κυρίου. (— Ὁμιλ. ἰ. εἰς Γένεσ. σ. 26. Τομ. Δ'. σελ. 81.)

Ἡ ἀσφάλεια τῶν μελετῶντων τὰς Γραφάς.

Διότι τοῦτο εἶναι ἡ σωτηρία ἡμῶν, τοῦτο ὁ πλοῦτος ὁ πνευματικός, τοῦτο ἡ ἀσφάλεια. Ἐὰν τοιοῦτοτρόπως τειχίζωμεν ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ δι' ἀναγνώσεως, καὶ δι' ἀκροάσεως, καὶ διὰ πνευματικῆς συνδιαλέξεως, θέλομεν δυνηθῆ καὶ ἡμεῖς νὰ γένωμεν ἀκαταμάχητοι, καὶ τοῦ πονηροῦ δαίμονος τὰ μηχανήματα νὰ καταστήσωμεν ἀνίσχυρα, καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, Ἀμήν. (— Ὁμιλ. ἰ. εἰς Γέν. α. 25. Τομ. Δ'. σελ. 82).

Αἱ Γραφαὶ εἶναι ἱατρικὰ μεγάλα.

Γνωρίζων ὁ φιλόφρων ἡμῶν Δεσπότης τὴν ἀσθένειαν τῆς προαιρέσεως ἡμῶν καὶ τὸ εὐόλισθον,

ἀφ᾽ ἧκεν εἰς ἡμᾶς μεγάλα φάρμακα, τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ὥστε, ταῦτα ἐπιβάλλοντες εἰς ἑαυτοὺς συνεχῶς, καὶ ἀναλογιζόμενοι τοὺς βίους τῶν θαυμαστῶν ἐκείνων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν, νὰ παρακινώμεθα εἰς ζῆλον, καὶ νὰ μὴ ἀμελῶμεν τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ νὰ φεύγωμεν τὴν κακίαν, καὶ νὰ κάμνωμεν πάντα, ὥστε νὰ μὴ κατασταθῶμεν ἀνάξιοι τῶν ἀνεκλαλήτων ἐκείνων ἀγαθῶν. (— Ὅμιλ. ιβ'. εἰς Γένεσ. β'. 4. Τομ. Δ'. σελ. 98).

Αἱ Γραφαὶ παραβάλλονται μὲ θυμιάματα.

Καθὼς ἡ φύσις τῶν θυμιαμάτων, ὅσον περιστρέφονται ἀπὸ τοὺς δακτύλους ἡμῶν, τόσον πλειότεραν εὐωδίαν ἐκπέμπουσιν, οὕτω βλέπομεν νὰ γίνεται ἐπὶ τῶν Γραφῶν μὲ ὅσον πλειότεραν σπουδὴν καταγίνεται τις εἰς τὴν ἔρευναν αὐτῶν, τόσον πλέον δύναται νὰ θεωρῇ τὸν ἐγχεκρυμμένον θησαυρὸν, καὶ νὰ καρποῦται ἐκ τούτου πολὺν καὶ ἀνεκδιήγητον τὸν πλοῦτον. (Ὅμιλ. ιγ'. εἰς Γένεσ. β'. 8. Τομ. Δ'. σελ. 100).

Τὰ θεῖα Διδάγματα πρέπει νὰ προσηλώνωνται εἰς τὸν νοῦν.

Ἡ ἁπουδὴ μας δὲν εἶναι τοῦτο μόνον, ἀπλῶς νὰ εἴπωμεν πολλά· ἀλλὰ διὰ τοῦτο λέγομεν, διὰ νὰ ἔχετε αὐτὰ ἐμπεπηγμένα εἰς τὸν νοῦν σας· ὥστε ὄχι μόνον σεῖς νὰ γνωρίζετε τὰ ἐν ταῖς θεαῖς Γραφαῖς περιεχόμενα, ἀλλὰ καὶ ἄλλων διδασκαλοὶ νὰ γίνεσθε, δυνάμενοι καὶ ἄλλους νὰ νοουθετῆτε. Ἐκαστος λοιπὸν ἀπὸ σας, παρακαλῶ, ὅταν ἐξέλθῃ ἐντεῦθεν, ἅς ἐπαναλαμβάνῃ μετὰ τοῦ πλησίον τὴν ἀνευθόμενισιν τῶν εἰρημένων, συνεισφέρων ὅσα αὐτὸς ἐνθυμαῖται καὶ δεχόμενος τὰ ὅσα ὁ ἄλλος. Οὕτω δὲ συναθροίζοντες ἅπαντα, καὶ προσηλώνοντες αὐτὰ εἰς τὴν μνήμην, ἀναχωρεῖτε εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐκεῖ ἀναμνησκάτε μόνον τὰ θεῖα ταῦτα διδάγματα. Ὡστε, ἔχοντες εἰς ταῦτα ὅλην σας τὴν μέριμναν, καὶ ἀσχολοῦντες τὸν νοῦν σας, νὰ θύνασθε καὶ τὰ ἐνοχλοῦντα πάθη μὲ εὐκολίαν νὰ νικᾶτε, καὶ τοῦ διαβόλου τὰς μηχανὰς νὰ διαφεύγετε. Διότι, ὅπου ἴδῃ ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος δαίμων ψυχὴν μεριμνῶσαν τὰ τοῦ

Θεοῦ, καὶ διγενεῶς ἐκεῖνα φανταζομένην, καὶ ταῦτα περιστρέφουσιν, οὐδὲ τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ, ἀλλ' εὐθὺς ἀποπηδᾷ, ἀπὸ τοῦ Πνεύματος τὴν ἐνέργειαν, ὡς ἀπὸ πυρκαϊᾶν τινὰ φυγαδευόμενος. (— Ὅμιλ. ιδ'. εἰς Γένεσ. β'. 15. Τομ. Δ'. σελ. 113).

Δεῖγμα Ὑγείας ψυχικῆς.

Διότι καθὼς ἡ πείνα εἶναι σημεῖον σωματικῆς εὐεξίας, οὕτως ἡ ἀγάπη τῶν θείων λόγων ἐμπορεῖ νὰ λογίζεται ὑγείας ψυχικῆς τεκμήριον μέγιστον. (— Ὅμιλ. ιε'. εἰς Γένεσ. β'. 20. Τομ. Δ'. σελ. 114).

Πῶς πρέπει ν' ἀκροῶμεθα τὰς ἐπ' Ἐκκλησίας
Διδαχάς.

Δὲν σπουδάζομεν νὰ διερευνῶμεν ταῦτα ἀπλῶς ἕνεκα περιττῆς φιλοτιμίας· ἀλλ' ἵνα ἐρμηνεύοντες εἰς σᾶς τὰ πάντα μετ' ἀκριθείας, σᾶς διδάξωμεν μήτε βραχεῖαν λέξιν, μήτε συλλαβὴν μίαν νὰ πα-
ρατρέχετε ἐκ τῶν ἐν ταῖς θείαις Γραφαῖς περιεχο-

μένων. Διότι δὲν εἶναι ἀπλῶς λόγια, ἀλλὰ λόγια τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διὰ τοῦτο καὶ εἰς μίαν συλλαβὴν ἔμπορεῖ τις νὰ εὔρη πολὺν τὸν θησαυρόν. Προσέχετε λοιπὸν, παρακαλῶ, μετὰ ἀκριβείας, μηδεὶς νὰ βαρύνεται, μηδεὶς νὰ νυστάζῃ, πάντες δίδετε μοι τὸν νοῦν σας ἔξυπνον. Κάνεις νὰ μὴ ἀφίνη τοὺς διαλογισμούς του νὰ πλανῶνται εἰς τὰ ἔξω, μηδ' ἄς στέκη ἐδῶ φέρων μεθ' ἑαυτοῦ φροντίδας βιωτικῆς, ἀλλ' ἔχων κατὰ νοῦν τῆς πνευματικῆς ταύτης συνελεύσεως τὸ ἀξίωμα, καὶ ὅτι ἀκούομεν τὸν Θεὸν διαλεγόμενον πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς τῶν προφητῶν γλώσσης· οὕτως ἄς ἀκροάζεται καὶ ἄς προσηλόγη τὸν νοῦν του, ὥστε νὰ μὴ πέση εἰς πέτραν, ἢ εἰς τὸν ὁρόμον, ἢ εἰς τὰς ἀκάνθας, κἀνὲν ἀπὸ τὰ ριπτόμενα σπέρματα· ἀλλὰ καταπεσὸν ὀλόκληρον τὸ σπέρμα εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν, τὸ πλάτος λέγω τῆς διανοίας σας, νὰ δυναθῇ νὰ σᾶς φέρῃ πλουσιοπάροχον τὸν καρπὸν, καὶ νὰ πολυπλασιάσῃ τὰ παρ' ἡμῶν καταβαλλόμενα. (— ('Ὁμιλ. ι.ε. εἰς Γένεσ. 6', 20. Τομ. Δ'. σελ. 115).

Διὰ τὴν καταλαμβάνωμεν τὰς Γραφάς, χρειάζομεθα ὄχι σοφίαν ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ τοῦ Πνεύματος τὴν ἀποκάλυψιν.

Πολὺς καὶ ἀνέκφραστος θησαυρὸς ὑπάρχει, ἀγαπητοί, εἰς τὰ προσφάτως ἀναγνωσθέντα. Καὶ ἐξεύρω μὲν ὅτι πολλοὶ, βλέποντες πρὸς τὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων, καὶ προσέχοντες ἐπιπολαίως εἰς τὰ ἀναγνωσθέντα, νομίζουσι ὅτι τὰ εἰρημένα τίποτε ἄλλο δὲν περιέχουσι παρὰ μόνον προσηγορίας ὀνομάτων. Ἄλλ' ἐγὼ παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς νὰ μὴ παρατρέχετε ἀπλῶς τὰ διαλαμβανόμενα ἐν ταῖς θεαῖς Γραφαῖς. Διότι δὲν εἶναι οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα γεγραμμένων, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἔχη πολὺν πλοῦτον νοημάτων. Διότι ἀπὸ Πνεῦμα θεῖον κινούμενοι τὰ ἐξέθεσαν οἱ μακάριοι Προφῆται, καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἀπὸ τοῦ Πνεύματος γεγραμμένοι (αἱ θεαὶ βίβλοι), ἔχουσιν ἐγκεκρυμένον πολὺν θησαυρόν. Καὶ μὴ θαυμάσης, ἐὰν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων ὑπόσχωμαι τώρα νὰ σᾶς δεῖξω ὅτι κρύπτεται πολὺς πλοῦτος νοημάτων. Διότι οὔτε συλλαβὴ οὔτε κεραία μία

εὑρίσκειται ἐν ταῖς Γραφαῖς, εἰς τῆς ὁποίας τὸ βάθος νὰ μὴ ἀπόκειται πολὺς θησαυρός. Διὰ τοῦτο δὲ πρέπει νὰ σπουδάζωμεν τὰ θεῖα λόγια ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῆς ἄνωθεν χάριτος καὶ λαμβάνοντες τὴν παρά τοῦ ἁγίου Πνεύματος φώτισιν. Καθότι διὰ νὰ κατανοήσωμεν τὰ εἰς τὴν θεῖαν Βίβλον γεγραμμένα, δὲν χρειαζόμεθα ἀνθρωπίνην σοφίαν, ἀλλὰ τοῦ Πνεύματος τὴν ἀποκάλυψιν, ὥστε, μαθόντες ἀκριθῶς τὸ ἀληθὲς νόημα τῶν ἐν αὐτῇ, νὰ λάβωμεν πολλὴν ἐκείθεν τὴν ὠφέλειαν. (— Ὁμιλ. κ. εἰς Γένεσ. ἐ. 1. Τομ. Δ'. σελ. 180).

Τὸ ὄφελος τοῦ παρατηρεῖν πάντα τῆς Γραφῆς με ἀκρίθειαν — πρέπει νὰ ἐρευνῶμεν τὰς Γραφάς, ὡς οἱ σκάπτοντες εἰς μεταλλεῖα.

Διότι ἐὰν εἰς τὰς βιωτικὰς πράξεις τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γραμμάτια, ὄντα πολλάκις διεφθαρμένα ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν, λαμβάνωσιν ὅμως πολλὴν δύναμιν ἐκ τοῦ σημειουμένου εἰς τὸ προοίμιον χρόνου τοῦ γραμματίου καὶ διὰ μίαν ἀπλῆν συλλαβὴν, πολὺ μᾶλλον δυνάμεθα νὰ εὑ-

ρωμεν τοῦτο ἐπὶ τῶν θείων Γραφῶν, αἵτινες συνετάχθησαν διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μόνον ἐὰν προσέχωμεν καὶ δὲν τὰς παρατρέχωμεν ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὸν νοῦν μας θεωρήσωμεν διὰ μετ' ἀκριθείας, καὶ δὲν γινώμεθα κατώτεροι τῶν ὅσοι δεικνύουσι τόσην μεγάλην προθυμίαν εἰς τὰ αἰσθητὰ πράγματα. Ἐπειδὴ καὶ ὅσοι σκάπτουσι μεταλλικὴν γῆν δὲν στέκουσιν ἕως τῆς ἐπιφανείας, ἀλλ' ἀφοῦ καταβῶσιν εἰς πολὺ βάθος, καὶ δυνηθῶσι νὰ εὔρωσι τὰ ψήγματα τοῦ χρυσοῦ, τὰ χωρίζουσι ἀπὸ τῆν γῆν μὲ πολὺν ἀγῶνα καὶ δύναμιν, καὶ μετὰ τὸν πολὺν ἐκεῖνον ἀγῶνα εὐρίσκουσι ὀλίγην τινὰ τῶν κόπων παραμυθίαν καὶ ὁμῶς καίτοι γνωρίζουσι ὅτι ἡ ὠφέλειά των ὀλιγώτερον ἀξίζει τῶν κόπων των πολλάκις, μάλιστα μετὰ τὴν πολλὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὸν κάματον καὶ τῆς ἐλπίδος των ἀποτυγχάνουσι, καὶ οὐδὲ οὕτω δὲν παραιτοῦσιν, ἀλλὰ τρεφόμενοι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, δὲν αἰσθάνονται τοὺς κόπους. Ἐὰν λοιπὸν ἐχεῖνοι εἰς τὰ φθαρτὰ, καὶ πρόσκαιρα, καὶ ἄδηλα, δεικνύωσι τοσαύτην σπουδὴν, πολὺ μᾶλλον ἀρμόζει

εἰς ἡμᾶς, ὅπου καὶ ὁ πλοῦτος εἶναι ἀναφαίρετος, καὶ ὁ θησαυρὸς ἀδαπάνητος, καὶ ἀδύνατος ἢ ἀποτυχία, νὰ δεικνύωμεν τὴν ἴσῃ καὶ πλειοτέραν σπουδὴν, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ ποθούμενα, καὶ λαβόντες τὴν ἐκ τούτου ὠφέλειαν, καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν ἀνέκφραστον φιλανθρωπίαν καταμαθόντες, νὰ γένωμεν εὐγνώμονες πρὸς τὸν ἡμέτερον Δεσπότην· καὶ, ἐφελκύσαντες εἰς ἑαυτοὺς τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ, νὰ μὴ ἐμπέσωμεν εἰς τοῦ διαβόλου τὰς παγίδας. "Ἄς θέσωμεν λοιπὸν εἰς μέσον τὰ προσφάτως ἀναγνωσθέντα, καὶ ἄς διερευνήσωμεν μετ' ἀκριθείας ἕκαστον, ὥστε, ἀπολαύσαντες τὴν συνήθη διδασκαλίαν, οὕτω νὰ ἐπιστρέψετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκόν του· (— Ὁμιλ. κἀ. εἰς Γένεσ. ἐ. 1. Τομ. Δ'. σελ. 181).

Προφάσεις διὰ τὴν ἀμέλειαν τῆς ἀναγνώσεως
τῶν Γραφῶν ἀναιροῦνται.

Ταῦτα δὲ, ἀγαπητοί, μὴ ἀκούωμεν ἀπλῶς, ἀλλ' ἄς μανθάνωμεν νὰ ἐπιμελώμεθα τὴν ἀρετὴν, καὶ

νά προτιμῶμεν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐαρέστησιν· καὶ μήτε οἴκου προστασίαν, μήτε γυναικὸς φροντίδα, μήτε παιδῶν ἐπιμέλειαν, μήτε ἄλλο μηδὲν νά προφρασιζώμεθα, καὶ νομίσωμεν ὅτι ἀρκουσι τὰ τοιαῦτα εἰς ἀπολογίαὶν τοῦ νά ζῶμεν ῥαθύμως καὶ ἡμελημένως, μήτε νά προφέρωμεν τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα καὶ ἀνωφελῆ λόγια, λέγοντες, κοσμικὸς εἶμαι, γυναῖκα ἔχω, καὶ περὶ τέκνων φροντίζω. Ταῦτα συνειθίζουσι νά λέγωσιν οἱ πλείοτεροι, ὅταν παρακινῶμεν αὐτοὺς εἰς τὸ νά ἐπιμελῶνται πολὺ εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνας, ἢ εἰς τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Δὲν εἶναι τοῦτο ἔργον ἰδικόν μου, λέγει, ἴ μὴ γάρ παρητήθην ἀπὸ τὸν κόσμον; ἴ μὴ γάρ εἶμαι μοναχός; ἴ Τί λέγεις, ἄνθρωπε; ἴ εἰς ἐκείνους μόνους ἐκκληρώθη νά εὐαρεστῶσιν εἰς τὸν Θεόν; « Πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν, » καὶ χάνένα δὲν θέλει ν' ἀμελῆ τὴν ἀρετήν. Διότι ἄκουε αὐτὸν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντα, « Οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. » ἴ Μήπως τάχα, εἰπέ

μοι, ἔγεινεν εἰς τὸν δίκαιον πῦτον ἐμπόδιον ἢ συμβίωσις τῆς γυναικὸς, ἢ ἡ τῶν παίδων φροντίς; Μὴ λοιπὸν, παρακαλῶ, μὴ ἀπατῶμεν ἑαυτὸς, ἀλλ' ὅσον εἴμεθα ἐμπεπλεγμένοι εἰς τὰς φροντίδας ταύτας, τόσον μᾶλλον ἄς δεχώμεθα τὰ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν φάρμακα. (— Ὅμιλ. κἀ. εἰς Γένεσ. ε. 1. Τομ. Δ'. σελ. 189).

Προτροπὴ εἰς ἐπιμελῆ τῶν Γραφῶν Ἀνάγνωσιν.

Μὴ διατρέχωμεν ἀπλῶς τῶν θείων Γραφῶν τὰ περιεχόμενα, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς ἄς ἀναγινώσκωμεν ὅσα ἐκεῖ εὐρίσκονται, ὥστε, τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν ἀπολαύοντες, νὰ δυνηθῶμεν καιρὸν τινα, ἔστω καὶ ἀργά, ν' ἀποκτήσωμεν τὴν κατὰ Θεὸν ἀρετὴν. (— Ὅμιλ. κἀ. εἰς Γένεσ. ε. 1. Τομ. Δ'. σελ. 190).

Ἡ Ἀτοπία τοῦ παραβλέπειν τὴν ψυχὴν, ἐνῶ
προνοοῦμεθα τόσον διὰ τὸ σῶμα.

Εἶπέ μοι, δὲν συγκείμεθα ἀπὸ δύο οὐσιῶν, ἐκ
ψυχῆς λέγω καὶ σώματος; Διατί λοιπὸν δὲν φρον-
τίζομεν ἐξίσου καὶ περὶ τῶν δύο; ἀλλὰ τὸ μὲν
σῶμα κατὰ πάντα τρόπον προσπαθοῦμεν νὰ θε-
ραπεύωμεν, καὶ εἰς ἰατροὺς δίδοντες χρήματα, καὶ
ἡμεῖς αὐτοὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν δεικνύοντες περὶ
αὐτὸ, καὶ μὲ πολυτελῆ ἱμάτια ἐνδύοντες αὐτὸ, καὶ
τροφὴν παρέχοντες εἰς αὐτὸ ὑπὲρ τὸ δέον, καὶ
θέλομεν νὰ εὐρίσκηται εἰς παντοτεινὴν ἄνεσιν, καὶ
ἀπὸ μηδὲν νόσημα νὰ μὴ ἐνοχλῆται παντελῶς·
ἀλλὰ καὶ ἐὰν τυχὸν τὸ ἐνοχλῆ τι, κινουῦμεν πᾶσαν
μηχανὴν ὥστε νὰ διορθωθῇ τὸ τῆς λύπης πρό-
ξενον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ σώματος, τοῦ κα-
τωτέρου ἠδηλαδὴ τὴν οὐσίαν· διότι κατὰ τί ἐξι-
σοῦται, εἶπέ μοι, ἢ ψυχὴ μὲ τὸ σῶμα; Ἄν θέ-
λης νὰ ἴδῃς τὴν διαφορὰν, παρατήρησον ὅτι τὸ
σῶμα δὲν ἀεὶ ζεῖ ἀφοῦ ἡ ψυχὴ ἀναχωρήσῃ. Σὺ
λοιπὸν, ὅστις λαμβάνεις τοσαύτην πρόνοιαν τοῦ
σώματος, πίνος ἔνεκεν καὶ διατί παραβλέπεις τόσον

τὴν πρόνοιαν τῆς ψυχῆς, καὶ οὔτε τὴν κατάλληλον τροφὴν προσφέρεις εἰς αὐτὴν, τὴν ἐκ τῶν θείων Γραφῶν λέγω παραίνεσιν, οὔτε νὰ ἐπιθέτης τὰ ἐπιτήδεια φάρμακα εἰς τὰς πληγὰς αὐτῆς καὶ τὰ ἔλκη, τὰ ὅποια ἀφαιροῦσι τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ τῆς κόπτουσι τὴν παύρησίαν, ἀλλὰ καὶ ὑποφέρεις νὰ τὴν παραβλέπης, καὶ λιμοκτονοῦσαν, καὶ διαφθειρομένην ἀπὸ τὰ ἔλκη, καὶ ἐκτεθειμένην, νὰ εἶπω οὕτως, ὡς εἰς σκύλους, τοὺς πονηροὺς καὶ ἀτόπους λογισμοὺς, ὥστε νὰ τὴν διασπαράξωσι καὶ νὰ τῆς παραλύωσιν ὅλην τὴν δύναμιν; Ἐπει-
 αὶ, καθὼς προνοοῦμεθα διὰ τὸ σῶμα τὸ βλεπόμενον, δὲν προβλέπομεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ διὰ τὴν ψυχὴν τὴν ἀσώματον καὶ ἀόρατον, ὅποτε καὶ ἡ περὶ ταύτης ἐπιμέλεια οὐχὶ μόνον εἶναι εὐκόλος καὶ ἐλαφρὰ, ἀλλὰ καὶ ἀνέξοδος καὶ ἄνευ κόπου; Καὶ πρὸς μὲν τοῦ σώματος τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ εἰς τοῦ σώματος τὰς ἀβήρωστίας, ἀνάγκη νὰ γένη καὶ χρημάτων δαπάνη πολλή, καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν νὰ δαπανῶμεν εἰς τοὺς ἰατροὺς, τὰ δὲ, εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ χρειώδη, πρὸς

τροφὴν λέγω καὶ πρὸς ἐνδύματα, χωρὶς νὰ εἶπω ὅτι δαπανῶσι ταῦτα οἱ περισσότεροι καὶ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν, μεταχειριζόμενοι ἀμετρίαν πολλήν· εἰς δὲ τὴν ψυχὴν οὐδενὸς τῶν τοιούτων δὲν εἶναι χρεῖα· ἀλλ' ἂν θελήσης, ὡς καθημέραν ἐξοδεύων τὰ χρήματα χορηγεῖς εἰς τὸ σῶμα τὴν τροφήν, οὕτω νὰ μὴ παραβλέπῃς καὶ τὴν ψυχὴν ἀπὸ πείναν φθειρομένην, καὶ νὰ δίδῃς εἰς αὐτὴν τὴν κατάλληλον τροφήν, τὴν ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν θείων Γραφῶν καὶ τῆς πνευματικῆς νοουθεσίας παραίνεσιν· — διότι λέγει, « Οὐκ ἐπ' ἄρτι μόνον ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένη διὰ στόματος Θεοῦ. » — ἂν οὕτω, λέγω, θελήσης νὰ πράξῃς, θέλεις διατεθῆ κάλλιστα, καὶ θέλεις φρονεῖ προσηκόντως περὶ τοῦ κυριωτέρου μέρους τῆς φύσεως ἡμῶν. (— Ὁμιλ. κἀ. εἰς Γένεσ. κέ. 1. Τομ. Δ'. σελ. — 190, 191).

Τῶν Γραφῶν τὸ νόημα δὲν εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τὴν ἐπιφάνειαν — ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς δεικνύοντας πόθον εἰς τὸ νὰ καταλάβωσι τὰς Γραφάς.

Ἡ φύσις τῶν θείων λόγων εἶναι ἐν ὀλίγοις λόγοις νὰ περιέχωσι πολὺν πλοῦτον νοημάτων, καὶ εἰς τοὺς θέλοντας νὰ τὰ ἐρευνῶσι μετὰ ἀκριβείας χαρίζει θησαυρὸν ἀνεκδιήγητον. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, παρακαλῶ, μὴ διατρέχωμεν ἀπλῶς μηδὲν τῶν ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ κειμένων, ἀλλὰ καὶ κατάλογος ὀνομάτων ἂν ἦναι, καὶ ἱστορίας διήγησις ἃς ἀνιχνεύωμεν τὸν ἐγκεχυμένον θησαυρὸν. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν, « Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς: » διότι δὲν εἶναι πανταχοῦ δυνατὸν νὰ εὕρωμεν ἐπιπολαίως τὸ νόημα τῶν γεγραμμένων, ἀλλὰ μάλιστα ἔχομεν πολλῆς ἐρεύνης χρείαν, διὰ νὰ μὴ μᾶς λάθῃ μηδὲν τῶν εἰς τὸ βάθος εὐρισκομένων. Ἄν δὲ μία μόνη ὀνομασία τῆς φύσεως, τὸ ἄνθρωπος ὄνομα λέγω, μᾶς ἐπροξένησε χθὲς ὑπόθεσιν διδαχῆς τόσον ὠφελίμη, ἵπσον κέρδος δὲν θέλομεν ἀπολαύσει, ἐὰν ἐξετάζωμεν μετὰ προσοχῆς καὶ ἀγρύπνου διανοίας

ἕκαστον τῶν ἐν τῇ Γραφῇ περιεχομένων ; Διότι ἔχομεν καὶ Δεσπότην φιλόανθρωπον, καὶ, ὅταν μᾶς ἴδῃ ὅτι μεριμνῶμεν καὶ δεικνύομεν πολὺν πόθον εἰς τὸ νὰ κατανοήσωμεν τὰ θεῖα λόγια, δὲν ἀφίνει νὰ χρειασθῶμεν τίποτε ἄλλο, ἀλλ' εὐθὺς φωτίζει τὸν νοῦν ἡμῶν, καὶ χαρίζει τὴν παρ' αὐτοῦ ἔλλαμψιν, καὶ κατὰ τὴν εὐμήχανόν του σοφίαν ἐμβάλλει εἰς τὴν ἡμετέραν ψυχὴν πᾶσαν τὴν ἀληθῆ διδασκαλίαν. Διὰ τοῦτο καὶ παρακινῶν, καὶ προθυμοτέρους κάμνων ἡμᾶς εἰς τοῦτο, ἐκήρυξε μακαρισμῶν ἀξίους τοὺς τοιοῦτον πόθον δεικνύοντας, λέγων, « Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. » Βλέπε σοφίαν διδασκάλου· δὲν προέτρεψε μόνον διὰ τοῦ μακαρισμοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν φράσιν, οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην ἐδίδαξε τοὺς ἀκρατῆς μὲ πόσῃν προθυμίᾳ πρέπει νὰ ὀρμῶσι πρὸς τῶν πνευματικῶν λογίων τὴν ἔρευναν. Διότι καθὼς, λέγει, οἱ πεινασμένοι σπεύδουσι μετὰ προθυμίας ἀπεριγράπτου πρὸς τὴν τροφὴν, καὶ οἱ ἀπὸ δίψαν πολλὴν ἐκχαιομένοι

ἔρχονται μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸ ποτὸν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πρέπει, ὡς πεινῶντες καὶ διψῶντες, οὕτω νὰ προσερχώμεθα εἰς τὴν πνευματικὴν διδασκαλίαν.

Ὅθεν, προσηλώσατέ μοι, παρακαλῶ, τὸν νοῦν, καὶ προσέχετε μετ' ἀκριβείας εἰς τὰ λεγόμενα, ἀπομακρύναντες πάντα βιωτικὸν λογισμὸν ἀφ' ἑαυτοῦς, διὰ νὰ ῥίψωμεν τὸν πνευματικὸν σπόρον ὡς εἰς ἀγρὸν παχὺν καὶ βαθύγειον, κεκαθαρισμένον ἀπὸ τὰ χόρτα καὶ τὰς ἀκάνθας. (— Ὅμιλ. κδ' εἰς Γένεσ. ε. 32. α. Τομ. Δ'. σελ. 216—217).

Εἰς τί πρέπει ν' ἀποβλέπωσιν οἱ Εὐαγγελικοὶ Ποιμένες.

Τοῦτο εἶναι ὅλη ἡμῶν ἡ ἀγρυπνία καὶ ἡ σπουδὴ, ὥστε ὅλοι σεῖς νὰ γένητε τέλειοι καὶ ἀνελλιπεῖς, καὶ νὰ μὴ σᾶς λανθάνῃ μηδὲν τῶν ἐν ταῖς θεαῖς Γραφαῖς περιεχομένων. Διότι τούτων ἡ γνῶσις, ἂν θελήσωμεν νὰ σωφρονῶμεν καὶ ν' ἀγρυπνῶμεν καὶ πρὸς τὴν ἀρίστην διαγωγὴν μεγάλως θέλει μᾶς βοηθήσει, καὶ προθυμοτέρους θέλει μᾶς κα-

ταστήσει πρὸς τῆς ἀρετῆς. τοὺς κόπους. (— Ὁμιλ.
κῆ. εἰς Γένεσ. θ'. 8. Τομ. Δ'. σελ. 269).

Διατί ἐγράφησαν καὶ τὰ κατορθώματα καὶ τὰ
ἁμαρτήματα τῶν Ἁγίων.

Μεγίστης διδασκαλίας ὑπόθεσις μᾶς γίνονται τὰ
εἰς τοὺς παλαιοὺς συμβάντα. Διότι διὰ τοῦτο ἐ-
γράφησαν οὐχὶ μόνον τὰ κατορθώματα τῶν ἁγίων,
ἀλλὰ καὶ τὰ ἁμαρτήματα, ὥστε ταῦτα μὲν νὰ
φεύγωμεν, ἐκεῖνα δὲ νὰ μιμώμεθα. Καὶ οὐχὶ
τοῦτο μόνον, ἀλλὰ σοὶ δεικνύει ἡ θεία Γραφή
καὶ δικαίους, οἵτινες πολλάκις ἔσφαλαν, καὶ ἁμαρ-
τωλοὺς, οἵτινες ἔδειξαν πολλὴν μεταβολὴν, ὥστε
καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν νὰ λάβωμεν ἀρκετὴν τὴν
ἀσφάλειαν· καὶ μήτε ὁ στέκων νὰ θαρρέυεται,
βλέπων ὅτι καὶ δίκαιοι κατέπεσαν, μήτε ὁ ἁμαρ-
τήσας ν' ἀπελπίζεται, ἰδὼν ὅτι πολλοὶ μετενόησαν,
καὶ ἡδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς αὐτὸν (τῆς ἀ-
ρετῆς) τὸν κολοφῶνα. Μηδεὶς λοιπὸν, παρακαλῶ,
καὶ πολλὰ κατορθώματα ἂν συναισθάνεται ὅτι

ἔκαμεν, ἄς μὴ θαρρήῃ εἰς ἑαυτὸν, ἀλλ' ἄς ἀγωνίζεται καὶ ἄς ἀκούῃ τὸν μακάριον Παῦλον παραινοῦντα καὶ λέγοντα, «Ὁ δοκῶν ἐστάναι βλέπω μὴ πέση.» Μήτε ὁ πρὸς αὐτὸν τὸν πυθμένα τῆς κακίας καταθὰς νὰ ἀπελπίζεται διὰ τὴν σωτηρίαν του, ἀλλὰ, γνωρίζων τοῦ Θεοῦ τὴν ἀνέκφραστον φιλανθρωπίαν, ἄς ἀκούῃ πάλιν τὸν Θεὸν λέγοντα διὰ τοῦ προφήτου «Μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται, ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφει;» καὶ πάλιν, «Οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν.» (— Ὅμιλ. κβ'. εἰς Γένεσ. β'. 20. Τομ. Δ'. σελ. 279).

Εἰς ὅλα τὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως παρέχει ἀρμόδιον ἰατρικὸν ἢ Γραφὴν—αἱ ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ὠφέλεια—ἢ ἀτοπία τοῦ μὴ προσέχειν εἰς τὰ ἐκ' ἐκκλησίας διδασκόμενα.

Ἐλλόες, ἀγαπητέ, πῶς δι' ἄλλο ἕκαστον τῶν ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ περιεχομένων δὲν ὑπεμνηματίσθη, εἰμὴ διὰ τὴν ὠφέλειαν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν

σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους; Ταῦτα λοιπὸν διαλογιζόμενος ἕκαστος ἡμῶν ἄς ἐπιβάλλῃ εἰς ἑαυτὸν ἐντεῦθεν τὰ κατάλληλα φάρμακα. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο πρόκειται εἰς πάντας ἄδεια, καὶ δύναται ὁ βουλούμενος νὰ ἐπιθέτῃ τὸ ἀρμόδιον φάρμακον εἰς τὸ ἐνοχλοῦν αὐτὸν πάθος, καὶ τάχιστα νὰ λάβῃ τὴν υἰεῖαν του, μόνον ἐὰν δὲν ἀποβάλλῃ τις τὴν ἐκ τῶν φαρμάκων θεραπείαν, ἀλλὰ δεῖξῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καλὴν διάθεσιν. Διότι δὲν ὑπάρχει πάθος ἐκ τῶν κυριευόντων τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν οὔτε ψυχικὸν, οὔτε σωματικὸν, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ δύναται νὰ λάβῃ τὴν ἐντεῦθεν ἰατρείαν. Ἐκατὰ ποῖον τρόπον; εἰπέ μοι. Εἰσέρχεταιί τις ἐνταῦθα στενοχωρούμενος ἀπὸ λύπην καὶ περιστάσεις δεινὰς, καὶ καταβεθυρισμένος διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἀδημονίαν, ἐπελθὼν δὲ καὶ ἀκούσας ταχέως τὸν προφήτην λέγοντα, Διατί εἶσαι περίλυπος, ψυχὴ μου, καὶ διατί ταραττεσαι ἐντός μου; Ἐλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ ἔτι θέλω ὑμνεῖ αὐτόν· (αὐτὸς εἶναι) ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ Θεὸς μου, ἢ λαμβάνει ἱκανὴν παρηγορίαν, καὶ ἀναχωρεῖ ἀπο-

τινάξας ὄλην ἐκείνην τὴν ἀθυμίαν. Ἄλλος πάλιν, ἀπὸ ἐσχάτην πενίαν θλιβόμενος, ἀγανακτεῖ καὶ λυπεῖται, βλέπων ἄλλους ὑπερπλουτοῦντας, καὶ ὑψηλοφρονοῦντας, καὶ ἔχοντας πολλὴν φαντασίαν· καὶ οὗτος πάλιν ἀκούει τὸν αὐτὸν προφήτην λέγοντα, « Ἐπίβριψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμναν σε, καὶ αὐτὸς σε διαθρέψει. » καὶ πάλιν, « Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ· ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν λήφεται τὰ πάντα. » Ἄλλος πάλιν, ὑπομένων ἐπιβουλάς καὶ συκοφαντίας, ἀγανακτεῖ καὶ νομίζει ἀνυπόφορον τὸν βίον, μὴ δυνάμενος οὐδαμῶθεν νὰ εὔρη ἀνθρωπίνην βοήθειαν· διδάσκεται δὲ καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ μακαρίου τούτου προφήτου νὰ μὴ καταφεύγῃ εἰς ἀνθρωπίνην συμμαχίαν ἐν ταῖς τοιαύταις περιστάσεσι· διότι ἀκούει αὐτὸν λέγοντα, « Αὐτοὶ ἐνδιέβαλόν με, ἐγὼ δὲ προσηυχόμην. » Ἐίδες πόθεν ἐπιζητεῖ τὴν συμμαχίαν; Ἄλλοι, λέγει, ῥάπτουσι δόλους, καὶ συκοφαντίας, καὶ ἐπιβουλάς· ἀλλ' ἐγὼ καταφεύγω ἐπὶ τὸ τεῖχος τὸ ἀκαταμάχητον, ἐπὶ τὴν ἄγκυραν τὴν ἀσφαλῆ,

ἐπὶ τὸν λιμένα τὸν ἀκόμαντον, ἐπὶ τὴν προσευχὴν, διὰ τῆς ὁποίας ὅλα τὰ δύσκολα μοῦ γίνονται ἐλαφρὰ καὶ εὐκολα.

Ἄλλος πάλιν καταφρονεῖται καὶ παραβλέπεται ἀπὸ ἐκείνους οἷτινες πρότερον τὸν ἐκολάκευον, καὶ ἐγκαταλείπεται ὑπὸ τῶν φίλων, καὶ τοῦτο μάλιστα τοῦ συγχέει καὶ ταρασσει τὸν λογισμὸν. Ἀλλὰ καὶ οὗτος, ἂν θελήσῃ, δύναται ἐρχόμενος ἐνταῦθα ν' ἀκούσῃ τὸν μακάριον τοῦτον, λέγοντα, «Οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξ ἐναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν, καὶ οἱ ἔγγιστά μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἐξεβιάζοντο οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν μου· καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μου ἐλάλησαν ματαιότητος καὶ δολιότητος ὅλην τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν.» Ἐἶδες ὅτι μέχρις αὐτοῦ τοῦ θανάτου ράπτουσι τὰς ἐπιβουλάς, καὶ δεικνύουσι τὸν πόλεμον ἀκατάπαυστον; Διότι, τὸ ὅλην τὴν ἡμέραν, τοῦτο δηλοῖ, ὅτι δι' ὅλης τῆς ζωῆς. Ἐτι λοιπὸν ἔκαμνεν αὐτὸς, ἐνῶ ἐκεῖνοι ἐπεβούλευον ταῦτα καὶ ἐμηχανῶντο; «Ἐγὼ δέ,» λέγει, «ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον, καὶ ὡσεὶ ἄλα-

λος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ· καὶ ἐγενόμην ὥσει ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλεγμούς.» Ἰίδες φιλοσοφίας ὑπερβολὴν, πῶς διὰ τῶν ἐναντίων τρόπων οὗτος ἐνίκησεν; Ἐκεῖνοι ἔρραπτον δόλους, αὐτὸς καὶ τὰς ἀκοὰς ἔφραττεν, ὥστε μὴδὲ νὰ ἀκούῃ. Ἐκεῖνοι καθ' ὅλον τὸν καιρὸν δὲν ἔπαυον καὶ τὴν γλῶσσαν ἀκονοῦντες, καὶ ματαιότητος καὶ δολιότητος προφέροντες· οὗτος δὲ διὰ τῆς σιωπῆς κατέστειλε τὴν μανίαν ἐκείνων. Καὶ ἰδιαίτη ἐφέρετο τοιοῦτοτρόπως, καὶ, ἐνῶ ἐκεῖνοι κατεσκεύαζον ταῦτα, αὐτὸς ἔπραττεν ὡς ἂν ᾗτο κωφὸς καὶ ἄλαλος, καὶ ὡς ἂν μὴ εἶχε μῆτε ἀκοὰς μῆτε γλῶσσαν; Ἄκουε αὐτὸν λέγοντα τὴν αἰτίαν τῆς τοσαύτης φιλοσοφίας, «Ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, Κύριε.» ἐπειδὴ, λέγει, ἐκρέμασα ἑμαυτὸν ἀπὸ τὴν εἰς σὲ ἐλπίδα, δὲν μὲ μέλλει παντάπασι περὶ τῶν γινομένων παρὰ τούτων. Διότι ἡ ἐπιβροχὴ σοῦ εἶναι ἱκανὴ νὰ διασκεδάσῃ πάντα, καὶ νὰ κάμῃ ἀκύρους καὶ τὰς ἐπιβουλάς αὐτῶν καὶ τὰς μηχανάς, καὶ νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ πραγματοποιή-

ηθῆ μὴδὲν τῶν ὑπὸ τούτων κατασκευαζομένων.
 Ἰδετε πῶς εἶναι δυνατόν νὰ λάβῃ τις ἐντεῦ-
 θεν κατάλληλον φάρμακον ἐκάστης συμφορᾶς,
 ἣτις κυριεύει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ νὰ ἀ-
 πέλθῃ, καὶ νὰ ἀποσπρώξῃ πᾶσαν ἀθυμίαν βιω-
 τικὴν, καὶ νὰ μὴ καταβαρύνεται ὑπὸ μηδενὸς τῶν
 συμβαινόντων; Διὰ τοῦτο παρακαλῶ καὶ συνεχῶς
 ἐδῶ νὰ ἔρχεσθε, καὶ μετὰ ἀκριβείας νὰ προσέ-
 χετε εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, οὐχὶ
 μόνον ὅταν ἔρχεσθε ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ
 νὰ λαμβάνετε ἀνὰ χεῖρας τὰ θεῖα βιβλία, καὶ
 νὰ δέχεσθε μετ' ἐπιμελείας τὴν ἐκ τῶν περιεχο-
 μένων ὠφέλειαν. Διότι πολὺ εἶναι τὸ ἐκ τούτων
 γεννώμενον κέρδος· πρῶτον αὐτὸ τοῦτο, τὴν
 γλῶσσαν κάμνει ν' ἀναμορφώνεται διὰ τῆς ἀνα-
 γνώσεως· ἔπειτα καὶ ἡ ψυχὴ πτερόνεται καὶ ὑ-
 ψοῦται, καταλαμπομένη ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου
 τῆς δικαιοσύνης, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν
 ἐλευθεριμένη ἀπὸ τῆς λύμης τῶν πονηρῶν λογι-
 σμῶν, καὶ ἀπολαύουσα γαλήνην πολλὴν καὶ ἡσυ-
 χίαν. Καὶ ὅ,τι εἶναι ἡ φυσικὴ τροφή πρὸς στε-

ρέωσιν τῆς σωματικῆς μας δυνάμεως, τοῦτο γίνεται εἰς τὴν ψυχὴν ἢ ἀνάγνωσις. Διότι εἶναι τροφή πνευματικὴ, καὶ νευρόνει τὸν νοῦν, καὶ καθιστᾷ τὴν ψυχὴν ἰσχυράν, καὶ εὐτονωτέραν, καὶ φιλοσοφωτέραν, μὴ ἀφίνουσα αὐτὴν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ κυριεύεται ἀπὸ τὰ ἄλογα πάθη, ἀλλὰ κάμνουσα τὰ πτερὰ αὐτῆς ἑλαφρά, καὶ μεταδιβάζουσα αὐτὴν νὰ εἴπω οὕτως, εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν.

Μὴ λοιπὸν, παρακαλῶ, ἀμελῶμεν τοῦ τοσοῦτου κέρδους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς οἰκίας προθύμως νὰ προσέχωμεν εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἐνταῦθα ἐρχόμενοι νὰ μὴ καταδαπανῶμεν τὸν καιρὸν εἰς φλυαρίας καὶ ὀμιλίας ἀνωφελεῖς, ἀλλὰ, διὰ τὸ ὅποιον καὶ ἤλθομεν, οὕτω νὰ προσηλωνώμεθα καὶ προσέχωμεν εἰς τὰ ἀναγινωσκόμενα, ὥστε, λαβόντες πλειότεραν τινὰ ὠφέλειαν, οὕτω νὰ ἐξέλθετε ἀπὸ ἐδῶ. "Αν, ἐδῶ ἐρχόμενοι, ἐμέλλετε νὰ κατεξοδεύετε πάλιν τὸν καιρὸν εἰς ὀμιλίας ἀκαιροὺς καὶ ἀνωφελεῖς, καὶ νὰ ἀναχωρῆτε χωρὶς νὰ κερδήσετε τι χρήσιμον, τί τὸ ὄφελος; Διότι, ἴπῳ δὲν εἶναι

ἄτοπον, ὅταν μὲν ὑπάγωμεν εἰς πανήγυριν βιω-
τικὴν, νὰ προσπαθῶμεν, λαβόντες πάντα τὰ ἐκ
τῆς πανηγύρεως, νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν οἰκίαν,
καὶ, μάλιστα καταθέτοντες χρήματα· ὅταν δ' ἐρ-
χώμεθα ἐδῶ εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην πανή-
γυριν, νὰ μὴ σπουδάζωμεν κατὰ πάντα τρόπον,
λαβόντες τι χρήσιμον, καὶ ἐναποταμιεύσαντες αὐτὸ
εἰς τὴν ψυχὴν, οὕτω νὰ ἐπιστρέψωμεν, καὶ μάλ-
ιστα, ὅτε οὐδὲ δαπάνην χρημάτων χρειάζεται
νὰ κάμωμεν, ἀλλὰ προθυμίαν μόνον νὰ καταβά-
λωμεν καὶ νοῦν προσεκτικόν; Διὰ νὰ μὴ φανῶμεν
λοιπὸν χειρότεροι τῶν ὅσοι ὑπάγουσιν εἰς τὰς
βιωτικὰς πανηγύρεις, ἃς σπουδάζωμεν πολλὴν νὰ
δεικνύωμεν τὴν φροντίδα καὶ τὴν ἀγρυπνίαν, διὰ
νὰ ἔχωμεν, ὅταν ἐξέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ, ἐφόδια,
ὥστε ὄχι μόνον εἰς ἑαυτοὺς νὰ ἐπαρκῶμεν,
ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους νὰ χορηγῶμεν καὶ νὰ δυ-
νάμεθα καὶ τὴν γυναῖκα νὰ διορθώνωμεν, καὶ
τοὺς ὑπηρέτας, καὶ τοὺς γείτονας, καὶ τὸν φίλον,
καὶ αὐτὸν τὸν ἐχθρόν. Διότι τοιαῦτα εἶναι τὰ
πνευματικὰ διδάγματα· ὥστε εἰς ὅλους πρόκεινται

κοινά, καὶ δὲν κάμνουσι μηδεμίαν διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἐκτὸς ἐὰν ὑπερβῆ τις τὸν πλησίον αὐτοῦ διὰ τὸν προσεκτικώτερον αὐτοῦ νοῦν καὶ τὴν θερμότεραν προθυμίαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ εἶναι τόσον μέγα τὸ κέρδος τῶν ἐνταῦθα διδαγμάτων, ἃς βάλωμεν σήμερον εἰς μέσον τὰ ἀναγνωσθέντα, καὶ, ἀπολαύσαντες τὸ ἐξ αὐτῶν κέρδος, ἃς ἐπιστρέψωμεν οὕτως εἰς τὰ ἴδια. (— Ὀμιλ. κθ'. εἰς Γέν. θ'. 20. Τομ. Δ'. σελ. 279—281.)

Νὰ προσέχωμεν ἀπὸ τὴν Ὑψηλοφροσύνην.

Ὅτι ἔργον πνευματικὸν ἀξιωθῶμεν νὰ κατορθώσωμεν, ἃς σπουδάζωμεν παντὶ τρόπῳ πανταχόθεν νὰ τὸ κρύπτωμεν εἰς τὰ ταμεῖα τοῦ ἡμετέρου νοῦ· ὥστε νὰ ἔχωμεν ἐπαινέτην ἐκεῖνον τὸν ἀκοίμητον ὀφθαλμὸν, καὶ νὰ μὴ καταστήσωμεν ἑαυτοὺς ἀναξίους τῆς παρὰ τοῦ Δεσπότη εὐφημίας διὰ τὴν εὐφημίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς πρὸς χάριν πολλάκις γενομένους ἐπαίνους. Διότι ἀμφότερα εἶναι ὀλέθρια, καὶ βλάβη τῆς

ἡμετέρας σωτηρίας, καὶ τὸ νὰ πράττη τις πνευματικόν τι ἀποβλέπων πρὸς δόξαν ἀνθρωπίνην, καὶ τὸ νὰ μεγαλοφρονῇ δι' ὅσα δυναθῆν νὰ κατορθώσῃ. Διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ σωφρονῶμεν, καὶ ν' ἀγρυπνῶμεν, καὶ νὰ ἐπιθέτωμεν συνεχῶς εἰς ἑαυτοὺς τὰ ἐκ τῆς θείας Γραφῆς φάρμακα, ὥστε νὰ μὴ κυριευθῶμεν ὑπὸ τῶν ὀλεθρίων τούτων παθῶν. Διότι καὶ μυρία ἐὰν κατώρθωσέ τις, καὶ ὄλην τὴν ἀρετὴν ἐξετέλεσεν, ὅμως, ἂν μεγαλοφρονῇ, ἤθελεν εἶσθαι πάντων ἐλθεινότερος καὶ ἀθλιώτερος. (— Ὅμιλ. λά. εἰς Γένεσ. ια'. 31. Τομ. Δ'. σελ. 306).

Τοῦ Θεοῦ ἢ Ἐκκλησία εἶναι Πανήγυρις Πνευματικῆ, καὶ Ἱατρεῖον ψυχῶν.

Πολλὸς καὶ ἀνέκφραστος θησαυρὸς ὑπάρχει, ἀγαπητοί, εἰς τὰ προσφάτως ἀναγνωσθέντα, καὶ χρειάζεται νοῦς προσεκτικὸς, καὶ λογισμὸς νήφων καὶ ἐξυπνος, ὥστε νὰ μὴ παραδράμωμεν μηδὲν τῶν ἐγκεκρυμμένων εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα λόγια. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλόανθρωπος Θεὸς οὐκ

συνεχώρησε νὰ μᾶς γίνωνται φανερά καὶ εὐκατάληπτα πάντα τῶν Γραφῶν τὰ περιεχόμενα ἀπὸ ψιλὴν ἀνάγνωσιν, διὰ νὰ ἐξυπνίσῃ τὴν νωθρότητα ἡμῶν, καὶ, δείχνοντες πολλὴν τὴν ἀγρυπνίαν, οὕτω νὰ κερδαίνωμεν τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. Διότι τὰ μὲν εὐρισκόμενα μετὰ κόπου καὶ ζητήσεως συνειθίζουσι τρόπον τινὰ νὰ ἐμπήγῃνται καὶ περισσότερον εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν· ὅσα δὲ μετ' εὐκολίας, ταῦτα καὶ ταχύτερα πετῶσιν ἀπὸ τὴν καρδίαν ἡμῶν. Διὸ παρακαλῶ ἄς μὴ ἀμελῶμεν, ἀλλ' ἄς διεγείρωμεν τὸν νοῦν ἡμῶν, καὶ ἄς κυττάξωμεν ὀλοκλήρως πρὸς τὸ βάθος αὐτῶν τῶν Γραφῶν, διὰ νὰ δυνηθῶμεν, κερδήσαντες ἐντεῦθεν τί πλειότερον οὕτω νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν οἰκίαν. Διότι πανήγυρις πνευματικὴ εἶναι τοῦ Θεοῦ ἢ Ἐκκλησία, καὶ ἰατρεῖον ψυχῶν, καὶ πρέπει καθὼς οἱ ὑπάγοντες εἰς πανήγυριν, οὕτω νὰ ἐπιστρέψωμεν ἀφοῦ συνάξωμεν ἐντεῦθεν πολὺν πλοῦτον· καὶ καθὼς ὅταν ἐμβαίνωμεν εἰς ἰατρεῖον, νὰ ἐξερχώμεθα ἀφοῦ λάβωμεν τὰ κατάλληλα εἰς τὰ κυριεύοντα πάθη μας φάρμακα. Διότι δὲν ἐχ-

κλησιαζόμεθα καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀπλῶς διὰ νὰ συναντώμεθα ὁ εἰς μετὰ τοῦ ἄλλου, καὶ ἔπειτα νὰ διαλυθῶμεν· ἀλλὰ διὰ νὰ μάθῃ ἕκαστος τὶ χρήσιμον, καὶ ἀφοῦ λάβῃ τὴν ἰατρείαν τοῦ ἐνοχλοῦντος αὐτὸν πάθους, οὕτω νὰ ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν.

Διότι ἰ Πῶς δὲν εἶναι ἀτοπώτατον, τὰ μὲν παιδία μας, στέλλοντες εἰς τὸ σχολεῖον, καθ' ἐκάστην ἡμέραν νὰ ἀπαιτῶμεν παρ' αὐτῶν προσθήκην τινὰ τῶν μαθημάτων των, καὶ ποτὲ νὰ μὴ ὑποφέρωμεν νὰ ὑπάγωσιν ἐκεῖ ἀνωφελῶς καὶ ματαίως, ἂν δὲν τὰ βλέπωμεν νὰ ὠφελῶνται τι πλεיותרον· ἡμεῖς δὲ, ὄντες ἡλικιωμένοι, καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὸ πνευματικὸν τοῦτο διδασκαλεῖον, νὰ μὴ δεικνύωμεν ἴσην μ' ἐκεῖνα σπουδὴν, καὶ μάλιστα ὅπου τὸ κέρδος ἀποβλέπει τῆς ψυχῆς τὴν σωτηρίαν; Ἐκαστος λοιπὸν ἐξ ἡμῶν, παρακαλῶ, ἄς ἐξετάζῃ ἑαυτὸν καθ' ἐκάστην ἡμέραν, τί μὲν ἐκέρδησεν ἐκ τῆς σημερινῆς διαλέξεως, τί δὲ ἐκ τῆς ἐπιούσης, διὰ νὰ μὴ φαινόμεθα καὶ ἡμεῖς ὅτι ἐρχόμεθα ἐδῶ ματαίως καὶ ἀνω-

φελῶς. (— Ὅμιλ. λβ'. εἰς Γένεσ. ιζ'. 1. Τόμος Δ'. σελ. 316).

Ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς μὲ προθυμίαν καταγινομένους εἰς τῶν Γραφῶν τὴν Ἀνάγνωσιν—ἀποδεικνύεται τοῦτο ἀπὸ τὰ εἰς τὸν Αἰθίοπα Εὐνοῦχον συμβάντα.

Μέγα καλὸν εἶναι, ἀγαπητοί, τῶν θείων Γραφῶν ἢ ἀνάγνωσις· τοῦτο κάμνει τὴν ψυχὴν φιλόσοφον· τοῦτο μεταφέρει τὸν νοῦν πρὸς τὸν οὐρανόν· τοῦτο καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον εὐχάριστον· τοῦτο κάμνει νὰ μὴ φοβώμεθα μηδὲν τῶν παρόντων· τοῦτο κάμνει νὰ διατρίβῃ ὁ λογισμὸς ἡμῶν πάντοτε ἐκεῖ, καὶ νὰ πράττωμεν ὅλα εἰς τοῦ Δεσπότης τὴν ἀμειβὴν ἀποβλέποντες, καὶ νὰ ἐπιχειρῶμεν μετὰ πολλῆς προθυμίας πρὸς τοὺς κόπους τῆς ἀρετῆς. Διότι ἐκ τούτου δυνάμεθα νὰ μάθωμεν ἀκριβῶς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ταχεῖαν βοήθειαν ἡμῶν, τῶν δικαίων τὴν ἀνδρείαν, τοῦ Δεσπότης τὴν ἀγαθότητα, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀμειβῶν. Ἀπὸ ταύτης ἐμποροῦμεν νὰ διε-

γερωμεν εἰς ζῆλον καὶ μίμησιν τῆς φιλοσοφίας τῶν γενναίων ἀνδρῶν, καὶ νὰ μὴ εἴμεθα νεναρκωμένοι πρὸς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ νὰ θαρρῶμεν, καὶ πρὸ τῆς ἐκβάσεως, εἰς τὰς παρὰ τοῦ Θεοῦ ὑποσχέσεις. Διὰ τοῦτο, παρακαλῶ, νὰ κάμωμεν μετὰ πολλῆς σπουδῆς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ἐπειδὴ ἐὰν συνεχῶς μελετῶμεν τὰ ἐκεῖ περιεχόμενα, τότε θέλομεν ἐπιτύχει καὶ νὰ ἐννοήσωμεν αὐτά. Διότι ἀδύνατον εἶναι νὰ παραβλεφθῇ ποτὲ ὅστις μετὰ σπουδῆς καὶ πολλοῦ πόθου ἀσχολεῖται εἰς τὰ θεῖα· ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἂν δὲν μᾶς γένη διδάσκαλος, αὐτὸς ὁ Δεσπότης, ἐπερχόμενος ἄνωθεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, φωτίζει τὸν νοῦν, καταλάμπει εἰς τὸν λογισμὸν, ἀποκαλύπτει ὅσα μᾶς λανθάνουσι, μᾶς γίνεται διδάσκαλος τῶν ὅσα ἀγνοοῦμεν, μόνον ἐὰν θέλωμεν ἡμεῖς νὰ συνεισφέρωμεν τὸ ἐκ μέρους μας. Διότι λέγει, «Μὴ καλέσητε διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς.»

Ὅταν λοιπὸν λάβωμεν εἰς χεῖρας βιβλίον πνευματικόν, προσηλώσαντες τὸν νοῦν ἡμῶν, καὶ

συνάξαντες τὸν λογισμὸν, καὶ πᾶσαν βιωτικὴν ἔννοιαν ἀποδιώξαντες, οὕτως ἄς κάμνωμεν τὴν ἀνάγνωσιν μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαβείας, μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ὀδηγηθῶμεν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν κατανόησιν τῶν γεγραμμένων, καὶ νὰ λάβωμεν πολλὴν ἐκείθεν τὴν ὠφέλειαν. Ἐπειδὴ καὶ ὁ εὐνοῦχος ἐκεῖνος ὁ βάρβαρος, ὁ τῆς βασιλείσης τῶν Αἰθιοπῶν, εὐρισκόμενος εἰς τὴν λαμπρότητα, καὶ ἐπὶ τοῦ ὀχήματος φερόμενος, ὅμως οὐδὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἡμέλει τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ, κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τὸν προφήτην, μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἀνεγίνωσκε, καὶ μάλιστα μὴ γνωρίζων τὰ ἐκεῖ διαλαμβανόμενα. Ἄλλ' ὅμως ἐπειδὴ συνεισέφερε πᾶν τὸ ἐκ μέρους του, τὴν σπουδὴν, τὴν προθυμίαν, τὴν προσοχὴν, ἐπέτυχεν ἄνθρωπον νὰ τὸν ὀδηγήσῃ. Στοχάσθητι δὲ πόσον μέγα πρᾶγμα ἦτο, ὥστε μηδ' ὅταν ὠδοιπόρει νὰ μὴ ἀμελήσῃ τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ μάλιστα καθήμενος ἐπάνω ἀμάξης. Ἄς ἀκύωσιν οἱ μῆτε εἰς τὴν οἰκίαν καταδεχόμενοι νὰ κάμωσι τῆτο, ἀλλὰ νομίζοντες ὅτι τῶν

Γραφῶν ἢ ἀνάγνωσις εἶναι πρᾶγμα πάρεργον· καὶ διότι συνοικηῦσι μὲ γυναῖκα, καὶ εἶναι καταγεγραμμένοι εἰς στρατὸν, καὶ φροντίζουσι περὶ παιδίων, ἐπιμελοῦνται δούλους, καὶ ἔχουσιν ἄλλων πραγμάτων φρονιῖδα — διὰ ταῦτα, λέγω, νομίζουσιν ὅτι δὲν πρέπει εἰς αὐτοὺς νὰ καταγίνωνται εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι ἰδρὸ εὐνοῦχος, ἄνθρωπος βάρβαρος, ἀμφοτέρα ἱκανὰ νὰ τὸν κάμωσιν ἀμελέστατον, καὶ μετὰ τούτων ἢ πολλὴ μεγαλοπρέπεια, ἢ τοῦ πλούτου ἀφθονία, αὐτὸ τὸ νὰ ἴγαι εἰς ὁδοιπορίαν, καὶ τὸ νὰ φέρεται ἐπ' ὀχλήματος· διότι οὔτε εἶναι εὐκόλῳ νὰ προσέχη εἰς ἀνάγνωσιν ὁ οὕτως ὁδοιπορῶν, μάλιστα καὶ δυσκολώτατον, ἀλλ' ὅμως ὁ πόθος καὶ ἡ πολλὴ προθυμία ἐξέβαλλον ἀπὸ τοῦ μέσου πάντα τὰ ἐμπόδια, καὶ κατεγίνετο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ δὲν ἔλεγε ταῦτα τὰ ὅποια τώρα λέγουσιν οἱ περισσότεροι, « Δὲν νοῶ τὰ περιεχόμενα· δὲν δύναμαι νὰ καταλάβω τὸ βάθος τῶν γεγραμμένων· ἵδιαι νὰ ὑποφέρω τὸν κόπον ματαίως καὶ ἀνωφελῶς, ἀναγινώσκων καὶ

μη ἔχων μηδένα δυνάμενον νὰ με ὀδηγήσῃ; »
 Οὐδὲν τούτων ἐσυλλογίσθη ὁ βάρβαρος μὲν τὴν
 γλῶσσαν, φιλόσοφος δὲ κατὰ τὸν νοῦν· ἀλλ' ἐν-
 νοήσας ὅτι δὲν θέλει παραβλεφθῆ, ἀλλ' ἀπολαύσει
 ταχέως τὴν ἄνωθεν βοήθειαν, ἂν ἐκ μέρους του
 κάμη πᾶν τὸ κατὰ δύναμιν, κατεγίνετο εἰς τὴν
 ἀνάγνωσιν. Διὰ τοῦτο, βλέπων τὸν πόθον αὐτοῦ
 ὁ φιλόσοφος Δεσπότης, δὲν κατεφρόνησε, δὲν
 τὸν ἀφῆκεν ἀπρονόητον, ἀλλ' εὐθὺς ἔπεμψεν εἰς
 αὐτὸν τὸν διδάσκαλον.

Σὺ δὲ παρατῆρει μοι τώρα τοῦ Θεοῦ τὴν σο-
 φίαν, πῶς ἐπρόσμενε νὰ συνεισφέρῃ ἐκεῖνος πρό-
 τερον τὰ ἐκ μέρους του, καὶ τότε ἔδειξε τὴν
 ἰδίαν του βοήθειαν. Ἐφοῦ λοιπὸν ἐτελειώθησαν
 ὅλα ὅσα ἐκεῖνος ἔπρεπε νὰ κάμη, τότε ἐφάνη ὁ
 ἄγγελος τοῦ Κυρίου, λέγων εἰς τὸν Φίλιππον,
 ἂν Ἀναστάς πορεύου ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαί-
 νουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Γάζαν, αὕτη ἐστὶν
 ἔρημος· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ ἀνάστης εὐνοῦχος
 Κανδάκης τῆς βασιλείσης Αἰθιοπῶν, ὃς ἐληλύθη
 προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ οὗτος ὑπέ-

στρεφε καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. » Ἰδε πόσον ἀκριβῶς μᾶς ἐδιηγήθη ὁ γράψας τὴν βίβλον, εἰπὼν, ὅτι Αἰθίοψ, διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ἦτο βάρβαρος· ἔπειτα λέγει, ὅτι δυνάστης, ὅτι εὐρίσκετο εἰς ἀξίωμα μεγαλώτατον καὶ εἰς λαμπρότητα· ὅς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ· ἰδὲ καὶ τὴν ἀφορμὴν τοῦ ταξειδίου του, ἥτις εἶναι ἱκανὴ νὰ δείξῃ τὴν φιλόθεον αὐτοῦ γνώμην· διότι ἰδοὺ, τόσῃν ὕδαιπορίαν ἐπιχειρεῖ, διὰ ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν Δεσπότην τὴν προσκύνησιν· — ἐπειδὴ ἐνόμιζον εἰσέτι ὅτι εἰς ἓνα τόπον ἦτο περιωρισμένη ἡ λατρεία, καὶ διὰ τοῦτο πολλὴν ὁδὸν ὑπάγοντες ἔκαμνον ἐκεῖ τὰς προσευχάς των. Διὰ τὴν αἰτίαν λοιπὸν ταύτην ἦλθε καὶ οὗτος, ὅπου ἦτο ὁ ναὸς καὶ ἡ λατρεία ἡ Ἰουδαϊκὴ, διὰ νὰ ἀποδώσῃ τὴν προσκύνησιν εἰς τὸν Δεσπότην· καὶ ἀφοῦ ἐπλήρωσε τὸ ποθεινόν, « Ὑποστρέφων, » λέγει, « καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ ἀνεγίνωσκε. »

Ἐπειτα πλησιάσας ὁ Φίλιππος λέγει πρὸς

αὐτόν, » Ἄρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις ; »
 Ἐίδες ψυχὴν πλήρη ἀπὸ μέριμναν, ἧτις δὲν ἐ-
 γνώριζε μὲν τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα, προσηλόνετο
 ὁμως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἐπεθύμει νὰ ἐπιτύχη
 διδάσκαλον νὰ τὸν ὁδηγήσῃ ; Καὶ εὐθὺς δὲ διε-
 γείρει ὁ Ἀπόστολος τὸν πόθον αὐτοῦ διὰ τῆς
 ἐρωτήσεως. Ὅτι δὲ ἦτον ἄξιος νὰ ἐπιτύχη ὁδη-
 γὸν πρὸς τὴν κατανόησιν τῶν ἀναγινωσκομένων,
 αὐτὴ ἢ ἀπόκρισις τοῦ ἀνδρὸς τὸ δηλοῖ. Διότι,
 ὁ Ἀπόστολος εἶπεν, « Ἄρά γε γινώσκεις ἃ ἀνα-
 γινώσκεις ; » ἂν καὶ ἐπλησίασε μὲ σχῆμα εὐτελές,
 δὲν ἐκακοφάνη εἰς αὐτόν, δὲν ἠγανάκτησεν, οὐδ'
 ἐνόμισεν ὅτι ὑβρίσθη, ὅπερ πάσχουσι πολλοὶ τῶν
 ἀνοήτων, καὶ πολλάκις προτιμῶσι νὰ μένωσιν
 εἰς παντοτεινὴν ἄγνοιαν, ἐντρεπόμενοι νὰ ὁμολο-
 γήσωσι τὴν ἄγνοιάν των, καὶ νὰ μάθωσιν ἀπὸ
 τοὺς δυναμένους νὰ διδάξωσιν. Ἄλλ' οὗτος οὐδὲν
 τούτων ἔπαθε· ἀλλὰ κάμνει τὴν ἀπόκρισιν μετὰ
 πάσης ἡμερότητος καὶ εὐλαβείας, δεικνύων τῆς
 ψυχῆς του τὴν κατάστασιν, καὶ λέγει, « Ἐπὶ πᾶσι
 γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με ; » Καὶ

οὐχὶ μόνον ἀπεκρίθη μὲν μὲ ἡμερότητα, καὶ ἔπειτα τὸν ἐπαρέδραμεν· ἀλλὰ περισσώτερον δεικνύων εἰς ἡμᾶς τῶν τρόπων τοῦ τὴν ἀρετὴν, ἀφοῦ εἶπε ταῦτα, παρεκάλεσεν ὁ ἄναστος, ὁ βάρβαρος, ὁ ἐπάνω ἀμάξης καθήμενος, τὸν φαινόμενον εὐτελεῖ, τὸν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν εὐκαταφρόνητον, νὰ ἀναβῆ καὶ νὰ καθίσῃ μετ' αὐτοῦ.

Ἰδὲς ψυχῆς προθυμίαν; Ἰδὲς εὐλαθείας ἐπίτασιν; Ἰδὲς βαρβάρου γνώμην φιλόθεον, πῶς ἐπλήρυνε τὸ ὅποιον σοφός τις εἶπεν, « Ἐὰν ἴδῃς συνετὸν, ὀρθριζε πρὸς αὐτὸν, καὶ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ ποῦς σου; » Ἰδὲς πῶς δικαίως δὲν παρεβλέφθη; Ἰδὲς πῶς δικαίως ἀπήλαυσε τῆς ἄνωθεν προνοίας; Ἰδὲς πῶς δὲν ἀφῆκεν οὐδὲν τῶν ὅσα ἐχρεώσται αὐτὸς νὰ συνεισφέρῃ; Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐπιτυχῶν τὸν διδάσκαλον, ἐμάνθανε μετὰ ἀκριθείας καὶ τῶν προκειμένων τὴν δύναμιν, καὶ ἐφωτίζετο κατὰ τὸν νόον.

Ἰδὲς πόσον μέγα καλὸν εἶναι νὰ καταγιγνεται τις μετὰ προσοχῆς καὶ ζήλου εἰς τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν; Διὰ τοῦτο δὲ καὶ σᾶς

ἔφερα εἰς μέσον τοῦ βαρβάρου τούτου τὴν ἱστορίαν, διὰ νὰ μὴ ἐντραπῶμεν ἀλλὰ νὰ γένωμεν μιμηταὶ τοῦ Αἰθίοπος, τοῦ εὐνούχου, ὅστις οὐδ' εἰς καιρὸν ὁδοιπορίας ἡμέλει τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι ἱκανὸς εἶναι ὁ βάρβαρος οὗτος νὰ γένη διδάσκαλος ὄλων ἡμῶν, καὶ τῶν ἰδιωτικῶν βίον διαγόντων, καὶ τῶν στρατολογημένων, καὶ τῶν ἐν ἀξιώμασι, καὶ ὄλων ἐν γένει, οὐχὶ μόνον ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν, καθόσον μάλιστα αὐταὶ πάντοτε διατρέβουσιν εἰς τὴν οἰκίαν· πρὸς τούτοις δὲ καὶ τῶν ὅσοι προετίμησαν τὸν μοναχικὸν βίον, διὰ νὰ μανθάνωσι πάντες ὅτι οὐδεὶς καιρὸς γίνεται κώλυμα πρὸς τῶν θείων λογίων τὴν ἀνάγνωσιν· ἀλλὰ δυνατὸν οὐχὶ μόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἰς τὴν ἀγορὰν ὑπάγωμεν, καὶ ὁδοιπορίαν ὅταν κάμνωμεν, καὶ εἰς πολλῶν συναναστροφὴν ὅταν εὕρισκώμεθα, καὶ εἰς φροντίδας ὅταν ἡμεῖθα ἐμπεπλεγμένοι, ν' ἀκολουθῶμεν τὴν σπουδὴν τούτων, ὥστε, τὰ ἐκ μέρους μας συνεισφέροντες, νὰ ἐπιτύχωμεν ταχέως καὶ τὸν ὁδηγοῦντα. Διότι βλέπων ὁ Δεσπότης ἡμῶν τὴν περὶ τὰ πνευματικὰ

ἐπιθυμίαν, δὲν θέλει παραβλέψει, ἀλλὰ θέλει δώσει τὴν ἄνωθεν ἔλλαμψιν, καὶ θέλει φωτίσει τὸν νοῦν ἡμῶν. Μὴ ἀμελῶμεν λοιπὸν, παρακαλῶ, τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ, καὶ ἂν γνωρίζωμεν τῶν περιεχομένων τὴν δύναμιν, καὶ ἂν τὴν ἀγνοῶμεν, συνεχῶς ἅς τὰ διαβάζωμεν. Διότι ἡ παντοτεινὴ μελέτη κάμνει τὴν μνήμην ἀνεξάλειπτον· καὶ πολλάκις ὅ,τι σήμερον ἀναγνώσαντες δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ εὐρωμεν τοῦτο ἀναγινώσκοντες πάλιν αὔριον, τὸ εὐρίσκομεν διαμιᾶς, τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ φωτίζοντος ἀοράτως τὴν διάνοιαν ἡμῶν. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν εἶπαμεν τώρα, διὰ νὰ κάμητε συνεχῆ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν. Διὰ νὰ γνωρίσετε δὲ, ὅτι καὶ εἰς ὅλα τᾶλλα αὕτη εἶναι τοῦ Δεσπότου ἡ συνήθεια, ὅταν συνεισφέρωμεν τὰ ἐκ μέρους μας, νὰ χορηγῆ καὶ αὐτὸς τὰ ἐκ μέρους τοῦ μὲ δαψίλειαν, καὶ ὅτι, ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ἔπραξεν ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως μετὰ πολλῆς ταχύτητος πέμψας τὸν διδάσκαλον εἰς τὸν βάρβαρον, τοῦτο πράττει καὶ πρὸς τοὺς θέλοντας ν' ἀσχῶσι τὴν ἀρετὴν, ἀκουσον τὰ νῦν λεγόμενα. (— Ὁμιλ. λέ. εἰς Γέγισ. ιδ'. 1. Τομ. Δ'. σελ. 349—352).

Αἱ Γραφαὶ δὲν ὁμοιάζουσιν ἀνθρώπινα συγγράμματα.

Μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τῆς θείας Γραφῆς, καὶ πολὺς ὁ πλοῦτος τῶν νοημάτων ἐγκεκρυμμένος εἰς τὰ λόγια. Διὰ τοῦτο πρέπει μετὰ ἀκριβείας προσέχοντες νὰ ἐρευνῶμεν ἐπιμελῶς, ὥστε ν' ἀπολάβωμεν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν πλουσίαν. Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς παρήγγειλε λέγων, «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς» διὰ νὰ μὴ προσέχωμεν ἀπλῶς εἰς ψιλὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ἀνιχνεύοντες τὸ βάθος, νὰ δυνηθῶμεν νὰ καταλάβωμεν τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς Γραφῆς. Διότι τῶν Γραφῶν ἡ συνήθεια εἶναι τοιαύτη· εἰς ὀλίγας λέξεις δύναται τις πολλάκις νὰ εὔρη πολὺ πλῆθος νοημάτων· διότι θεῖα εἶναι τὰ διδάγματα αὐτῆς καὶ οὐχὶ ἀνθρώπινα, καὶ διὰ τῆτο βλέπομεν ὅλην αὐτὴν συγκειμένην ἐναντίως εἰς τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν. Καὶ πῶς; ἐγὼ σᾶς τὸ λέγω. Διότι ἐκεῖ μὲν, εἰς τὴν ἀνθρωπίνην λέγω σοφίαν, ἐπινοοῦσι πᾶσαν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τῶν λέξεων τὴν συναρμογὴν· ἐδῶ δὲ ὅλον τὸ ἐναντίον· διότι ἡ Γραφή ἀδιαφορεῖ παντάπασι περὶ τοῦ κάλ-

λους ἢ τῆς συναρμογῆς τῶν λέξεων. Καθότι τὰ λεγόμενα ἔχουσιν οἴκθην τὴν θεῖαν χάριν ἐπανθοῦσαν, καὶ τὸ κάλλος. Καὶ ἐκεῖ μὲν, μετὰ πολλὴν καὶ ἀνεκδιήγητον φλυαρίαν, τότε εὐρίσκομεν τὰ νοήματα· ἐδῶ δὲ, ὡς ἐξεύρετε, καὶ βραχεῖα λέξεις μᾶς ἤρκησε πολλάκις εἰς τὸ νὰ ὑφάνωμεν ὀλόκληρον τὴν διδαχὴν. (—'Ομιλ. λζ'. εἰς Γένεσ. ε. 7. Τομ. Δ'. σελ. 372—373).

Ἡ ἀσφάλεια τῶν εἰς τὰ πνευματικὰ καταγινομένων.

Μετὰ προσοχῆς λοιπὸν ἄς δεχώμεθα τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ δωρούμενα, ὥστε, κερδήσαντες τὴν πρὸς τῆς ψυχῆς τὴν σωτηρίαν, οὕτω νὰ ἀναχωρήσωμεν ἐντεῦθεν. Ἐπειδὴ, διὰ τοῦτο θέτομεν καθ' ἑκάστην ἔμπροσθέν σας τὴν πνευματικὴν ταύτην τράπεζαν, ὥστε μὲ τὴν συνεχῆ παραίνεσιν καὶ μὲ τὴν πολλὴν τῶν θεῶν Γραφῶν μελέτην, νὰ ἀποκλείσωμεν πᾶσαν τοῦ πονηροῦ δαίμονος τὴν ἐπιβουλὴν. Διότι, ὅταν αὐτὸς μᾶς ἴδῃ ὅτι μετὰ πολλῆς σπουδῆς καταγινομέθα περὶ τὰ πνευμα-

τικά, ὄχι μόνον δὲν θέλει ἐπιτεθῆ καθ' ἡμῶν, ἀλλὰ οὔτε ν' ἀντιβλέψη θέλει τολμήσει, γνωρίζων ὅτι θέλει κοπιάσει ἀνωφελῶς, καὶ τὴν τόλμην αὐτοῦ θέλει δεῖξει κατὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ κεφαλῆς. (Ὅμιλ. λζ'. εἰς Γένεσ. ιέ. 7. Τομ. Δ'. σελ. 373).

Ἡ Γραφή παραβάλλεται μὲ λιθάδιον εὐανθές.

Καθὼς λιθάδιον εὐανθές δεικνύει ἐν ἑαυτῷ διάφορα καὶ ποικίλα τὰ ἄνθη, ἕτως ἡ θεία Γραφή μᾶς δεικνύει τῶν δικαίων τὰς ἀρετάς· οὐχὶ δὲ διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν, καθὼς εἰς τὰ ἄνθη, ἐπὶ ὀλίγον τὴν εὐωδίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ λάβωμεν παντοτεινὴν τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. (—Ὅμιλ. μγ'. εἰς Γένεσ. ιθ'. 1. Τομ. Δ'. σελ. 434).

Μέρη τινὰ τῆς Γραφῆς εἶναι δυσκολοεξήγητα.

Μετ' εὐλαβείας καὶ πολλοῦ φόβου ἄς ἀκούωμεν, ἀγαπητοί, τὰ ἐν ταῖς θείαις Γραφαῖς περιεχόμενα· διότι τίποτε δὲν ἐγγράφη ἀπλῶς καὶ μα-

ταίως, ἀλλ' ὅλα πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τὴν ἡμετέραν ὠφέλειαν, ἂν καὶ ἡμεῖς ἀγνοῶμεν ἐξ αὐτῶν τινά. Διότι δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ γνωρίσωμεν ὅλα, ἀλλ' ἂν καὶ προσπαθῶμεν, κατὰ τὸ εἰς ἡμᾶς δυνατὸν, ν' ἀποδίδωμεν τινῶν τὰς αἰτίας, ἀλλ' ὅμως ἔχουσι καὶ οὕτως ἐγκεκρυμμένον τινὰ θησαυρὸν πολὺ ἀπόκρυφον καὶ δυσερμήνευτον. (—Ὁμιλ. μδ'. εἰς Γένεσ ιθ'. 27. Τόμ. Δ'. σελ. 452).

—♦—

Διατὶ ἐγράφησαν τῶν Δικαίων αἱ ἀρεταί.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν μεγάλην παραίνεσιν τῆ Χριστοῦ, λέγοντος, «Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς,» θησαυρὸς πολὺς εἶναι ἐναποταμιευμένος ἐν ταῖς Γραφαῖς καὶ κεκρυμμένος εἰς τὸ βάθος, διὰ τοῦτο εἶναι ἐρεῦνης χρεία, ὥστε, γνωρίσαντες καλῶς τὴν δύναμιν τὴν κρυπτομένην εἰς τὸ βάθος, νὰ δυνηθῶμεν νὰ εὕρωμεν πολλὴν ἐκεῖθεν τὴν ὠφέλειαν. Ἐπειδὴ, διὰ τοῦτο ἠκονόμησε καὶ τοῦ Πνεύματος ἡ χάρις νὰ καταγραφῶσι τῶν δικαίων ὅλων

αί ἀρεταί, διὰ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς παντοτεινὴν διδασκαλίαν, καὶ νὰ οἰκονομῶμεν τὸν ἰδίον μας βίον πρὸς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν δικαίων. (— Ὁμιλ. μέ. εἰς Γένεσ. κ'. I. Τόμ. Δ'. σελ. 457).

Οἱ πατέρες χρεωστοῦσι νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα τῶν γραφικῆς ἱστορίας.

«Οἱ πατέρες ἡμῶν διηγήσαντο ἡμῖν.» Ἀκούσατε ὅσοι ἀμελεῖτε τὰ τέκνα σας· ὅσοι ἀφίνετα αὐτὰ νὰ τραγωδῶσι τραγῳδία διαβολικὰ, καὶ καταφρονεῖτε τὰ θεῖα διηγήματα. Δὲν ἦσαν ἕμως τοιοῦτοι αὐτοὶ οἱ πατέρες, ἀλλ' ἐξώδευον πάντοτε τὴν ζωὴν εἰς τὰ διηγήματα τῶν κατορθωμάτων τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔκαμνον διπλοῦν τὸ κέρδος. Διότι καὶ οἱ εὐεργετηθέντες ἐγίνοντο καλῆτεροι, ἐνθουμούμενοι τὰς εὐεργεσίας· καὶ οἱ ἐκείνων ἀπόγονοι οὐ μικρὰν ἀφορμὴν θεογνωσίας ἐλάμβανον ἐκ τῶν διηγημάτων τούτων, καὶ παρεκινουῦντο εἰς τὸν ζῆλον τῆς ἀρετῆς. Διότι βιβλία εἰς αὐτοὺς ἦσαν τῶν γονέων τὰ στόματα· καὶ πᾶσα σχολή, καὶ

πᾶσα διατριβὴ εἶχε τὰ διηγήματα ταῦτα· παρὰ τὰ ὅποια οὐδὲν ἦτο τερπνότερον, οὔτε κερδαλέωτερον. (—'Εξήγησις εἰς ψαλμ. μγ'. Τόμ. Ε'. σελ. 145).

Χρεία νὰ μελετῶμεν τῶν γραφῶν τὰς ιστορίας.

«Ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων· ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου.» Δὲν εἶπεν ἀπλῶς ἐμνήσθην (ἐνθυμοῦμαι), ἀλλὰ καὶ, ἐμελέτησα, τουτέστιν, ἔκαμον ἔργον καὶ πολλὴν μελέτην τὰ εἰς τοὺς παλαιοὺς συμβεβηκότα στρέφων κατὰ μόνας εἰς τὸν νοῦν μου. Διότι ἀπὸ τῆς Ἱστορίας τῶν Γραφῶν ἀπολαμβάνομεν μεγάλην καὶ παρηγορίαν καὶ φιλοσοφίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε, «Διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχομεν.» καὶ πάλιν, «Πᾶσα Γραφή θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχιν, πρὸς ἐπανόρθωσιν.» Καὶ οὗτος λοιπὸν εἰς τοσαύτην θλίψιν καὶ ταραχὴν εὐρισκόμενος ἐντεῦθεν ἤδη παρηγορήθη.

στρέφων τὰ παλαιὰ εἰς τὸν νοῦν, καὶ ἐνθυμούμενος τὰς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ τὰς διαφοροτρόπως γενομένας. (—'Εξήγησις εἰς Ψαλμ. ρμβ'. τόμ. Ε' σελ. 454).

Αἱ Γραφαὶ προξενουσιν ὅσα δύναται τις νὰ εἴπη καλὰ—
τὸ βραχὺ καὶ οὐδαμινὸν τῶν βιωτικῶν πραγμάτων

'Ελάτε λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ζάλης τῶν ἤδη συμβαινόντων θορύβων, ἅς ἀποπλύνωμεν τὴν ἀκοὴν μὲ τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ὡς μὲ ποτάμια τινὰ ὕδατα. Οὕτω κάμνουσι καὶ οἱ ναῦται, ἀφοῦ, διαφυγόντες τρικυμίαν, καὶ πολὺ πέλαγος διαπεράσαντες, καταντήσωσιν εἰς λιμένα γαληνὸν, καταβιβάζουσι τὰ πανία, καὶ παραμερίζουσι τὸ κωπίον, καὶ, ἐξελθόντες ἀπὸ τοῦ πλοῖε, ἀναξωποιοῦσι τὸ σῶμα μὲ λητρά, καὶ φαγητὰ, καὶ ποτὰ, καὶ μὲ ὕπνον, καὶ ἄνεσιν, καὶ τὸ παρασκευάζουσιν ἀχμαιότερον πρὸς τὴν λοιπὴν ναυτιλίαν. Τούτους λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἅς μιμηθῶμεν· καὶ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς πρὸ δλίγου γενομένης ταραχῆς, καὶ τοῦ θορύβου, καὶ

τῶν κυμάτων, ὡς ἀράξωμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ὡς εἰς λιμένα τινὰ ἤσυχον, τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι εἶναι καὶ λιμὴν ἀκύμαντος, καὶ τεῖχος ἀδιάρρηκτον, καὶ πύργος ἄσειστος, καὶ δόξα ἀναφαίρετος, καὶ ὄπλον ἄτρωτον, καὶ εὐθυμία ἀμάραντος, καὶ ἡδονὴ διηνεκῆς, καὶ πάντα ὅσα δύναται τις νὰ εἴπῃ καλὰ, τῶν θείων Γραφῶν ἢ συναναστροφῆ. Αὕτη καὶ τὴν ἀθυμίαν ἀποδιώκει, καὶ τὴν εὐθυμίαν διατηρεῖ, καὶ τὸν πένητα καθιστᾷ πλουσιώτερον ἀπὸ τοῦ εὐπόρου, καὶ εἰς τοὺς πλουτοῦντας προξενεῖ ἀσφάλειαν, καὶ τὸν ἀμαρτωλὸν κάμνει δίκαιον, καὶ τὸν δίκαιον καθιστᾷ εἰς φυλακὴν βεβαίαν, καὶ τὰ ὑπάρχοντα κακὰ ἀνασπᾷ, καὶ τὰ μὴ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ καταφυτεύει, ἀποδιώκει τὴν πονηρίαν, ἐπαναφέρει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν ἀρετὴν, ὅχι μόνον δ' ἐπαναφέρει πρὸς αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ῥιζώνει, καὶ τὴν κάμνει νὰ μένῃ παντοτεινὴ, οὗσα φάρμακον πνευματικόν, ἐπιφθὴ τις θεία καὶ ἀνέκφραστος, τῶν παθῶν ἐξολοθρευτικὴ. Διότι καὶ τὰς ἀκάνθας τῶν ἀμαρτημάτων ἀνασπᾷ, καὶ

τὸν ἀγρὸν κάμνει καθαρὸν, καὶ τὰ σπέρματα τῆς εὐσεβείας καταβάλλει, καὶ τὸν καρπὸν τελεσφορεῖ.

Ἄς μὴ παραμελῶμεν λοιπὸν ἀγαθὰ τόσον μεγάλα, μῆτε ἄς λείπωμεν ἀπὸ τὰς συνάξεις, ἀλλ' ἄς τρέχωμεν ἐνταῦθα συνεχῶς, διὰ νὰ θεραπευώμεθα ἀδιαλείπτως, καὶ μῆτε ἀπὸ φθόνον νὰ πληγόνεται τις βλέπων τινὰ πλουτοῦντα, μῆτε ἀπὸ πενίαν νὰ καταπιέζεται, ἀλλὰ, καταμαθὼν τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων φύσιν, ἄς παρατρέχη μὲν τὰς σκιάς, ἄς ἐναγκαλισθῆ δὲ τὴν ἀλήθειαν. Διότι καὶ ἡ σκιά, ἂν καὶ φαίνεται μεγαλητέρα τοῦ σώματος, εἶναι ὅμως σκιά· μάλιστα δὲ οὔτε εἶναι μεγαλητέρα, ἀλλὰ φαίνεται τοιαύτη, καὶ τότε φαίνεται, ὅταν ἡμεθα μακρότερα τῆς ἀκτίνος· ὅταν δὲ ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ αἱ ἀκτῖνες ἴστανται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἡ σκιά συμμαζεύεται πανταχόθεν, καὶ συστέλλεται καὶ γίνεται βραχυτέρα· ὅπερ δύναται τις νὰ ἴδῃ καὶ εἰς τὰ ἀνθρώπινα. Διότι, ἐνόσω μὲν κρατεῖ ἑαυτὸν μακρότερα τῆς ἀρετῆς, μεγάλα φαίνονται τοῦ παρόντος βίου τὰ πράγματα· ὅταν δὲ βαλθῆ εἰς

αὐτὸ τὸ λαμπρότατον φῶς τῶν θείων Γραφῶν, τότε βλέπει καὶ τὸ εὐτελές καὶ τὸ βραχὺ καὶ τὸ οὐδαμινὸν τῶν φθαρτῶν τούτων πραγμάτων, καὶ μανθάνει σαφῶς ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι οὐδόλως καλῆτερα τῶν ποταμίων ὑδάτων, δηλαδὴ ἅμα φαίνονται καὶ παρατρέχουσιν. (— Ὁμιλ. εἰς τὸ, μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, κτλ. Τόμ. Ε'. σελ. 518).

Πλανῶνται οἱ κρίνοντες περιττὰ τινὰ μέρη τῆς Γραφῆς.

Ἐπιμελῶς προσέχετε· διότι ἡ ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν εἶναι τῶν οὐρανῶν ἀνοιξίς. Ἐὰν οἱ τὰ μέταλλα ἀνασκάπτοντες δὲν παρατρέχουσιν οὐδὲ τὰ ἐλάχιστα ψήγματα, ἀλλ' ὅταν εὕρωσι χρυσοῦ φλέβα, παρατηρῶσιν ἀκριβῶς τὰς ἴνας, ἕποσον μᾶλλον χρεωστοῦμεν ἡμεῖς νὰ κάμνωμεν τοῦτο ἐπὶ τῶν Γραφῶν; Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν μετάλλων, τῶν ζητουμένων ἡ εὕρεσις εἶναι ὑπερβολῆ δύσκολος. Διότι, ἐπειδὴ καὶ τὰ μέταλλα εἶναι γῆ, καὶ τὸ χρυσεῖον ἄλλο δὲν εἶναι εἰμὴ γῆ, ἡ κοινὴ

μὲ τὸ χῶμα φύσις τῶν ζητουμένων ἀπατᾷ τοὺς
 ὀφθαλμούς. Ἄλλ' ὅμως, οὐδὲ οὕτως ἐκεῖνοι δὲν
 παύουσιν, ἀλλὰ δεικνύουσι πᾶσαν ἀκρίθειαν, καὶ
 ἐξετάζοντες, γνωρίζουσι, τί μὲν εἶναι ὄντως γῆ,
 τί δὲ ὄντως χρυσίον. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς Γραφῆς δὲν
 εἶναι οὕτως· διότι δὲν πρόκειται τὸ χρυσίον ἀνα-
 μειγμένον μὲ τὴν γῆν, ἀλλ' εἶναι καθαρὸν χρυ-
 σίον. Διότι λέγει, «Τὰ λόγια Κυρίου λόγια ἀγνά-
 ἀργύριον πεπυρωμένον δοκίμιον τῇ γῆ.» Διότι
 αἱ Γραφαὶ δὲν εἶναι μέταλλα χρειαζόμενα κατερ-
 γασίαν, ἀλλὰ παρέχουσι θησαυρὸν ἑτοιμον εἰς
 τοὺς ζητοῦντας τὸν πλοῦτον τὸν ἐξ αὐτῶν. Διότι
 ἀρκεῖ νὰ ἐμβλέψῃ τις μόνον, καὶ ἐμπλησθεῖς ἀπὸ
 πάσης ὠφελείας, νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἄρκεῖ μόνον
 νὰ ἀνοίξῃ, καὶ νὰ θεωρήσῃ εὐθὺς τῶν λίθων τὴν
 λαμπρότητα. Δὲν εἶπα δὲ ταῦτα ἀπλῶς καὶ ὡς
 ἔτυχεν, οὐδ' ἐμάχρυνα τὸν λόγον ματαίως, ἀλλ'
 ἐπειδὴ εὐρίσκονται ἄνθρωποι τινὲς βίβλους, οἱ
 ὁποῖοι ὅταν λάθωσιν ἀνὰ χεῖρας τὰς θείας βί-
 βλους, καὶ ἀπαντήσωσιν ἀριθμὸν χρόνων, ἢ ὀνο-
 μάτων κατάλογον, εὐθὺς τὰ παρατρέχουσι, καὶ

λέγουσι πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας, Ὀνόματα μόνον εἶναι, καὶ τίποτε χρήσιμον δὲν περιέχουσι. Ἰ Τί λέγεις; ὁ Θεὸς ὁμιλεῖ, καὶ ἰ σὺ τολμᾷς νὰ εἴπῃς, Δὲν χρησιμεύουσι τὰ λεγόμενα; Καὶ ψιλὴν μόνην ἐπιγραφὴν ἂν ἴδῃς, εἶπέ μοι, ἰ δὲν θέλεις σταθῆ μετὰ σπουδῆς, καὶ ἐρευνήσῃ τὸν κείμενον πλοῦτον; Καὶ ἰ τί λέγω χρόνους καὶ ὀνόματα, καὶ ἐπιγραφάς; Μάθε πόσον ἰσχύει καὶ ἑνὸς μόνου στοιχείου προσθήκη, καὶ παύσαι ἀπὸ τοῦ νὰ καταφρονῆς ὀνόματα ὀλόκληρα. (— Ὁμιλ. β'. εἰς Ἡσαίου ς'. 1. Τομ. ς'. σελ. 108—9).

*Ἐπρεπε νὰ ζῶμεν τόσον καθαρὰ, ὥστε νὰ μὴ χρειάζώμεθα τὴν ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου Λόγου βοήθειαν.

*Ἐπρεπε μὲν μηδὲ νὰ χρειάζώμεθα τὴν ἀπὸ τῶν γραμμάτων βοήθειαν, ἀλλὰ νὰ παριστάνωμεν τόσον καθαρὸν βίον, ὥστε τοῦ Πνεύματος ἢ χάρις νὰ χρησιμεύῃ ἀντὶ βιβλίων εἰς τὰς ἡμετέρας ψυχάς, καὶ καθὼς ταῦτα εἶναι γεγραμμένα διὰ μέλανος, οὕτως αἱ καρδίαι ἡμῶν νὰ

ἦναι γεγραμμένοι διὰ Πνεύματος· ἐπειδὴ δὲ ἀπεμακρόναμεν ἀφ' ἡμῶν τὴν χάριν ταύτην, ἔλθετε καὶ τὸν δεύτερον τρόπον ὡς ἀσπασθῶμεν. Ἐπειδὴ ὅτι ὁ πρῶτος ἦτο καλῆτερος, τὸ ἐφανέρωσεν ὁ Θεὸς καὶ δι' ὧν εἶπε, καὶ δι' ὧν ἐπραξε. Διότι καὶ μὲ τὸν Νῶε, καὶ μὲ τὸν Ἀβραάμ, καὶ μὲ τοὺς ἀπογόνους ἐκείνου, καὶ μὲ τὸν Ἰωβ, καὶ μὲ τὸν Μωϋσῆν, δὲν διελέγετο διὰ γραμμάτων, ἀλλ' αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ, καθαρὰν εὐρίσκων τὴν διάνοιαν αὐτῶν. Ἀφοῦ δὲ ἅπας ὁ δῆμος τῶν Ἑβραίων ἐνέπεσεν εἰς αὐτὸν τῆς κακίας τὸν πυθμένα, τότε πλέον ἔγειναν ἀναγκαῖα καὶ τὰ γράμματα, καὶ αἱ πλάκες, καὶ ἡ διὰ τούτων ὑπενθύμισις. Καὶ τοῦτο δύναταί τις νὰ ἴδῃ ὅτι συνέβη οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ Ἀγίων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Καινῇ. Διότι οὐδὲ εἰς τοὺς Ἀποστόλους δὲν ἔδωκε τίποτε γραπτὸν ὁ Θεός· ἀλλ' ἀντὶ γραμμάτων ὑπεσχέθη νὰ τοῖς δώσῃ τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν, λέγων, « Ἐκεῖνος γὰρ ὑμᾶς ἀναμνήσει πάντα. » Καὶ διὰ νὰ μάθῃς ὅτι τοῦτο ἦτο παλὸν

καλλήτερον, ἄκουσον τί λέγει διὰ τοῦ προφήτου· « Διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην καινὴν, διδοὺς νόμους μου εἰς διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας γράψω αὐτοὺς, καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ. » Καὶ ὁ Παῦλος δὲ, ταύτην ἐνδεικνύων τὴν ὑπεροχὴν, ἔλεγεν, « εἰληφέναι νόμον οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίνας. » Ἄλλ' ἐπειδὴ, προϊόντος πολλοῦ χρόνου, ἐξώκειλαν οἱ μὲν ἕνεκεν δογμάτων, οἱ δὲ ἕνεκεν τοῦ βίου καὶ τῶν τρόπων, ἔγεινε πάλιν ἀναγκαία ἡ ἀπὸ τῶν γραμμάτων ὑπόμνησις.

Στοχάσθητι λοιπὸν πόσον μέγα κακὸν εἶναι, ἡμεῖς, οἵτινες χρεωστοῦμεν νὰ ζῶμεν τόσον καθαρῶς, ὥστε μηδὲ γράμματα νὰ χρειαζώμεθα, ἀλλὰ νὰ προσφέρωμεν τὰς καρδίας ἡμῶν ἀντὶ βιβλίων εἰς τὸ Πνεῦμα, ἡμεῖς, λέγω, ἀφοῦ ἀπώλεσαμεν τὴν τιμὴν ἐκείνην, καὶ κατηντήσαμεν εἰς τὴν χρεῖαν τούτων, νὰ μὴ μεταχειριζώμεθα μήτε τὸ δεύτερον ἰατρικὸν πρεπόντως. Διότι, ἂν ᾖναι ἔγκλημα τὸ νὰ χρειαζώμεθα τὰ γράμματα, καὶ νὰ μὴ ἐλκώμεν πρὸς ἑαυτοὺς τοῦ Πνεύμα-

τος τὴν χάριν, συλλυγίσθητι πόσον μεγάλη κατηγορία θέλει εἶσθαι, τὸ μηδὲ μετὰ τὴν βοήθειαν ταύτην νὰ μὴ θέλωμεν νὰ ὠφελώμεθα· ἀλλὰ νὰ παραβλέπωμεν τὰ γράμματα ὡς κείμενα μάταια καὶ ἀνωφελῆ, καὶ νὰ ἐπισύρωμεν εἰς ἑαυτοὺς κόλασιν μεγαλύτεραν· τὸ ὁποῖον διὰ νὰ μὴ συμβῆ, ὡς προσέχωμεν μετ' ἀκριθείας εἰς τὰ γεγραμμένα. (— Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. ἀ. Τομ. Ζ', σελ. 1—2).

Τῆς Ἱστορίας τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἀλήθεια ἀποδεικνύεται ἀπὸ τοῦ τρόπου καθ' ὃν συνεγράφη.

Τί λοιπόν; δὲν ἤρκει εἰς Εὐαγγελιστῆς νὰ εἰπῆ ὅλα; ἤρκει μὲν, ἀλλ' ὅταν ἦναι τέσσαρες οἱ γράφοντες, μήτε κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, μήτε ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις, μήτε συνελθόντες καὶ συνομιλήσαντες πρὸς ἀλλήλους· ἔπειτα διηγοῦνται ὅλα ὡς ἀφ' ἑνὸς στόματος, τοῦτο γίνεται μεγίστη τῆς ἀληθείας ἀπόδειξις. Πλὴν, λέγει τις, συνέβη ὅλον τὸ ἐναντίον, διότι πολλαχοῦ ἐλέγχονται δια-

φωνοῦντες. Αὐτὸ τοῦτο, ἀποκρίνομαι, εἶναι δεῖγμα μέγιστον τῆς ἀληθείας. Διότι ἂν ἤθελον συμφωνήσει ἀκριβῶς ἅλα, ἕως καὶ τοὺς καιροὺς, καὶ τὸν τόπον, καὶ αὐτὰ τὰ λόγια, οὐδεὶς τῶν ἐχθρῶν ἤθελε πιστεύσει, ὅτι δὲν συνῆλθον κατ' ἀνθρωπίνην τινὰ συνθήκην, καὶ ἔγραψαν ὅσα ἔγραψαν· ἐπειδὴ δὲν εἶναι τῆς ἀπλότητος ἢ τοσαύτη συμφωνία. Τώρα δὲ καὶ αὐτὴ ἢ εἰς τὰ μικρὰ φαινομένη διαφωνία ἀπαλλάττει αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ὑποψίας, καὶ ἀπολογεῖται λαμπρῶς ὑπὲρ τοῦ τρόπου τῶν γραψάντων. Ἄλλ' ἂν ἀπήγγειλαν καὶ τίποτε διαφόρως περὶ καιρῶν ἢ τόπων, τοῦτο δὲν βλάπτει παντελῶς τῶν εἰρημένων τὴν ἀλήθειαν· καθὼς, Θεοῦ διδόντος, θέλομεν προσπαθήσει ν' ἀποδείξωμεν προχωροῦντες.

Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς μετὰ τῶν προειρημένων νὰ παρατηρῆτε τοῦτο, ὅτι εἰς τὰ κεφαλαῖα ὡδῆ, καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα συντηροῦσι τὴν ζωὴν ἡμῶν, καὶ συγκροτοῦσι τὸ κήρυγμα, πούποτε δὲν εὐρίσκεται εἰς ἕξ αὐτῶν οὐδὲ μικρόν τι διαφωνήσας. Ἔτινα δὲ εἶναι ταῦτα; οἶον, ὅτι ὁ

Θεὸς ἔγεινεν ἄνθρωπος· ὅτι ἔλαμε θαύματα· ὅτι ἐσταυρώθη, ὅτι ἐτάφη, ὅτι ἀνέστη, ὅτι ἀνελήφθη, ὅτι μέλλει νὰ κρίνῃ, ὅτι ἔδωκε σωτηριώδεις ἐντολάς· ὅτι δὲν εἰσήγαγε νόμον ἐναντίον εἰς τὴν Παλαιάν· ὅτι Υἱὸς, ὅτι μονογενὴς, ὅτι γνήσιος, ὅτι τῆς αὐτῆς οὐσίας μὲ τὸν Πατέρα· καὶ ὅσα τοιαῦτα. Διότι εἰς ταῦτα θέλομεν εὐρεῖν αὐτοὺς συμφωνοτάτους. Ἐὰν δ' ὡς πρὸς τὰ θαύματα δὲν εἶπαν ὅλοι ὅλα, ἀλλ' ὁ μὲν ταῦτα, ὁ δ' ἐκεῖνα, τοῦτο μὴ σε θορυβῆ. Ἐπειδὴ, ἂν εἰς εἶχεν εἰπεῖ ὅλα, ὁ τῶν λοιπῶν ἀριθμὸς ἤθελεν εἶσθαι περιττός· καὶ, ἂν ὅλοι εἶχαν γράψαι διάφορα πρὸς ἀλλήλους καὶ νέα, δὲν ἠθέλομεν ἔχει τὴν ἀπὸ τῆς συμφωνίας ἀπόδειξιν. Διὰ τοῦτο καὶ κοινῇ πολλὰ διηγήθησαν, καὶ ἕκαστος αὐτῶν λαθὼν ἐν τι ἴδιον ἐξιστόρησε· διὰ νὰ μὴ φανῆ περιττὸς κατὰ τι καὶ ὡς ἐρριμένος ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, καὶ νὰ μᾶς δώσῃ ἀκριβῆ τὴν ἀπόδειξιν τῆς τῶν λεγομένων ἀληθείας. (Ἰπόμν. εἰς Ματθ. Ὁμιλ. α. Τομ. Ζ'. σελ. 5—6).

Τὸ ἐκ τῆς μελέτης τῶν Γραφῶν ὄφελος.

Ἀπὸ τῶν θείων Γραφῶν τὴν μελέτην κερδαίνει ἡ ψυχὴ μέγα τι καὶ σωτήριον ἀγαθόν. Διότι καὶ εἰς τὸν Θεὸν θέλομεν δυνηθῆναι ἄρέσωμεν, φροντίζοντες περὶ αὐτῶν, καὶ ἀπὸ ὕβρεις, καὶ αἰσχρολογίας, καὶ κακολογίας θέλουσιν εἶσθαι καθαρὰ τὰ στόματα ἡμῶν, μελετῶντα λόγια πνευματικά· καὶ εἰς δαίμονας θέλομεν εἶσθαι φοβεροὶ, καθοπλίζοντες τὴν γλῶσσαν ἡμῶν με τοιούτους λόγους, καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν θέλομεν ἐφελκύσει περισσότερον, καὶ μᾶλλον διορατικώτερον θέλει κάμει τὸ ὄμμα ἡμῶν. Ἐπειδὴ καὶ ὀφθαλμοὺς, καὶ στόμα, καὶ ἀκοήν, διὰ τοῦτο μᾶς ἔδωκεν, ὥστε νὰ δουλεύωσιν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ μέλη· διὰ νὰ λαλῶμεν τὰ αὐτοῦ· διὰ νὰ πράττωμεν τὰ αὐτοῦ· διὰ νὰ ψάλλωμεν εἰς αὐτὸν ὕμνους διηνεκεῖς· διὰ νὰ ἀναπέμπωμεν εὐχαριστίας, καὶ διὰ τούτων νὰ ἐκκαθαρίζωμεν τὴν συνείδησιν ἡμῶν. Διότι καθὼς σῶμα ἀπολαῦσον ἀέρα καθαρὸν, γίνεται ὑγιέστερον· οὕτω καὶ ψυχὴ, ἐντρεφομένη

μὲ τοιαύτας μελέτας γίνεται φιλοσοφωτέρα. Ἰδὲν βλέπεις καὶ τοῦ σώματος τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὅτι, ὅταν μὲν διατρίβωσιν εἰς καπνὸν, δακρύουσιν· ὅταν δὲ εἰς ἀέρα λεπτὸν, καὶ εἰς λιβάδιον, καὶ εἰς πηγὰς, καὶ εἰς παραδείσους, γίνονται ὀξύτεροι καὶ ὑγιεινότεροι; Τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμὸς. Διότι, ἐὰν βόσκεται εἰς τὸ λιβάδιον τῶν πνευματικῶν λογίων, θέλει εἶσθαι καθαρὸς, καὶ διαυγῆς, καὶ ὀξυδερκής. (— Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὅμιλ. 6'. Τομ. Ζ'. σελ. 27—28).

Ἐλέγχονται οἱ τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν ἀμελοῦντες.

Τίς τάχα ἐξ ὑμῶν, εἰπέ μοι, τῶν ἐδῶ παρισταμένων, ἐρωτηθεὶς ἤθελε δυνηθῆναι ἢ ἀπαγγεῖλαι ἕνα ψαλμὸν, ἢ ἄλλο τι μέρος τῶν θείων Γραφῶν; Δὲν εἶναι οὐδεὶς. Καὶ δὲν εἶναι τὸ κακὸν τοῦτο μόνον, ἀλλὰ τοῦτο ὅτι, ἀδιάφοροι πρὸς τὰ πνευματικά, εἶσθε παρὰ πῦρ σφοδρότεροι πρὸς τὰ σατανικά, Ἐπειδὴ, ἂν ἤθελέ τις σᾶς ἐξετάσει

περὶ διαβολικῶν ἀσμάτων, καὶ πορνικῶν καὶ ἀσέμων τραγωδιῶν, πολλοὺς ἤθελεν εὐρεῖ γνωρίζοντας ταῦτα μετ' ἀκριθείας, καὶ ἀπαγγέλοντας αὐτὰ μετὰ πολλῆς ἠδονῆς. Ἀλλὰ τίς ἢ ἀπολογία τῶν ἐγκλημάτων τούτων; Δὲν εἶμαι, λέγει, ἐγὼ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς, ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἔχω, καὶ παιδία, καὶ οἰκίαν ἐπιμελοῦμαι. Τοῦτο, τῆ ἀληθείᾳ, εἶναι ὁ πάντων ὄλεθρος· ὅτι νομίζετε εἰς ἐκείνους μόνους πρέπουσαν τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ἐνῶ σεῖς χρειάζεσθε αὐτὴν πολὺ πλεον ἀπ' ἐκείνους. Διότι οἱ εἰς τὸ μέσον στρεφόμενοι καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν λαμβάνοντες πληγὰς, οὗτοι μάλιστα χρειάζονται ἰατρικά. Ὡστε πολὺ χειρότερον ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ ἀναγινώσκη εἶναι τὸ νὰ κρίνη τις τὸ πρᾶγμα καὶ περιττόν. Διότι σατανικῆς μελέτης εἶναι τὰ λόγια ταῦτα.

Δὲν ἀκηύετε τὸν Παῦλον λέγοντα, ὅτι « πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν ταῦτα πάντα ἐγράφη; » Σὺ δὲ, ἐάν μὲν χρειασθῇ νὰ πιάσῃς Εὐαγγέλιον με ἀνίπτους χεῖρας, δὲν ἤθελες τὸ κάμει· ἀλλ' ὅμως

φρονεῖς ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενα δὲν εἶναι πολὺ ἀναγκαῖα. Διὰ τοῦτο ἔγειναν ὅλα ἄνω καὶ κάτω. Ἐπειδὴ ἂν θέλῃς νὰ μάθῃς πόσον εἶναι μέγα τὸ ἐκ τῶν Γραφῶν κέρδος, ἐξέτασον σεαυτὸν, ποῖος μὲν γίνεσαι ὅταν ἀκούῃς ψαλμοὺς, ποῖος δὲ ὅταν ἀκῆῃς σατανικὰ τραγῳδία· καὶ πῶς διάκεισαι ὅταν διατρίβῃς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πῶς ὅταν κάθῃσαι εἰς τὸ θέατρον· καὶ θέλεις ἰδεῖ πολλὴν τὴν διαφορὰν μεταξὺ ταύτης καὶ ἐκείνης τῆς ψυχῆς, ἂν καὶ ᾖναι μία καὶ ἡ αὐτή. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἔλεγε, «Φθείρουσιν ἧθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί·» διὰ τοῦτο χρειαζόμεθα συνεχεῖς τοῦ Πνεύματος τὰς φθῶς. Διότι καὶ τοῦτο εἶναι, καθ' ὃ ὑπερτεροῦμεν τὰ ἄλογα ζῶα, καθὼς ἔνεκον τῶν ἄλλων εἶμεθα καὶ πολὺ κατώτεροι αὐτῶν. Τῆτο εἶναι τροφή ψυχῆς, τῆτο σολισμὸς, τῆτο ἀσφάλεια· καθὼς ἐξεναντίας, τὸ νὰ μὴ ἀκούῃ τις εἶναι λιμὸς καὶ φθορά. «Διότι,» λέγει, «δῶσω αὐτοῖς οὐ λιμὸν ἄρτου, οὐδὲ δίψαν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον Κυρίου.» Ἔτι λοιπὸν δύναται νὰ ᾖναι ἀθλιώτερον, ὅταν ἐκείνο τὸ

κακὸν τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἀπειλεῖ νὰ πέμψῃ ὡς τιμωρίαν, τοῦτο ἐλκύῃς σὺ αὐτοθελήτως κατεπάνω τῆς κεφαλῆς σου, εἰσάγων εἰς τὴν ψυχὴν βαρύν τινα λιμὸν, καὶ κάμωνων αὐτὴν ἀσθενεσέραν πάντων; διότι αὕτη φυσικὰ ἀπὸ λόγους καὶ φθειρεται καὶ σώζεται· ἐπειδὴ καὶ εἰς ὀργὴν τοῦτο τὴν παρακινεῖ, καὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο πάλιν τὴν πράϋνει, καὶ λόγος αἰσχροὺς τὴν ἐξάπτει πρὸς ἐπιθυμίαν, καὶ λόγος γέμων ἀπὸ σεμνότητος τὴν φέρει εἰς σωφροσύνην. Ἄν δὲ λόγος ἀπλῶς ἔχῃ τοσαύτην δύναμιν, πῶς καταφρονεῖς τὰς Γραφὰς, εἰπέ μοι; Διότι ἐὰν ἡ παραινέσις ἔχῃ τόσην δύναμιν, πολὺ μᾶλλον ὅταν αἱ παραινέσεις ᾖναι μετὰ τοῦ Πνεύματος. Ὁ ἀπὸ τῶν θείων Γραφῶν λαλούμενος λόγος μαλάσσει περισσότερον τῆ πυρὸς τὴν πεπωρωμένην ψυχὴν, καὶ τὴν κατασκευάζει ἐπιτηδεῖαν πρὸς ἅπαντα τὰ καλά.

Λέγουσι δὲ, Τί τὸ κέρδος, ὅταν ἀκούσῃ τις καὶ δὲν κάμνη τὰ λεγόμενα; Καὶ ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως δὲν θέλει εἶσθαι βεβαίως μικρὸν τὸ κέρδος, διότι

καὶ θέλει κατακρίνει ἑαυτὸν καὶ στενάξει, καὶ θέλει ἐλθεῖ ποτὲ καιρὸς καὶ νὰ κάμῃ τὰ λεγόμενα. "Ὅστις δὲ ὅν ἐξεύρει μηδὲ ὅτι ἡμαρτε, πότε θέλει παύσει ἀπὸ τοῦ ν' ἀμαρτάνῃ; πότε θέλει κατακρίνει ἑαυτόν; Μὴ καταφρονῶμεν λοιπὸν τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀκρόασιν· διότι ταῦτα εἶναι διαλογισμοὶ σατανικοὶ, οἵτινες ὅν μᾶς ἀφίνουσι νὰ ἴδωμεν τὸν θησαυρὸν, διὰ νὰ μὴ κερδήσωμεν τὸν πλοῦτον. (— Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὅμιλ. 6'. Τόμ. Ζ'. σελ. 30—32).

Διατί χάνουσι πολλοὶ τὸν περὶ τὰ Θεῖα ζῆλον, ἀφοῦ ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας; καὶ πῶς δύναται νὰ ἐμποδισθῇ τὸ κακὸν τοῦτο;

Πολλοὺς ἀκούω λέγοντας ὅτι ἐνόσφ μὲν ἡμεῖθα παρόντες καὶ ἀκούωμεν τὴν διδαχὴν, συστελλόμεθα· ἀφοῦ δ' ἐξέλθωμεν, γινόμεθα πάλιν ἄλλοι ἐντ' ἄλλων, σβύνοντες τὸ πῦρ τῆς προθυμίας. Ἰ Τί λοιπὸν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν, διὰ νὰ μὴ συμβαίῃ τοῦτο; Ἰ Ἄς στοχασθῶμεν πόθεν προέρχεται. Ἰ Πόθεν λοιπὸν γίνεται εἰς ἡμᾶς ἡ τοσαύτη μετα-

βολή; Ἀπὸ τὰς ἀπρεπεῖς ἀσχολίας, καὶ τὴν μὲ πονηροῦς ἀνθρώπους συναναστροφὴν· διότι δὲν ἔπρεπεν, ἀναχωροῦντες ἀπὸ τῆς συνάξεως νὰ ἐμπλεκώμεθα εἰς πράγματα ἀνάρμοστα εἰς τὴν σύναξιν, ἀλλ' εὐθύς, ἐπιστρέφοντες εἰς τὸν οἶκον, νὰ καλῶμεν τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδιὰ εἰς τὸ νὰ μεθέξωσι καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὴν συλλογὴν τῶν διδασκόντων, καὶ τότε ν' ἀσχολώμεθα εἰς τὰ βιωτικὰ πράγματα. Διότι ἐάν, ἐκ λουτροῦ ἀναχωρῶν, δὲν ἤθελες ὑπάγει εὐθύς εἰς τὴν ἀγορὰν, διὰ νὰ μὴ σε στερήσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ἄνεσιν αἰεὶ εἰς τὴν ἀγορὰν ὑποθέσεις, πολὺ μᾶλλον ἔπρεπε νὰ κάμνης τοῦτο ἐξερχόμενος ἀπὸ τῆς συνάξεως. Τώρα δὲ κάμνομεν τὸ ἐναντίον· ὄθεν καὶ χάνομεν τὰ πάντα. Διότι πρὶν εἰσέτι παγιωθῆ καλῶς ἡ ὠφέλεια τῶν λεχθέντων, ἡ βιαία ὄρμη τῶν ἔξωθεν προσπιπόντων παρασύρει ὅλα καὶ τὰ ἀφαιρεῖ.

Διὰ νὰ μὴ γίνηται λοιπὸν τοῦτο, ὅταν ἀναχωρῆς ἀπὸ συνάξεως μὴ ἔχῃς δι' ἑαυτὸν ἄλλο ἀναγκαιότερον, εἰμὴ νὰ συλλέξῃς εἰς τὸν νοῦν

σου τὰ εἰρημένα. Διότι ἤθελεν εἶσθαι ἐσχάτης ἀγνωμοσύνης ἢ ἀφιερώνωμεν εἰς τὰ βιωτικά πέντε καὶ ἕξ ἡμέρας, εἰς δὲ τὰ πνευματικά μηδὲ μίαν ἡμέραν, μᾶλλον δὲ μηδὲ μικρὸν μέρος τῆς ἡμέρας ἢ διδῶμεν.

Ἰ Δὲν βλέπετε τὰ παιδιά ἡμῶν ὅτι τὰ μαθήματα, ὅσα λάβωσι, ταῦτα μελετῶσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας; Τοῦτο λοιπὸν ἄς κάμωμεν καὶ ἡμεῖς· ἐπειδὴ ἄλλως δὲν θέλωμεν ὠφεληθῆ παντελῶς ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ἐλεύσεως, ἀντλοῦντες καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς πύθον τρυπημένον, καὶ μὴ καταβάλλοντες τήσῃ σπουδῇ εἰς τὴν φύλαξιν τῶν εἰρημένων, ὅσῃν δεικνύομεν εἰς τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τὴν φύλαξιν· διότι δηνάρια μὲν ὀλίγα ἂν λάβῃ τις, τὰ ἀποθέτει εἰς βαλάντιον καὶ τὰ σφραγίζει, ἡμεῖς δὲ, λαμβάνοντες λόγια καὶ ἀπὸ χρυσοῦ καὶ ἀπὸ λίθων πολυτελῶν τιμιώτερα, καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Πνεύματος ὑποδεχόμενοι δὲν τὰ ἀποθέτομεν εἰς τὰ ταμεῖα τῆς ψυχῆς· ἀλλ' ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὰ ἀφίνομεν ἢ φεύγωσιν ἔξω τῆς διανοίας ἡμῶν.

ἰ Τίς λοιπὸν θέλει μᾶς ἐλεήσει τοῦ λοιποῦ, ἐνῶ
 ἡμεῖς ἐπιβουλεύωμεν ἑαυτοὺς καὶ καταντῶμεν
 ἐκουσίως εἰς τσσαύτην πενίαν; Ὅθεν, διὰ νὰ μὴ
 γίνηται τοῦτο, ἅς γράψωμεν εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς
 τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τὰ παιδιά ἡμῶν νόμον ἀκί-
 νητον τὸν ἐξῆς, δηλαδὴ τὴν μίαν ταύτην ἡμέραν
 τῆς ἐβδομάδος νὰ ἀφιερῶμεν ὁλόκληρον καὶ
 εἰς τὴν ἀκρόασιν, καὶ εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀκου-
 σθέντων. Καθότι τοιοῦτοτρόπως θέλωμεν ἔρχεσθαι
 εὐμαθέστεροι πρὸς τὰ μέλλοντα νὰ λεχθῶσι, καὶ
 εἰς ἡμᾶς ὁ κόπος θέλει εἶσθαι ὀλιγώτερος, καὶ
 ὑμῶν τὸ κέρδος πλειότερον, ὅταν, φέροντες εἰς
 τὴν μνήμην τὰ πρὸ ὀλίγου εἰρημένα, οὕτως
 ἀκούετε τὰ μετὰ ταῦτα. Δὲν συνεργεῖ δὲ καὶ
 τοῦτο μικρόν τι πρὸς τὴν κατάληψιν τῶν λεγο-
 μένων, τὸ νὰ γνωρίζετε ἀκριθῶς τὴν ἀκολουθίαν
 τῶν παρ' ἡμῶν ὑφαινομένων νοημάτων εἰς ἑσᾶς.
 Διότι, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σᾶς παραδώ-
 σωμεν ὅλα εἰς μίαν ἡμέραν, συνδέετε σεῖς μὲ
 τοῦ μνημονικοῦ τὴν δύναμιν τὰ ὅποια εἰς πολλὰς
 ἡμέρας σᾶς παραδίδομεν, καὶ κάμνοντες αὐτά,

τρόπον τινά, ὡς μίαν ἄλυσον, οὕτω περιβάλλετε τα εἰς τὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ φαίνεται ὁλόκληρον τῶν Γραφῶν τὸ σῶμα. (— Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὅμιλ. ἐ. Τόμ. Ζ'. σελ. 71—73).

Ὁ Χριστὸς δὲν ἀποκλείει τὴν Παλαιάν — ἢ ἐκ τῆς ἀμελείας τῶν Γραφῶν βλάβη.

« Πᾶς γραμματεὺς, μαθητευθεὶς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐκθάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά. »

Ἰδες πῶς δὲν ἀποκλείει (ὁ Χριστὸς) τὴν Παλαιάν, ἀλλὰ καὶ ἐγκωμιάζει καὶ συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτῆς θησαυρὸν αὐτὴν ὀνομάζων; Ὡστε ὅσοι εἶναι ἄπειροι τῶν θείων Γραφῶν δὲν δύνανται νὰ ἦναι οἰκοδεσπότες, ὅσοι μῆτε αὐτοὶ ἔχουσι μῆτε παρ' ἄλλων λαμβάνουσιν, ἀλλὰ παραβλέπουσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ πείναν φθειρομένους. Ὅχι δὲ οὗτοι μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ αἵρετικοὶ εἶναι ἕξω τοῦ μακαρισμοῦ τούτου. Διότι δὲν ἐκθάλλουσι νέα

καὶ παλαιά· ἐπειδὴ οὔτε ἔχουσι τὰ παλαιά, διὰ τοῦτο οὐδὲ νέα· καθὼς καὶ οἱ μὴ ἔχοντες νέα, οὐδὲ παλαιά ἔχουσιν, ἀλλὰ στεροῦνται ἀμφοτέρα. Καθότι ταῦτα εἶναι συνδεδεμένα καὶ συμπεπλεγμένα μετ' ἀλλήλων.

Ἄς ἀκούσωμεν λοιπὸν ὅσοι ἀμελοῦμεν τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, πόσῃν βλάβῃν ὑπομένομεν, πόσῃν πενίαν. Διότι, ἴσως θέλομεν ἀρχίσει νὰ πολιτευώμεθα διὰ τῶν ἔργων, οἷτινες οὔτε αὐτοὺς τοὺς νόμους, καθ' οὓς χρεωστοῦμεν νὰ πολιτευώμεθα, δὲν γνωρίζομεν; Ἄλλ' οἱ μὲν πλούσιοι, ὅσοι μαίνονται εἰς τὰ χρήματα, συνεχῶς τινάσσουσι τὰ φορέματα αὐτῶν, διὰ νὰ μὴ τὰ φάγωσιν οἱ σκώληκες· σὺ δὲ, βλέπων ὅτι σοῦ φθείρει τὴν ψυχὴν ἢ ἀπὸ σκώληκα χειροτέρα λήθη, ἴδὲν ἀναγινώσκεις τὰ βιβλία, δὲν ἀποκρούεις τὴν φθορὰν, δὲν καλλωπίζεις τὴν ψυχὴν σου, δὲν θεωρεῖς συνεχῶς τὴν εἰκόνα τῆς ἀρετῆς, καὶ παρατηρεῖς τὰ μέλη αὐτῆς καὶ τὴν κεφαλὴν; Διότι ἔχει καὶ κεφαλὴν καὶ μέλη εὐπρεπέστερα ἀπὸ πᾶν εὐμορφὸν καὶ ὡραῖον σῶμα. Καὶ ποία

τάχα εἶναι ἡ κεφαλὴ τῆς ἀρετῆς; Ἡ ταπεινοφροσύνη. Διὸ καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀρχίζει ὁ Χριστὸς λέγων, « Μακάριοι οἱ πτωχοί. » . . . Στόμα δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ σιφία καὶ ἡ σύνεσις, καὶ τὸ νὰ γνωρίζῃ πνευματικούς ὕμνους. Καρδιά δὲ, ἡ Γραφῶν ἐμπειρία καὶ ἡ τῶν ἀκριβοῶν δογμάτων φύλαξις, καὶ ἡ φιλάνθρωπία καὶ ἡ χρηστότης. Καὶ καθὼς χωρὶς κεφαλὴν δὲν δύναται τις νὰ ζήσῃ, οὕτως οὐδὲ χωρὶς ταπεινοφροσύνην δύναται ποτὲ νὰ σωθῇ. Διότι ἐκεῖθεν γεννῶνται πάντα τὰ καλά. (— Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὅμιλ. μζ'. Τ. Ζ'. σελ. 490).

Ποίους πρέπει νὰ κάμνωμεν ὁμοτραπέζους, καὶ ποίαν νὰ λαμβάνωμεν ἀπὸ αὐτῶν ἀνταμοιβήν.

Ὅμοτράπεζοί σου ἄς ᾔηται ἄνθρωποι πένητες καὶ ἐλεύθεροι, ὄχι ἐπίορκοι μηδὲ μίμοι . . .

Ἄν δ' ἐπιθυμῆς νὰ ἀπαιτήσῃς ἀπ' αὐτοὺς καὶ ἀμοιβήν τῆς τροφῆς, πρόσταξον ὁπόταν εὐκαιρῆς, νὰ λαμβάνωσι τὰ Βιβλία, καὶ νὰ σοὶ ἀναγινώσκωσι τὸν θεῖον νόμον. Μὲ πλειοτέραν δ' εὐχα-

ρίστησιν θέλουσι κάμνει ταῦτα, παρὰ τὰ θεατρικὰ ἐκεῖνα καὶ γελοιώδη. Διότι ταῦτα μὲν κάμνουσι καὶ σὲ καὶ ἐκείνους σεμνοτέρους, ἐκεῖνα δὲ κατασχύνουσιν ὅλους ὁμοῦ· σὲ μὲν ὡς ὑβριστὴν καὶ μέθυσον, ἐκείνους δὲ ὡς ἀθλίους καὶ κοιλιόδουλους. (Ἰπόμν. εἰς Ματθ. Ὅμιλ. μῆ. Τόμ. Ζ'. σελ. 502—503).

Χρεωστοῦμεν νὰ παρατηρῶμεν τῶν ζώντων

Ἀγίων τὰς ἀρετάς.

Πολλὰ γυναῖκες τὴν σήμερον κρεμάζουσιν εἰς τοὺς τραχήλους Εὐαγγέλια.

ἸΔὲν ἐξεύρεις γράμματα, οὐδ' ἐκύτταξες εἰς τὰς Γραφάς, διὰ νὰ μάθῃς τὰς ἀρετάς τῶν παλαιῶν; Μάλιστα μὲν καὶ τοῦτο εἶναι ἔγκλημα, ἐνῶ ἡ ἐκκλησία εἶναι πάντοτε ἀνεφγμένη, νὰ μὴ ἐμβαίνης καὶ νὰ μετέχῃς ἀπὸ τὰ καθαρὰ ἐκεῖνα νάματα· πλὴν, ἂν καὶ δὲν ἐγνώρισες διὰ τῶν Γραφῶν τοὺς ἀποθανόντας, τοὺς ζῶντας

τούτους ἔπρεπε νὰ ἴδῃς. (— Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὅμιλ. οὐ'. Τόμ. Ζ'. σελ. 703—706).

Εἰς ποίους πρέπει νὰ δείχνωνται αἱ ἀρρώστοι ψυχαί.

Ὅταν δὲ ἡμεῖς ψυχικῶς ἀρρώστῶμεν, — μᾶλλον δὲ πάντοτε ἀρρώστοῦμεν· — οὐδὲ ἰατρὸν εἰσάγομεν, οὐδὲ χρήματα δαπανῶμεν, ἀλλ' ὡς ὄμιον τινὰ καὶ ἐχθρὸν καὶ πολέμιον κείμενον ἐν τῷ μέσῳ, οὕτως ἀμελοῦμεν τὴν ψυχὴν. Καὶ ταῦτα λέγων, σκοπὸν δὲν ἔχω νὰ κατηγορήσω τὴν ὁποίαν δείχνετε περὶ τῆς ἀρρώστῆς ὑπηρετίας σας φροντίδα· ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ δείχνωμεν καὶ τὸσαύτην ἐπιμέλειαν τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ὁποίαν δείχνομεν καὶ περὶ τῶν θούλων ἡμῶν. Καὶ ἰπῶς, λέγει τις, δυνάμεθα νὰ κάμωμεν τοῦτο; Δείξον αὐτὴν ἀρρώστοῦσαν εἰς τὸν Παῦλον· εἰσάγαγε τὸν Ματθαῖον· παρακάλεσον τὸν Ἰωάννην· ἀκουσον παρ' αὐτῶν τί πρέπει νὰ κάμνη ὅστις οὕτως ἀσθενεῖ. Ἐξάπαντος θέλουσιν εἰπεῖ, καὶ δὲν θέλουσιν ἀποκρούσει. Διότι δὲν ἀπέθανον, ἀλλὰ ζῶσι, καὶ λαλοῦσι. (— Ὑπόμν. εἰς Ματθ. Ὅμιλ. οὐ'. Τόμ. Ζ'. σελ. 720).

Τὸ Ἐξάριτον τῶν τοῦ Ἰωάννου Δογμάτων.

Σύριοι, καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ Ἰνδοὶ, καὶ Πέρσαι, καὶ Αἰθίοπες, καὶ μυρία ἄλλα ἔθνη, μεταφράσαντες εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν τὰ παρὰ τούτῃ τῆ Ἰωάννου εἰσαχθέντα δόγματα, ἔμαθαν ἄνθρωποι βάρβαροι νὰ φιλοσοφῶσι. Ἄρα δὲν ἔλεγον εἰς μάτην, ὅτι θέατρον αὐτοῦ ἔγεινε πᾶσα ἡ οἰκουμένη . . . Τὰ δόγματα τούτου εἶναι ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας φαινότερα. Διὰ τοῦτο καὶ ἐξηπλώθησαν εἰς ὅλους τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἀνθρώπους . . . Ὅχι μόνον εἰς τοὺς ἀνδρας καὶ εἰς τοὺς συνετούς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τοὺς νέους τὰ λεγόμενα ὅλα εἶναι φανερά. (— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὅμιλ. 6'. Τομ. Η'. σελ. 10).

Συμφέρει νὰ προμελετῶμεν τὴν ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναγιγνωσκομένην περικοπὴν τοῦ Εὐαγγελίου — ἀναιροῦνται τῶν ἀμελῶν αἱ προφάσεις.

Μίαν χάριν θέλω νὰ ζητήσω ἀπὸ ὅλους σας, πρὶν ἐγγίξω τὰ εὐαγγελικὰ λόγια, καὶ παρακαλῶ

μὴ μοῦ ἀρνηθῆτε τὴν αἴτησιν. Διότι οὔτε βαρὺ
 τι καὶ ὀχληρὸν σᾶς ζητῶ, οὔτε εἰς ἐμὲ τὸν λαμ-
 βάνοντα μόνον θέλει εἶσθαι χρήσιμον τὸ διδόν-
 μενον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐσᾶς τοὺς δίδοντας· καὶ ἴσως
 πολὺ πλέον εἰς ἐσᾶς. Ἰτί λοιπὸν εἶναι ἡ αἴτησίς
 μου ἀπὸ σᾶς; Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος
 ἢ καὶ τὸ σάββατον, τὴν περικοπὴν τῶν Εὐαγγελ-
 λίων, τὴν μέλλουσαν νὰ ἀναγνωσθῆ μετὰ σᾶς,
 ταύτην νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος εἰς χεῖράς του πρὸ
 τούτων τῶν ἡμερῶν καθήμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ
 καὶ νὰ τὴν ἀναγινώσκη συνεχῶς, καὶ νὰ παρα-
 τηρῇ πολλάκις μετὰ ἀκριθείας τὰ διαλαμβανόμενα,
 καὶ νὰ ἐξετάζῃ αὐτὰ καλῶς· καὶ νὰ σημειώσῃ τί
 μὲν εἶναι σαφές, τί δὲ ἀσαφές· τί δὲ αὐτῶν φαί-
 νεται ἐναντιολογικόν, ἂν καὶ δὲν ᾔνοι· καὶ ἀφοῦ
 ὅλα ἐν γένει διερευνήσῃτε, οὕτω νὰ ἔρχεσθε πρὸς
 τὴν ἀκρόασιν. Διότι ἀπὸ τῆς τοιαύτης σπουδῆς
 θέλει εἶσθαι ὄχι μικρὸν τὸ κέρδος καὶ εἰς ἡμᾶς
 καὶ εἰς σᾶς· ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν θέλομεν χρειάζεσθαι
 πολὺν κόπον εἰς τὸ νὰ κάμωμεν σαφῆ τῶν λεγο-
 μένων τὴν δύναμιν, ὅταν ἔχετε τὴν διάνοιάν σας

προσφκειωμένην με τήν γνῶσιν τῶν λόγων. Σοῖς δὲ με τὸν τρόπον τοῦτον θέλετε γείνει οὐξότεροι καὶ διορατικώτεροι, ὄχι πρὸς τήν ἀκρόασιν μόνον, οὐδὲ πρὸς τήν μάθησιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ νὰ διδάξετε ἄλλους. Ἐπειδὴ, καθὼς ἀκούουσι τῶρα οἱ περισσότεροι τῶν ἐδῶ ἐρχομένων, ἀναγκασόμενοι ἐνταυτῷ νὰ μάθωσιν ὅλα τὰ (τῆς Γραφῆς) λόγια, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν εἰς αὐτοὺς λεγόμενα, καὶ ὁλόκληρον χρόνον ἐὰν κάμνωμεν τοῦτο, δὲν θέλουσιν ἀποκτήσει μέγα τι κέρδος. Διότι, ἴπῳς εἶναι δυνατὸν, ὅταν προσέχωσιν εἰς τὰ λεγόμενα ἐκ παρέργου καὶ ἐδῶ μόνον κατὰ τὸν ὀλίγον τοῦτον καιρόν; ὅτι οὐκ ἐστὶν οὐδὲν ἄλλο.

Ἐὰν δὲ τινὲς προφασίζονται ὑποθέσεις καὶ φροντίδας, καὶ τήν πολλήν αὐτῶν ἀσχολίαν εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ ἰδιωτικὰ, πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο δὲν εἶναι μικρὸν ἔγκλημα, τὸ νὰ περικυκλόνωνται ἀπὸ τόσον πλῆθος ὑποθέσεων, καὶ τὸ νὰ ἦναι διαπαντὸς τόσον προσηλωμένοι εἰς τὰ βιωτικὰ, ὥστε μηδὲ μικρὴν εὐκαιρίαν νὰ μὴ ἔχωσιν εἰς τὰ πάντων ἀναγκαιότερα. Ἐπειτα, ὅτι

ταῦτα εἶναι ἀφορμὴ καὶ πρόφασις θέλουσι μαρτυρήσει κατ' αὐτῶν καὶ αἱ φίλων συναστροφαί, καὶ αἱ ἐν τοῖς θεάτροις διατριβαί, καὶ αἱ συνάξεις τὰς ὁποίας κάμνουσι διὰ τὸ βλέπωσι τῶν ἵππων τὴν ἄμιλλαν, εἰς τὰς ὁποίας πολλάκις ἐξοδεύουσιν ἡμέρας ὀλοκλήρους, καὶ χάνουσι πολλὸν καιρὸν εἰς τῶν φίλων τὴν συντροφίαν, καὶ ποτὲ δὲν ἐπροφασίσθη τις ἐξ αὐτῶν εἰς ταῦτα τὴν εἰς ὑποθέσεις ἀσχολίαν τοῦ. Οὕτω λοιπὸν εἰς μὲν τὰ εὐτελεῆ εἰσθε πανταχοῦ ἀπροφάσιστοι, καὶ ἐμπορεῖτε νὰ ἔχητε μεγάλην εὐκαιρίαν, ἐὰν δὲ γείνη χρεία νὰ προσέξῃται εἰς τὸ τοῦ Θεοῦ, τόσον πλέον περιττὰ καὶ πλέον ἄτιμα ἀπὸ ὅλα σὰς φαίνονται ταῦτα, ὥστε νὰ νομίζετε ὅτι οὐδ' ὀλίγον τι τοῦ καιροῦ σας δὲν πρέπει ν' ἀφιερώνετε εἰς αὐτά. Καὶ ἐνῶ τῆς ψυχῆς σας ἡ διάθεσις εἶναι τοιαύτη, ἵπῳ εἰσθε ἄξιοι νὰ ἀναπνέετε ἢ νὰ βλέπετε τὸν ἥλιον τοῦτον;

Προφασίζονται οἱ τοιοῦτοι ὀκνηροὶ καὶ ἄλλο τι ἀλογώτατον, ὅτι δὲν ἔχουσι βιβλία. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς πλουσίους γελοῖον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἀ-

πτεινώμεθα περί τῆς προφάσεως ταύτης. Ἐπει-
 δὴ δὲ πολλοὶ τῶν πτωχοτέρων μὲ φαίνονται ὅτι
 συνεχῶς κάμνουσιν αὐτῆς κατάχρησιν, ἤθελον
 τοὺς ἐρωτήσει εὐχαρίστως τοῦτο, ἐὰν δὲν ἔχωσι
 τὰ ὄργανα τῆς τέχνης, τὴν ὁποίαν ἕκαστος ἐπαγ-
 γέλλεται, πλήρη καὶ ὀλόκληρα, καὶ ἂν τοὺς ἐμ-
 ποδίζῃ μυριοτρόπως ἡ πενία; Ἰπῶς λοιπὸν δὲν
 εἶναι ἄτοπον, ἐκεῖ μὲν νὰ μὴ ψέγωσι τὴν πενίαν,
 ἀλλὰ νὰ πράττωσι πάντα, διὰ νὰ μὴ γένη εἰς
 αὐτοὺς ἐμπόδιόν τι ἀπὸ οὐδὲν μέρος· μέλλοντες
 δὲ ν' ἀπολάβωσι τοσαύτην ὠφέλειαν, νὰ ἐποδύ-
 ρωνται τὸ πολυάσχολον καὶ πενίαν; Πλὴν, ἀλλὰ
 καὶ ἂν ἦναι τινὲς τόσοι πτωχοί, δυνατὸν εἶναι
 ἐκ τῆς ἐνταῦθα γενομένης συνεχοῦς ἀναγνώσεως
 νὰ μὴ ἀγνοῶσι μηδὲν τῶν ἐν ταῖς θείαις Γρα-
 φαῖς διαλαμβανομένων· ἂν δὲ τοῦτο σᾶς φαίνεται
 ἀδύνατον, δικαίως σᾶς φαίνεται· διότι πολλοὶ δὲν
 ἔρχονται ἐνταῦθα μετὰ πολλῆς προθυμίας διὰ
 ν' ἀκροασθῶσι τὰ λεγόμενα· ἀλλὰ, ἀφοῦ τελέσω-
 σι μόνον κατὰ συνήθειαν μέρος τῆς ἀκολουθίας,
 εὐθὺς ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐὰν δὲ καί

τινες ἀπομείνωσι, δὲν διάκεινται καλλήτερα τῶν ἀναχωρησάντων, παρόντες ἐνταῦθα μεθ' ἡμῶν μόνον κατὰ τὸ σῶμα. (— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. ιά. Τόμ. Η'. σελ. 62—63).

Δὲν ἀρκεῖ ἡ φιλή ἀκρόασις ἢ ἀνάγνωσις τῶν εἰς τὰς Γραφάς.

Τὰ ὀνόματα καὶ τὰ λόγια τὰ ἐν ταῖς Γραφαῖς κείμενα, ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ τὰ ἀκούωμεν ἀπλῶς, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς συνέσεως. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν μακάριος Δαβὶδ προέγραφεν εἰς πολλοὺς τῶν Ψαλμῶν αὐτοῦ τὸ, *Εἰς σύγνεσιν*, καὶ ἔλεγεν, «*Ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμοὺς μου, καὶ θέλω βλέπει τὰ θαυμάσια (τὰ) ἐκ τοῦ νόμου σου.*» Μετὰ δὲ τοῦτον καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ συμβουλεύων μᾶς διδάσκει, ὅτι πρέπει καθὼς ἀργύριον νὰ ἐκζητῶμεν τὴν σοφίαν, καὶ μᾶλλον παρὰ χρυσίον νὰ ἐμπορευώμεθα αὐτήν. Καὶ ὁ Κύριος δὲ, παρακινῶν τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἐρευνῶσι τὰς Γραφάς, μᾶς προτρέπει ἐπὶ πλεον εἰς ζήτησιν. Διότι δὲν ᾔθελεν

εἶπεῖ οὕτως, ἂν ἦτο δυνατόν εὐθὺς καὶ ἐκ πρώτης ἀναγνώσεως νὰ τὰς καταλάβῃ τις· διότι οὐδείς ποτὲ ἤθελεν ἐρευνῆσαι τὸ ἐν μέσῳ κείμενον καὶ τὸ πρόχειρον, ἀλλὰ τὸ ἐσκιασμένον, καὶ τὸ μετὰ πολλῆς ζητήσεως εὐρισκόμενον. Διὰ τοῦτο καὶ λέγει ὅτι αὐταὶ εἶναι θησαυροὶς κεκρυμμένος, διεγείρων ἡμᾶς πρὸς τὴν ζήτησιν. Ταῦτα δὲ εἶπομεν, διὰ νὰ μὴ παρατηρῶμεν ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τῶν Γραφῶν τὰ λόγια, ἀλλὰ μετὰ ἀκριβείας πολλῆς. (— Ὑπομν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. ιε. Τόμ. II. σελ. 84).

Τί χρειάζεται νὰ παρατηρῶμεν, διὰ νὰ εὐρισκῶμεν τὸ ἀληθὲς τῶν Γραφῶν νόημα — ἀξιοθρήνητος τῶν πνευματικῶν ἐμίλεια.

Λαλεῖ δὲ (ὁ Ἰωάννης) κατὰ τῶν ἀπλουστέρων τὰς ἰδέας, θέλων κατὰ μικρὸν νὰ τοὺς ὑψώσῃ ἀπὸ ταπεινά. Ταῦτα δὲ λέγω, διὰ νὰ μὴ παρατρέχωμεν ἀπλῶς τὰ ἐν ταῖς Γραφαῖς κείμενα, ἀλλὰ καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ λέγοντος, καὶ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροατῶν, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν αὐ-

ταῖς νὰ παρατηρῶμεν. Διότι δὲν ὁμιλοῦσιν οἱ Διδάσκαλοι ἔλα ὡς θέλουσιν, ἀλλὰ πολλὰ ὡς ἀπαιτεῖ τῶν ἀσθενούντων ἡ κατάστασις. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει, «Οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς. Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα. Ἐβουλόμην μὲν γάρ,» λέγει, «ὡς πνευματικοῖς λαλῆσαι, οὐκ ἠδυνάμην δέ.» Πῶς; ὄχι ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν ἠδύνατο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι δὲν ἠδύνατο οὕτω ν' ἀκούσωσιν. Οὕτω καὶ ὁ Ἰωάννης ἤθελε νὰ διδάξῃ μεγάλα τινὰ τοὺς μαθητάς, ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἤσαν ἔτι ἀρκετοὶ νὰ τὰ δεχθῶσι. Διὰ τοῦτο ἐνδιατρίβει τὸ περισσότερον εἰς τὰ ταπεινά.

Ἄνάγκη λοιπὸν νὰ ἐρευνῶμεν πάντα μετὰ ἀκριβείας. Διότι τῶν Γραφῶν τὰ περιεχόμενα εἶναι ὄπλα πνευματικά. Ἄλλ' ἂν δὲν ἐξεύρωμεν νὰ προσαρμόσωμεν τὰ ὄπλα, καὶ νὰ καθοπλίσωμεν καλῶς τοὺς μαθητάς, αὐτὰ μὲν ἔχουσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἰσχὺν, δὲν δύνανται ὁμῶς νὰ ὠφελήσωσι τοὺς δεχομένους παντελῶς. Διότι ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι εἶναι θώραξ ἰσχυρὸς, καὶ περικε-

φαλαία, καὶ ἄσπις, καὶ δόρυ· ἔπειτα ἄς λάβη τις τὰ ὅπλα ταῦτα, καὶ τὸν μὲν θώρακα ἄς περιβάλλῃ εἰς τοὺς πόδας, τὴν δὲ περικεφαλαίαν εἰς τὸ πρόσωπον, ἀντὶ τῆς κεφαλῆς· καὶ τὴν ἀσπίδα ἄς μὴ βάλλῃ ἔμπροσθεν τοῦ στήθους, ἀλλ' ἄς φιλονεικῆ νὰ τὴν προσαρμώσῃ εἰς τοὺς πόδας· ἄραγε θέλει ὠφεληθῆ τίποτε ἀπὸ τῶν ὅπλων τούτων, καὶ μάλιστα δὲν θέλει καὶ βλαφθῆ; τοῦτο εἶναι πασιδῆλον· ἀλλ' οὐχὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ὅπλων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπειρίαν τοῦ μὴ γνωρίζοντος νὰ τὰ μεταχειρισθῆ καλῶς. Οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Γραφῶν. Ἄν συγχέωμεν τὴν τάξιν αὐτῶν, αὐταὶ μὲν θέλουσιν ἔχει καὶ οὕτω τὴν ἰδίαν αὐτῶν δύναμιν, ἀλλ' ἡμᾶς παντελῶς δὲν θέλουσιν ὠφελῆσαι.

Ταῦτα διαλεγόμενος πάντοτε μὲ σᾶς καὶ κατ' ἰδίαν καὶ δημοσίᾳ, τίποτε ὅμως δὲν κατορθόνω, διότι σᾶς βλέπω ὅτι ὅλον τὸν καιρὸν εἰσθε προσηλωμένοι εἰς τὰ βιωτικά, τὰ δὲ πνευματικά οὐδ' εἰς τὸνειρόν σας δὲν τὰ βλέπετε. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν ἀμελοῦμεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας

ἀγωνιζόμενοι, δὲν ἔχομεν πολλήν τὴν ἰσχύν· ἀλλὰ καταγέλαστοι γινόμεθα καὶ παρ' Ἑλλησι καὶ παρ' Ἰουδαίοις, καὶ παρ' αἵρετικοῖς. Καὶ ἐὰν μὲν καὶ εἰς τὰλλα ἀμελεῖς ὄντες ἐδεικνύετε καὶ ἐδῶ τὴν αὐτὴν ὀκνηρίαν, δὲν ἦτο μὲν οὐδὲ τότε ἀπολογίας ἄξιον τὸ γινόμενον· ἀλλὰ τῶρα εἰς μὲν τὰ βιωτικὰ ἕκαστος εἶναι κοπτερότερος τοῦ ξίφους, καὶ οἱ μετερχόμενοι τὰς τέχνας, καὶ οἱ εἰς τὰ πολιτικά πράγματα ἀσχολούμενοι· εἰς δὲ τὰ ἀναγκαῖα καὶ πνευματικά, εἴμεθα πάντων ἀμελέστεροι· τὰ μὲν πάρεργα μεταχειριζόμενοι ὡς ἔργα, ὅσα δ' ἔπρεπεν ἀπὸ ὅλα τὰ ἔργα νὰ κρίνωμεν ἀναγκαιότερα, ταῦτα οὐδὲ πάρεργα νομίζοντες ὅτι εἶναι. Ἡ δὲ ἐξεύρετε, ὅτι δὲν ἐγράφησαν μόνον διὰ τοὺς πρώτους ἀνθρώπους τὰ γραφέντα, ἀλλὰ καὶ διὰ ἡμᾶς; Ἡ δὲν ἀκούεις τὸν Παῦλον λέγοντα ὅτι, « Ταῦτα δὲ εἰς νοουθεσίαν ἡμῶν ἐγράφη, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν; » (— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. λ'. Τομ. Η'. σελ. 173—174).

Εἰς τὸν νοῦν πρέπει νὰ φυλάσσωνται τὰ Γραφικὰ
λόγια καὶ νοήματα.

Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ μόνον περὶ δογμάτων δὲν ἐξετάζομεν, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε διαχειίμεθα. Διὰ τοῦτο τὰ πάντα ἀμελοῦμεν. Διότι ἰτίς ἐξ ὑμῶν εἶπέ μοι ἔλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν του ἔλαβε βιβλίον Χριστιανικὸν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ διεξῆλθε τὰ περιεχόμενα, καὶ ἠρεύνησε τὴν Γραφήν; Κανείς δὲν δύναται νὰ ὁμολογήσῃ τοῦτο. Ἄλλὰ περσοὺς μὲν καὶ κύβους θέλομεν εὐρεῖ εἰς τῶν πλειοτέρων τὰς οἰκίας, βιβλία δὲ οὐδαμοῦ· ἀλλ' ἂν εὐρίσκωνται καὶ εἰς ὀλίγους, καὶ οὗτοι ὅμως διάκεινται παρόμοια μετὸς μὴ ἔχοντας, ἐπειδὴ τὰ δένουσι καὶ τὰ ἀποθέτουσι διαπαντὸς εἰς κιβώτια· καὶ ὅλη αὐτῶν ἡ σπουδὴ εἶναι περὶ τὴν λεπτότητα τῆς μεμβράνης, καὶ τὸ κάλλος τῶν γραμμάτων, οὐχὶ περὶ τὴν ἀνάγνωσιν. Διότι οὐδὲ τὰ ἀπέκτησαν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ὠφεληθῶσι καὶ νὰ κερδήσωσιν τι ἐξ αὐτῶν· ἀλλὰ καταγίνονται εἰς ταῦτα διὰ νὰ κάμωσιν ἐπίδειξιν πλοῦτου καὶ φιλοτιμίας. Τοσαύτη εἶναι

τῆς κενοδοξίας ἢ ὑπερβολῇ! διότι δὲν ἀκούω κἀ-
 νένα νὰ φιλοτιμῆται, ὅτι ἐξεύρει τὰ περιεχόμενα,
 ἀλλ' ὅτι ἔχει (βιβλίον) γεγραμμένον μὲ χρυσοῦ
 γράμματα. Καὶ τί τὸ κέρδος, εἶπέ μοι; Ἐπειδὴ
 αἱ Γραφαὶ δὲν ἐδόθησαν διὰ νὰ τὰς ἔχωμεν
 μόνον εἰς βιβλία· ἀλλὰ διὰ νὰ τὰς ἐγχαράξωμεν
 καὶ εἰς τὰς καρδίας· καθότι ἡ τοιαύτη ἀπόκτησις
 εἶναι Ἰουδαϊκῆς φιλοτιμίας, τὸ νὰ φυλάττωνται
 δηλαδή μόνον εἰς τὰ γράμματα αἱ ἐντολαί· εἰς
 ἡμᾶς δὲ, οὐδὲ κατ' ἀρχὰς ἐδόθη οὕτως ὁ νόμος,
 ἀλλ' « ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίνας. »

Ταῦτα δὲ λέγω οὐχὶ ἐμποδίζων ἀπὸ τοῦ νὰ
 ἀποκτᾷ τις βιβλία· μάλιστα δὲ τοῦτο καὶ συμβου-
 λεύω, καὶ εὐχομαι σφόδρα. Ἄλλα θέλω ἐξ ἐκεί-
 νων καὶ τὰ γράμματα καὶ τὰ νοήματα νὰ περι-
 φέρωνται εἰς τὸν νοῦν μας, διὰ νὰ καθαρίζεται
 οὕτως αὐτὸς μὲ τῶν Γραφῶν τὴν κατάληψιν.
 Διότι ἐὰν εἰς οἰκίαν, ὅπου εὐρίσκεται Εὐαγγέλιον,
 δὲν θέλει τολμήσει νὰ πλησιάσῃ ὁ διάβολος, πολὺ
 μᾶλλον δὲν θέλει ἐγγίξει ποτὲ ψυχὴν τοιαῦτα
 νοήματα περιφέρουσαν, οὔτε θέλει προσβάλλει

κατ' αὐτῆς δαίμων ἢ φύσις ἀμαρτίας. Ἀγίασον λοιπὸν τὴν ψυχὴν σου· αγίασον τὸ σῶμά σου, ἔχων ταῦτα πάντοτε ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ἐπὶ τῆς γλώσσης. Διότι, ἐὰν ἡ αἰσχρολογία καταρρύ-
 πόνη καὶ καλῆ δαίμονας, φανερόν ὅτι ἡ πνευματικὴ ἀνάγνωσις αγιάζει, καὶ ἐφελκύει τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν. Ἐπρωδαὶ θεῖαι εἶναι τὰ (ἱερὰ) συ-
 γράμματα. Ἄς τὰ ἐπάδωμεν λοιπὸν εἰς ἑαυτοὺς, καὶ ἅς κατασκευάζωμεν τὰ ἀπ' ἐκείνων φάρμακα διὰ τὰ τῆς ψυχῆς πάθη. Διότι ἂν νοῶμεν ὅποια εἶναι τὰ ἀναγινωσκόμενα, θέλομεν καὶ τὰ ἀκούει μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας.

Ταῦτα πάντοτε λέγω, καὶ δὲν θέλω παύσει λέγων. Διότι ἴπῳ δὲν εἶναι ἄτοπον, οἱ μὲν καθήμενοι εἰς τὴν ἀγορὰν νὰ ἐξεύρωσι νὰ λέγωσι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἡνιόχων καὶ τῶν χορευτῶν, καὶ τὰ γένη, καὶ τὰς πόλεις, καὶ τοὺς τρόπους τῆς ἐνεργείας, καὶ μετὰ ἀκριβείας δὲ ν' ἀπαγγέλλωσι καὶ αὐτῶν τῶν ἵππων καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν· οἱ δὲ ἐνταῦθα ἐρχόμενοι νὰ μὴ ἐξεύρωσι μηδὲν τῶν ἐδῶ γινομένων, ἀλλὰ νὰ

ἀγνοῶσι καὶ αὐτῶν τῶν βίβλων τὸν ἀριθμὸν; (— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὅμιλ. λδ'. Τομ. Η'. σελ. 187—188).

Τίποτε δὲν εἶναι περιττὸν εἰς τὰς Γραφαίς.

Καθὼς εἰς τοῦ χρυσοῦ τὰ μεταλλεῖα δὲν ἤθελεν ὑποφέρει τις τῶν περὶ ταῦτα ἐμπείρων νὰ παραβλέψη οὐδὲ τὴν μικροτάτην φλέβα, γνωρίζων ὅτι πολὺν πλοῦτον ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ· οὕτω καὶ ἐν ταῖς θείαις Γραφαῖς δὲν εἶναι ἀζήμιον νὰ παρατρέχωμεν ἰῶτα ἐν ἧ μίαν κεραίαν, ἀλλ' ὅλα πρέπει νὰ διερευνηθῶμεν· διότι ἀπὸ Πνεῦμα ἅγιον ἐλέχθησαν πάντα, καὶ τίποτε δὲν εἶναι περιττὸν ἐν αὐταῖς. (— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὅμιλ. λς'. Τ. Η'. σελ. 206).

Τὸ ἀπὸ τῶν Γραφῶν κέρδος.

« Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἰθέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Ναί, Κύριε· ἄνθρωπον δὲ οὐκ ἔχω, ἵνα, ἔταν παραχθῆ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν. » (Ἰωάν. Ε'. 6, 7).

Μέγα εἶναι τῶν θείων Γραφῶν τὸ κέρδος, καὶ διαρκῆς ἢ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια. Καὶ τοῦτο δεῖκνύων ὁ Παῦλος ἔλεγεν, « Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς νοουθεσίαν ἡμῶν προεγράφη, εἰς οὐς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Διότι παντοίων ἰατρικῶν θησαυρὸς εἶναι τὰ θεῖα λόγια » ὥστε εἴτε ἀπόνοιαν χρειάζεται τις νὰ σβέσῃ, εἴτε ἐπιθυμίαν νὰ κοιμίσῃ, εἴτε τῶν χρημάτων τὸν ἔρωτα νὰ καταπατήσῃ, εἴτε πόνον νὰ καταφρονήσῃ, εἴτε νὰ βάλῃ χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν, καὶ νὰ στηρίξῃ τὴν ὑπόμονήν, ἀπ' αὐτὰς ἐμπορεῖ πολλὴν νὰ εὕρῃ τὴν βοήθειαν. Διότι, ἰποῖος ἀπὸ τοὺς παλαιόντας μὲ μακρὰν πενίαν, ἢ ἀπὸ τοὺς κεκρατημένους ὑπὸ δεινῆς νό-

σου, ἀναγνοὺς τὸ προκείμενον χωρίον δὲν θέλει λάβει πολλήν παρηγορίαν; διότι τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη μένων οὗτος παραλυτικὸς, καὶ βλέπων καθ' ἕκαστον ἔτος ἄλλους μὲν ἀπαλλαττομένους, ἑαυτὸν δὲ κρατούμενον ὑπὸ τοῦ νοσήματος, οὐδὲ οὕτως ἠμέλησε καὶ ἀπηλπίσθη· ἂν καὶ ὄχι μόνον ἢ διὰ τὰ παρελθόντα ἀδημονία, ἀλλὰ καὶ ἢ πρὸς τὸ μέλλον ἀνελπιστία, ἦτο ἀρκετὴ νὰ τὸν καταρρίψῃ. (— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν. Ὅμιλ. λζ'. Τομ. Η'. σελ. 211).

Ἐκ τῶν Γραφῶν χρεωστοῦμεν νὰ λαμβάνωμεν τὰ ὄπλα καὶ τὴν δύναμιν κατὰ τῶν αἰρετικῶν.

« Οὐδὲ τὸν λόγον αὐτοῦ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν » τουτέστι, τὰς διαταγὰς, τὰ προστάγματα, τὸν νόμον, τοὺς προφήτας. Ἄν καὶ ὁ Θεὸς διέταξεν αὐτὰ, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι εἰς ἐσᾶς, ἐπειδὴ δὲν μὲ πιστεύετε. Διότι, ἐὰν ἄνω καὶ κάτω τοῦτο λέγωσιν αἱ Γραφαί, ὅτι εἰς ἐμὲ πρέπει νὰ πιστεύετε, καὶ σεῖς δὲν πιστεύετε, φανερόν ὅτι καὶ ὁ λόγος αὐτῆ

ἀπεμακρύνθη ἀπὸ σᾶς. Διὰ τοῦτο πάλιν ἐπρό-
σθεσεν, ὅτι «Ὁν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς
οὐ πιστεύετε.» Ἐπειτα διὰ νὰ μὴ λέγωσι, ἰΠῶς
λοιπὸν ἐμαρτύρησεν εἰς σέ, ἂν ἡμεῖς δὲν ἤκού-
σαμεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ; λέγει, «Ἐρευνᾶτε τὰς
Γραφάς· ἐκεῖναι γὰρ εἰσὶν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ
ἐμοῦ.» δεικνύων ὅτι διὰ τούτων ἐμαρτύρησε.

Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν, ὅταν μαχώμεθα μὲ αἵρετικούς
καὶ καθοπλιζώμεθα, ἐντεῦθεν ἄς λαμβάνωμεν
καὶ τὴν δύναμιν. Διότι, «Ὅλη ἡ Γραφή εἶναι
Θεόπνευστος, λέγει, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκα-
λίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παι-
δείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ
Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρ-
τισμένος. (— Ὑπομν. εἰς Ἰωάν. Ὁμιλ. ρ'. Τόμ.
H'. σελ. 240—1).

Τὰ τῆς Γραφῆς χρειάζονται προσεκτικὴν ἔρευναν.

Πολλῆς προσοχῆς ἄξια ἄς κρίνωμεν, ἀγαπητοί, τὰ πνευματικά· μηδὲ ἄς νομίζωμεν ὅτι μᾶς ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν τὸ καὶ ὅπως οὖν νὰ ἐπιμελώμεθα αὐτά. Διότι, ἐὰν εἰς τὰ βιωτικά οὐδὲν μέγα δύναται νὰ ὠφεληθῆ τις μεταχειριζόμενος αὐτὰ παρέργως καὶ ὡς ἔτυχε, πολὺ μᾶλλον θέλει συμβῆ τοῦτο εἰς τὰ πνευματικά, ἐπειδὴ καὶ πλειοτέρας σπουδῆς ἔχουσι χρεῖαν ταῦτα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς παραπέμπων τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὰς Γραφάς, δὲν παρέπεμπεν αὐτοὺς εἰς ψιλὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλ' εἰς ἀκριβῆ καὶ προσεκτικὴν ἔρευναν· Διότι δὲν εἶπεν, ἀναγινώσκετε τὰς Γραφάς· ἀλλ' ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς· ἐπειδὴ τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενα ἐχρειάζοντο πολλὴν ἐπιμέλειαν· καθότι συμφέρον ἐκρίθη ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τὰ παραδώσῃ ἐσκιασμένα εἰς τοὺς παλαιούς. Διὰ τοῦτο προστάζει αὐτοὺς τώρα νὰ διασκάπτωσι μετ' ἀκριβείας, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ εὔρωσι τὰ ἐν τῷ βάθει κειμένα. Διότι οὐδ' ἐλαλήθησαν τὰ περὶ αὐτοῦ ἐπιπολαίως, οὐδ' ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ἐπιφά-

νειαν· ἀλλὰ κείνται ὡς θησαυρός τις εἰς βάθος
 πολύ. Ὅστις δὲ ζητεῖ τὰ κάτω κείμενα, ἂν δὲν
 ζητῆ μετ' ἀκριθείας καὶ κόπου, οὐδέποτε θέλει
 δυνηθῆ νὰ εὑρῃ τὸ ζητούμενον. Διὰ τοῦτο καὶ
 ἀφοῦ εἶπεν, «Ἐρευναῖτε τὰς Γραφάς,» προσέθηκεν,
 «ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν.»
 Δὲν εἶπεν, ἔχετε· ἀλλὰ, Δοκεῖτε· δεικνύων ὅτι δὲν
 ἐκέρδαινον τίποτε μέγα καὶ γενναῖον, προσμένον-
 τες νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν μόνην, ἐνῶ
 ἦσαν ἔρημοι ἀπὸ πίστιν. Τὸ νόημά του λοιπὸν
 εἶναι τοιοῦτον.— «Δὲν θαυμάζετε τὰς Γραφάς;»
 Δὲν νομίζετε ὅτι εἶναι πάσης ζωῆς αἷτια; Ἀπὸ
 ταύτας ἐνδυναμόνομαι καὶ ἐγὼ τώρα· διότι αὐται
 εἶναι αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ, καὶ σεῖς δὲν θέ-
 λετε νὰ ἔλθετε πρὸς ἐμὲ, διὰ νὰ ἔχητε ζωὴν
 αἰώνιον.— Δικαίως λοιπὸν ἔλεγεν ὅτι, δοκεῖτε,
 διότι αὐτοὶ δὲν ἤθελον νὰ πείθωνται, ἀλλ' ἐκαυ-
 χῶντο εἰς τὴν ψιλὴν μόνον ἀνάγνωσιν. (—Ἰπόμν.
 εἰς Ἰωάν. Ὅμιλ. μά. Τόμ. Η'. σελ. 242—243).

Ἐξ ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ὠφελῆται ὁ εἰς τὰς Γραφὰς καταγιγνώμενος.

Ἄν λοιπὸν οὕτως ἐρευνῶμεν τὰς Γραφὰς μετ' ἀκριθείας καὶ οὐχὶ ἀπλῶς, θέλομεν δυνηθῆ ἐν αὐταῖς νὰ ἐπιτόχωμεν τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Ἐὰν διὰ παντὸς διατριβῶμεν, καὶ δόγματα ὀρθὰ, καὶ βίον χρηστὸν θέλομεν κερδήσει. Καὶ σφόδρα σκληρὸς ἂν ᾔῃ τις καὶ ἄκαμptos καὶ χαῦνος· καὶ τίποτε ἂν δὲν κερδαίνῃ τοὺς ἄλλους καιροὺς, τὸν καιρὸν ὅμως τοῦτον θέλει κερδήσει καὶ λάβει ὠφέλειαν τινά, ἂν οὐχὶ καὶ πόσῃν, ὥστε νὰ τὴν αἰσθανθῆ, ἀλλ' ὅμως θέλει λάβει. Διότι, ἐὰν ὅστις ἔρχεται εἰς μυρεψεῖον καὶ κάθεται εἰς τοιαῦτα ἐργαστήρια ἀποκτᾶ, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, μέρος τῆς εὐωδίας, πολὺ μᾶλλον ὅστις ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καθὼς ἐξ ἀργίας γεννᾶται ἀργία, οὕτω καὶ ἐκ τῆς ἐνεργείας γεννᾶται προθυμία. Καὶ ἀπὸ μυρία κακά ἐὰν ᾔῃσαι γεμάτος, καὶ ἀκάθαρτος ἐὰν ᾔῃσαι, μὴ φύγῃς τὴν ἐδῶ διατριβήν. Ἀλλὰ, τί τὸ ὄφελος; λέγει τις, ἂν ἀκούω καὶ δὲν πράττω; Δὲν εἶναι μικρὸν τὸ

κέρδος νὰ ἐλεεινολογήῃς σεαυτόν· δὲν εἶναι ἄχρη-
 στος οὗτος ὁ φόβος· δὲν εἶναι ἄκαιρος ὁ τρόμος
 οὗτος. Ἐὰν στενάξῃς μόνον, ὅτι ἀκούεις καὶ δὲν
 κάμνεις, θέλεις ἐξάπαντος φθάσει ποτὲ καὶ εἰς τὸ
 νὰ πράττῃς. Διότι ἀδύνατον εἶναι, διαλεγόμενός
 τις μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀκούων τὸν Θεὸν διαλε-
 γόμενον, νὰ μὴ κερδαίνῃ.

Ἐκροαζόμενός τις τὰ θεόπνευστα λόγια, στε-
 νάζει πολλάκις, καὶ κατακρίνει τὸν παρόντα βίον.

Ἄς προσέχωμεν λοιπὸν εἰς τὰς Γραφάς, ἀγαπη-
 τοί· καὶ, ἂν οὐχὶ ἄλλο τι, τὰ Εὐαγγέλια τοῦλάχισ-
 στον ἃς μᾶς γίνωνται περισπούδαστα, καὶ ταῦτα
 ἃς μεταχειριζώμεθα· διότι εὐθὺς ἅμα ἀνοιξῆς τὸ
 βιβλίον, θέλεις ἶδει κείμενον τὸ ὄνομα τῆ Χριστοῦ. . .

Ἐὰν δὲ ἐπιμείνῃς ἐξακολουθῶν μέχρι τέλους,
 θέλεις εὐθὺς διαπτύσει ὅλα τὰ βιωτικά· θέλεις
 καταγελάσει ὅλα τὰ ἐδῶ· καὶ πλούσιος ἂν ᾔσαι,
 τίποτε δὲν θέλεις ψηφίσει τὸν πλοῦτον, ἀκούσας
 ὅτι οὗσα τέκνονος ἐκείνη καὶ ἀπὸ ταπεινῆν οἰκο-
 γένειαν ἔγεινε τοῦ Δεσπότη σου μήτηρ. Καὶ
 πένης ἂν ᾔσαι, δὲν θέλεις ἐπαισχυνθῆ τὴν πε-

νίαν, μαθὼν ὅτι τὴν εὐτελεστάτην οἰκίαν δὲν ἐπη-
 σχύονθη ὁ τοῦ κόσμου δημιουργός. Ταῦτα συλλο-
 γιζόμενος, δὲν θέλεις ἀρπάσει, δὲν θέλεις πλεο-
 νεκτήσει, δὲν θέλεις λάβει τὰ τῶν ἄλλων σύ· ἀλλὰ
 θέλεις εἶσθαι μᾶλλον πενίας ἐραστής, καὶ θέλεις
 καταφρονήσει τὸν πλοῦτον. Ἄν δὲ τοῦτο γένη,
 θέλεις ἐξορίσει ὅλα τὰ κακά. Πάλιν, ἔταν ἰότης
 αὐτὸν κείμενον ἐπὶ φάτνης, δὲν θέλεις σπουδάσει
 νὰ βάλλῃς εἰς τὸ παιδίον σου στολίδια χρυσαῖ,
 οὔτε νὰ κάμῃς εἰς τὴν γυναῖκά σου κλίνην ἀργυ-
 ρένδετον. Καὶ ἔταν περὶ ταῦτα δὲν σπουδάζῃς,
 οὐδὲ εἰς τὰς ἐκ τούτων γινομένας πλεονεξίας καὶ
 ἀρπαγὰς θέλεις δοθῆ. Καὶ ἄλλα πολλὰ δύναταί
 τις νὰ κεδῆσῃ, τὰ ὅποια δὲν ἐμποροῦμεν κατὰ
 τὸ παρὸν λεπτομερῶς νὰ διηγηθῶμεν. Τὰ γνωρί-
 ζουσιν ὅμως ὅσοι ἔλαβον πείραν. Διὰ τοῦτο παρα-
 καλῶ καὶ βιβλία ν' ἀγοράζετε, καὶ τῶν βιβλίων
 τὰ νοήματα νὰ μανθάνετε, καὶ εἰς τὰς διανοίας
 νὰ τὰ ἐγγράφετε. Διότι οἱ μὲν Ἰουδαῖοι, ἐπειδὴ
 δὲν προσεῖχον, ἐπροστάζοντο νὰ κρεμῶσι τὰ βι-
 βλία ἀπὸ τὰς χεῖρας· ἡμεῖς δὲ οὔτε εἰς τὰς

χειρας δὲν τὰ βάλλομεν, ἀλλ' εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνῶ πρέπει νὰ τὰ ἐντοπόνωμεν εἰς τὴν καρδίαν. (— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάνν. Ὅμιλ. γγ'. Τόμος. Π'. σελ. 313—314).

Ἡ Γραφή μᾶς ἐνισχύει νὰ διακρίνωμεν τοὺς ὄντως Ποιμένας ἀπὸ τοὺς Ψευδοποιμένας.

Δικαίως ἐκάλεσεν ὁ Χριστὸς θύραν τὰς Γραφάς. Διότι αὗται μᾶς προσεγγίζουσιν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἀνοίγουν τὴν θεογνωσίαν· αὗται μᾶς κἀμνουςι πρόβατα, αὗται μᾶς φυλάττουσι, καὶ δὲν ἀφίνουσι τοὺς λύκους νὰ ἐμβῶσι κατ' ἐπάνω μας. Διότι καθὼς θύρα τις ἀσφαλῆς, οὕτως ἀποκλείουσιν εἰς τοὺς αἰρετικούς τὴν εἴσοδον, καθιστῶσαι ἡμᾶς ἀσφαλεῖς εἰς ὅλα ὅσα ἐπιθυμοῦμεν, καὶ μὴ ἀφίνουσαί μας νὰ πλανώμεθα. Καὶ, ἐὰν τὴν θύραν ταύτην δὲν ἀφήσωμεν ἐξ ἀμελείας, δὲν θέλομεν εἶσθαι εὐκολοκυρίευτοι ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Διὰ ταύτης θέλομεν διακρίνει τοὺς ὄντως ποιμένας ἀπὸ τοὺς μὴ ποιμένας. Ἀλλὰ εἰ τί δηλοῖ τὸ

εἰς τὴν ἀβλήν; Πρὸς τὰ πρόβατα δηλοῖ καὶ τὴν ἐκαίνων πρόνοιαν. Διότι ὅστις δὲν μεταχειρίζεται τὰς Γραφάς, ἀλλ' ἀναβαίνει ἀλλαχόθεν, ἤγγουν, κόπτει εἰς ἑαυτὸν ὁδὸν ἄλλην, καὶ μὴ νόμιμον, οὗτος εἶναι κλέπτῃς. Βλέπεις καὶ ἐκ τούτων, ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὸν Πατέρα, φέρων τὰς Γραφάς εἰς μέσον; Διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἄ' Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς.» (— Ὑπομν. εἰς Ἰωάν. Ὅμιλ. νθ'. Τόμ. Η'. σελ. 346—347).

Ἡ τῶν Γραφῶν ἀμέλεια εἶναι τὸ αἷτιον τῆς ὑπερμέτρου πλεονεξίας καὶ τῶν ἄλλων παθῶν.

Ὡς ἀπὸ πῦρ τι πνιγόμενοι, δὲν δυνάμεθα πούποτε νὰ στήσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ πάντοτε αὐξάνομεν τὴν ὀργὴν καὶ τὴν φιλοχρηματίαν. Διὰ ταῦτα αἰσχύνομαι καὶ ἐκπλήττομαι, βλέπων μεταξὺ μὲν τῶν Ἑλλήνων νὰ καταφρονῶσι τὰ χρήματα, μεταξὺ δὲ ἡμῶν ὄλοι νὰ μαίνωνται περὶ ταῦτα. καὶ ἂν εὖρωμεν καὶ τινες καταφρονοῦντας ταῦτα, ἄλλοι ὅμως κυριεύονται ἀπὸ θυμὸν καὶ

βασκανίαν, καὶ τρῶντι πρᾶγμα δύσκολον εἶναι
 νὰ εὕρη τις καθαρὰν φιλοσοφίαν. Τὸ δὲ αἷτιον
 εἶναι διότι δὲν σπουδάζομεν νὰ λάβωμεν τὰ
 φάρμακα παρὰ τῶν Γραφῶν, οὐδὲ προσέχομεν
 εἰς αὐτὰς μετὰ κατανύξεως, καὶ ὑδύνης, καὶ
 στεναγμοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς, ἐὰν τύχη ποτὲ νὰ εὐκαι-
 ρήσωμεν. Διὰ τοῦτο, ὅταν ἔλθῃ πολὺς σωρὸς
 βιωτικῶν πραγμάτων, κατακλύζει ὄλα, καὶ ἀφανί-
 ζει εἴτι κέρδος ἔγεινε. Διότι, ἐὰν, ἔχων τις πληγὴν,
 ἐπιθέσῃ φάρμακον ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἔπειτα δὲν τὸ
 θέσῃ μετ' ἀκριθείας, ἀλλὰ τὸ ἀφήσῃ νὰ πέσῃ, καὶ
 παραιτήσῃ τὴν πληγὴν αὐτοῦ εἰς ὕδωρ, καὶ εἰς
 κονιορτὸν, καὶ εἰς ξηρασίαν, καὶ εἰς μυρία ἄλλα
 δυνάμενα νὰ τὴν βλάψωσι, φανερόν ὅτι ὁ τοιοῦτος
 τίποτε δὲν θέλει ὠφεληθῆ· οὐχὶ ὅμως διὰ τὴν
 ἀσθένειαν τῶν φαρμάκων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδίαν
 αὐτοῦ ἀμέλειαν. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς ἡμᾶς,
 ὅταν εἰς μὲν τὰ θεῖα λόγια προσέχωμεν μικρόν τι,
 εἰς δὲ τὰ βιωτικὰ διδώμεθα ὅλως διόλου καὶ
 διηνεκῶς. Διότι οὕτως ἀποπνίγεται ὁ σπόρος ὅλος,
 καὶ γίνονται ἄκαρπα ὄλα. (— Ὑπόμν. εἰς Ἰωάν.
 Ὅμιλ. πδ'. Τομ. Η'. σελ. 502—503).

Ἐλέγχονται οἱ προφασιζόμενοι ὅτι τὰ αὐτὰ πάντοτε ἀναγινώσκονται ἐπ' ἐκκλησίας.

Πολλοὶ τώρα καὶ εἰς ἐκκλησίαν εἰσερχόμενοι, δὲν γνωρίζουσι τὰ λεγόμενα. Ὁ δὲ εὐνοῦχος, καὶ ἐν ἀγορᾷ, καὶ ἐπὶ ἀμάξης φερόμενος, προσεῖχεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν. Ἀλλὰ σεῖς δὲν πράττετε οὕτω. Διότι οὐδεὶς ἀπὸ σᾶς δὲν ἔχει ποτὲ βιβλίον εἰς τὰς χεῖρας· ἀλλὰ κάθε τι ἄλλο μᾶλλον παρὰ τὸ βιβλίον Μέγα πρᾶγμα τρώντι εἶναι ἢ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις

Ἀκούσατε καὶ φρίζατε. Κοινὸς διάκονος, στέκει ὁ διάκονος, καὶ μεγαλοφώνως κράζων λέγει, *Πρόσχωμεν*, καὶ τοῦτο πολλάκις. Ἐκείνη ἡ φωνή, τὴν ὁποίαν οὗτος ἐκπέμπει εἶναι κοινὴ φωνὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ οὐδεὶς προσέχει. Μετ' ἐκεῖνον ἀρχίζει ὁ ἀναγνώστης τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαίου· καὶ οὐδὲ οὕτω προσέχει τις, ἂν καὶ ἡ προφητεία οὐδὲν ἀνθρώπινον ἔχη. Ἐπειτα ἐκφωνεῖ εἰς τοὺς ἀκροατὰς, λέγων, *Τάδε λέγει Κύριος*, καὶ οὐδὲ οὕτω προσέχει τις. Τί λέγω; Φοβερὰ τινα διηγεῖται καὶ φρικώδη, καὶ οὐδὲ οὐ-

τως ὑπάρχει ὁ πρεσέχων. Ἄλλὰ τί ἀπολογοῦνται οἱ πλειότεροι; Πάντοτε, λέγει, τὰ ἴδια ἀναγινώσκονται. Τοῦτο μάλιστα σᾶς ἀφανίζει. Τοῦλάχιστον ἐὰν ἐγνωρίζετε αὐτά, μάλιστα οὐδὲ τότε δὲν ἔπρεπε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἤσθε ἀπρόσεκτοι. Ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰ θεάτρα πάντοτε τὰ αὐτὰ γίνονται, καὶ ὁμοίως δὲν λαμβάνετε κόρον. Ποῖα τολμᾶς νὰ εἴπῃς τὰ αὐτά, σὺ ὅστις οὐδὲ τὰ ὀνόματα τῶν προφητῶν ἤξεύρεις; Δὲν ἐντρέπεσαι νὰ λέγῃς μὲν ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἀκούεις, ἐπειδὴ πάντοτε ἀναγινώσκονται τὰ ἴδια, νὰ μὴ ἐξεύρῃς δὲ μήτε τὰ ὀνόματα τῶν ἀναγινωσκόμενων, καὶ μάλιστα ἀκούων πάντοτε τὰ αὐτά; Διότι σὺ αὐτὸς ὡμολόγησας ὅτι τὰ αὐτὰ λέγονται.

Ἄν ἐγὼ ἔλεγον, προφέρων τοῦτο εἰς κατηγορίαν σου, σὺ ἔπρεπε νὰ ἔλθῃς εἰς ἄλλην ἀπολογία, οὐχὶ εἰς τὴν ἰδίαν σου κατηγορίαν. Ἐπέ μοι, σὺ δὲν γουθετεῖς τὸν υἱόν σου; Ἄν οὗτος ἤθελεν εἰπεῖ, Πάντοτε τὰ αὐτὰ μὲ λέγεις, σὺ δὲν ἤθελες ἀράγε στοχασθῆ ὑβριν; Τότε ἦτο συγκεχωρημένον νὰ μὴ λέγωμεν τὰ αὐτά, ὅτε καὶ ἤξεύραμεν

αὐτὰ καὶ τὰ ἐδεικνύομεν διὰ τῶν ἔργων μᾶλλον δὲ, οὐδὲ τότε ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀνάγνωσις περιττή. Ἰὶ εἶναι ἴσον τοῦ Τιμοθέου; Ἄλλ' ὅμως καὶ εἰς ἐκεῖνον γράφων ὁ Παῦλος ἔλεγε, «Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει» διότι ἀδύνατον, ἀδύνατον εἶναι γὰρ ἐξαντληθῆ ποτὲ τῶν Γραφῶν τὸ νόημα. Εἶναι πηγὴ, ἣτις δὲν ἔχει τέλος. (— Ὑπόμν. εἰς Πράξ. Ὁμιλ. ιθ'. Τόμ. Θ'. σελ. 158—160).

Ἀπὸ τῶν Γραφῶν δύναται ἕκαστος νὰ λάβῃ τὰ ἐπιτήδεια εἰς ἑαυτὸν ἰατρικά.

Παράκαλῶ καὶ δέομαι, νὰ μὴ σπουδάζετε μόνον νὰ ἔρχησθε εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλὰ καὶ λαμβάνοντες ἰατρικόν τι τῶν ἰδίων παθῶν, οὕτω νὰ ἀναχωρῆτε εἰς τὸν οἶκον. Καὶ ἂν ὄχι παρ' ἡμῶν, παρὰ τῶν Γραφῶν ὅμως ἐμπορεῖτε νὰ λάβετε τὰ κατάλληλα ἰατρικά. Παραδείγματος χάριν, Ἔϊναί τις θυμώδης; Ἄς προσέχη εἰς τὰς ἀναγνώσεις τῶν Γραφῶν, καὶ θέλει ἐξάπαντος εὐρεῖ τι ἢ εἰς ἰσορίαν ἢ εἰς παραίνεσιν.

Ἀπὸ τῶν Γραφῶν ἄς ἐκλέγη ἕκαστος τῶν ἰδίων αὐτοῦ πληγῶν τὰ ἰατρικά. Καὶ ἂν δὲν ἐμπορῆτε ὄλας ἐνταυτῷ νὰ ἰατρεύσητε, ὅμως μέρος ἀποπλύνετε σήμερον, καὶ μέρος αὔριον, καὶ οὕτω θέλετε ἀποπλύνει τὸ ὄλον. Καὶ περὶ μετανοίας δὲ, καὶ περὶ ἐξομολογήσεως, καὶ περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ περὶ ἐπεικειάς, καὶ περὶ σωφροσύνης, καὶ περὶ πάντων θέλετε εὔρεϊ παρδείγματα πολλά. Διότι ταῦτα πάντα ἐγράφησαν πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, λέγει. Ἐὰν λοιπὸν ἡ Γραφή λαλῆ πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν περὶ πάντων, ἄς προσέχωμεν ὡς πρέπει νὰ προσέχωμεν. (— Ὑπόμ. εἰς Πράξ. Ὅμιλ. κβ'. Τόμ. Θ' σελ. 231).

Περὶ τῆς ἀγνοίας τῶν Γραφῶν.

Μέγα κακὸν εἶναι τῶν Γραφῶν ἡ ἀγνοια. Βλαπτόμεθα συνεχῶς ἀπὸ αὐτὰ ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ὠφελώμεθα. Οὕτω καὶ φάρμακα πολλάκις φύσιν ἔχοντα θεραπευτικῆν, διαφθείρουσι καὶ ἀφανίζουσιν, ἐπειδὴ ἀγνοοῦσι τὴν ὀρθὴν αὐ-

τῶν χρῆσιν οἱ αὐτὰ μεταχειριζόμενοι· καὶ ὄπλα
 δυνάμενα νὰ φυλάξωσιν, ἐὰν δὲν ἐξεύρη τις πῶς
 νὰ τὰ περιβάλῃ, διαφθείρεται ἀπὸ αὐτά. Ἐὖ δὲ
 αἴτιον εἶναι, ὅτι ζητοῦμεν πάντα μᾶλλον παρὰ
 τὸ ὄφελος τῆς ψυχῆς· καὶ στοχαζόμεθα τὰ ξένα
 μᾶλλον παρὰ τὸ ἰδικόν μας συμφέρον. Καὶ οἰκίας
 μὲν στερέωσιν πολλάκις ζητοῦμεν, καὶ δὲν ἠθέ-
 λωμεν ὑποφέρει νὰ τὴν ἴδωμεν παλαιουμένην,
 οὐδὲ καταπίπτουσαν, οὐδὲ βλαπτομένην ἀπὸ χει-
 μῶνας. Περὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐδεμίᾳ εἶναι ἡ
 φροντίς μας· ἀλλὰ καὶ ἂν ἴδωμεν τὰ θεμέλια
 αὐτῆς σηπόμενα, καὶ τὴν οἰκοδομήν καὶ τὴν ὀ-
 ροφήν, τίποτε δὲν μας μέλει Ἐβλέπετε
 ἀπὸ πόσον σκότος γέμουσι τὰ πάντα; (—Ἰπόμ.
 εἰς Πράξ. Ὅμιλ. λδ'. Τομ. Θ'. σελ. 265—266).

Ἡ πρὸς τὰ πνευματικὰ κλίσις εὐκολύνει

τῶν Γραφῶν τὴν νόησιν.

Συνεχῶς ἀκούων τὰς ἐπιστολάς τοῦ μακαρίου
 Παύλου ἀναγινωσκομένης, καὶ καθ' ἑκάστην ἑβδομά-

ὅσα δις, πολλάκις δὲ καὶ τρίς, καὶ τετράκις ὅταν ἐπιτελώμεν μνήμας ἁγίων μαρτύρων, χαίρω μὲν ἀπολαύων τὴν πνευματικὴν σάλπιγγα, καὶ ἐξυπνοῦμαι, καὶ θερμαίνομαι ἀπὸ τὸν πόθον, γνωρίζων τὴν φίλην μοι φωνήν, καὶ σχεδὸν μοὶ φαίνεται ὅτι τὸν φαντάζομαι παρόντα, καὶ τὸν βλέπω διαλεγόμενον· λυποῦμαι δὲ, καὶ πονῶ, ὅτι τὸν ἄνδρα τοῦτον δὲν γνωρίζουσιν ὅλοι ὡς πρέπει νὰ τὸν γνωρίζωσιν· ἀλλὰ τόσον τὸν ἀγνοοῦσι τινὲς, ὥστε μηδὲ τῶν ἐπιστολῶν τὸν ἀριθμὸν σαφῶς νὰ μὴ ἐξεύρωσι. Προέρχεται δὲ τοῦτο οὐχὶ ἀπὸ ἀμάθειαν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀθελησίαν τοῦ νὰ ὁμιλῶσι συνεχῶς μὲ τὸν μακάριον τοῦτον. Διότι καὶ ἡμεῖς ὅσα ἐξεύρομεν, ἂν ἐξεύρωμεν τινὰ, δὲν τὰ γνωρίζομεν δι' εὐφυΐαν καὶ δξύτητα διανοίας· ἀλλὰ διότι συνεχῶς κρατοῦμεν εἰς τὰς χεῖρας τὰ συγγράμματα τοῦ ἀνδρός, καὶ ἔχομεν σφοδρὰν πρὸς αὐτὸν κλίσιν· διότι τὰ τῶν ἀγαπωμένων οἱ ἀγαπῶντες ἐξεύρουσι πλεόν παρά οἱ ἄλλοι πάντες, ἐπειδὴ οὗτοι μεριμνῶσι περὶ ἐκείνων· τὸ ὁποῖον καὶ ὁ μακάριος οὗτος δεικνύων,

ἔλεγεν εἰς τοὺς Φιλιππησίους, «Καθὼς ἐμοὶ δίκαιόν ἐστι τοῦτο φρονεῖν περὶ ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, καὶ βεβαιώσει τοῦ Εὐαγγελίου.» ὥστε καὶ σεῖς, ἂν θέλετε μὲ προθυμίαν νὰ προσέχητε εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, τίποτε ἄλλο δὲν θέλετε χρειασθῆ. Διότι ἀψευδὴς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ, ὁ λέγων, «Ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.»

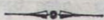
Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ πλείοτεροι τῶν ἐδῶ συναθροισθέντων μὲ ἡμᾶς ἀνεδέχθησαν καὶ παιδοτροφίαν, καὶ γυναικὸς ἐπιμέλειαν, καὶ οἰκίας πρόνοιαν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ δοθῶσιν ὅλως εἰς τὸν κόπον τοῦτον· προθυμήθητε τοῦλάχιστον νὰ λάβετε τὰ ἀπ' ἀλλήλους συναθροισθέντα, καὶ τόσῃ δειξάτε σπουδὴν εἰς τῶν λεγομένων τὴν ἀκρόασιν, ὅσῃν ἠθέλετε δεῖξει εἰς τῶν χρημάτων τὴν συλλογὴν. Καὶ εἶναι μὲν αἰσχρὸν νὰ ζητῶμεν ἀπὸ σαῶς τόσῃ μόνῃν, πλὴν, καὶ τόσῃν ἂν δώσητε, εἶναι εὐχάριστον. Διότι ἐντεῦθεν ἐγεννήθησαν τὰ μυρία κακά, ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν τῶν

Γραφῶν· ἐντεῦθεν ἐβλάστησεν ἡ ἐκ τῶν αἱρέσεων πολλή βλάβη, ἐντεῦθεν οἱ ἡμελημένοι βίοι, ἐντεῦθεν οἱ ἀκερδεῖς κόποι. Διότι καθὼς οἱ στερημένοι τὸ ἥλιακὸν τοῦτο φῶς δὲν δύνανται νὰ περιπατῶσιν ὀρθά· οὕτως οἱ μὴ βλέποντες πρὸς τὴν ἀκτῖνα τῶν θείων Γραφῶν, ἀναγκάζονται νὰ ἀμαρτάνωσι πολλὰ καὶ συνεχῶς, ὡς περιπατοῦντες εἰς σκότος δεινότατον. Τὸ ὁποῖον διὰ νὰ μὴ συμβῆ, ἄς ἀνοιξῶμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν λάμψιν τῶν ἀποστολικῶν λογίων. Διότι καὶ ὑπὲρ τὸν ἥλιον λάμπει ἡ τούτου γλῶσσα, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὑπερτέρησεν εἰς τὸν διδασκαλικὸν λόγον. (— Προοίμ. τῆς εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ. Ἐπιστ. Ἑρμην. Τόμ. Θ'. σελ. 425—426).

Ἐλπίδα καὶ ὑπομονὴν γεννῶσιν αἱ Γραφαί.

Ἐγράφησαν δὲ ταῦτα, διὰ νὰ τὰ μιμώμεθα ἡμεῖς. Ἐδῶ δὲ τοὺς παρακινεῖ ὁ ἀπόστολος καὶ εἰς τὸ νὰ ὑπομένωσι τοὺς πειρασμοὺς, λέγων, «Ὅσα προεγράφη, εἰς διδασκαλίαν ἡμῶν προσ-

γράφῃ· ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν» τουτέστι, διὰ τὴν μὴν ἐκπέσωμεν. Διότι ποικίλοι εἶναι οἱ ἀγῶνες ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, ὥστε, δυνατούμενοι καὶ παρηγορούμενοι παρὰ τῶν Γραφῶν, τὴν δεικνύμεν ὑπομονήν, καὶ, ζῶντες ἐν ὑπομονῇ, τὴν μένωμεν ἐπὶ τῆς ἐλπίδος. Ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι κατασκευαστικά τὸ ἐν τοῦ ἄλλου, ἢ ὑπομονὴ τῆς ἐλπίδος, ἢ ἐλπίς τῆς ὑπομονῆς· τὰ ὅποια καὶ τὰ δύο ἀπὸ τὰς Γραφὰς γεννῶνται. Ἐπειτα πάλιν τρέπει τὸν λόγον εἰς εὐχὴν, λέγων, «Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δέξεται ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν.» (— Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ. Ὁμιλ. κζ'. Τομ. Θ'. σελ. 721.)

Κάνεν μέρος τῶν Γραφῶν δὲν εἶναι ἀνωφελές.

Καὶ ἂν δὲν ἦναι ὅστις ὑπὸ δέχεται τοὺς λόγους ἡμῶν, ἡμεῖς ἄς πράττωμεν τὸ χρέος ἡμῶν, καὶ ἄς δεικνύμεν ὅτι δὲν εἶναι τίποτε περιττὸν,

οὐδὲ μάταιον προφερόμενον εἰς τὰς Γραφάς. Διότι ἐὰν οἱ ἀσπασμοὶ οὗτοι εἰς τίποτε δὲν ἐχρησίμευον, οὐδ' ἤθελον προστεθῆ εἰς τὴν ἐπιστολὴν, οὐδ' ἤθελεν ὁ Παῦλος γράψει ὅσα ἔγραψεν. Εἶναι ὁμῶς τινὲς τόσον βάνουσοι, καὶ χαῦνοι, καὶ ἀνάξιοι τῶν οὐρανῶν, ὥστε ὄχι μόνον ὀνόματα, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρα βιβλία νὰ νομίζωσιν ὅτι εἶναι περιττά, ὡς τὸ Λευϊτικὸν, ὡς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἄλλα πολλά. Οὕτω καὶ τὴν Παλαιὰν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνοήτους τὴν ἀπέβαλον· καὶ προβαίνοντες εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πονηρᾶς ταύτης συνηθείας, περιέκοψαν πολλὰ καὶ τῆς Νέας. Ἀλλὰ τούτους μὲν, ὡς μεθυσμένους καὶ σαρκικῶς ζῶντας, ὀλίγων ψηφίζομεν· ἐὰν δ' ἦναι τις φιλοσοφίας ἐραστῆς, καὶ πνευματικῆς ἀκροάσεως φίλος, ἅς ἀκούη ὅτι οὐδὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Γραφῆς τὰ φαινόμενα μικρὰ, κεῖνται ἀνωφελῶς καὶ ματαίως, καὶ ὅτι τὰ παλαιὰ φέρουσι πολὺ τὸ κέρδος. Διότι λέγει ὁ Παῦλος, «Ταῦτα πάντα τύποι, καὶ πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν ἐγράφη.» Διὰ τοῦτο ἔλεγε καὶ εἰς τὸν Τιμό-

θεον, «Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει,» παρακινῶν αὐτὸν εἰς τῶν παλαιῶν βιβλίων τὴν ἀνάγνωσιν, ἄνθρωπον, ὅστις εἶχε τόσον Πνεῦμα, ὥστε καὶ δαιμόνια νὰ διώκῃ, καὶ νεκροὺς νὰ ἐγείρῃ. (— Ἑρμην. εἰς Ῥωμ. Ὅμιλ. λά. Τομ. Θ'. σελ. 745).

Περὶ ἐλεημοσύνης.

Τὸ νὰ εὐρίσκεται εἰς τὸν κοιτῶνα ἐλεημοσύνης κισῶτιον, δὲν εἶναι κατώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ κρέμαται Εὐαγγέλιον παρὰ τὴν κλίνην. Διότι, ἐὰν μὲν κρεμάσῃς Εὐαγγέλιον χωρὶς νὰ κάμῃς τίποτε, δὲν θέλεις ὠφελῆθῃ τόσον. (— Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. Α'. Ὅμιλ. μγ'. Τομ. Ι'. σελ. 405).

Καθεὶς χρεωστεῖ νὰ λαμβάνῃ τὰ θρησκευτικὰ του φρονήματα ἀπὸ τὰς Γραφάς.

Μὴ περιφέρωμεν λοιπὸν τὰς τῶν πολλῶν δόξας, ἀλλ' ὡς ἐξετάζωμεν τὰ πράγματα. Διότι ἰπῶς δὲν εἶναι ἄτοπον, διὰ μὲν τὰ χρήματα νὰ μὴ πιστεύωμεν εἰς ἄλλους, ἀλλ' οἱ ἴδιοι ν' ἀριθμῶμεν καὶ νὰ λογαριάζωμεν· ὅτε δὲ περὶ (θρησκευτικῶν) πραγμάτων εἶναι ὁ λόγος, ἀπλῶς νὰ παρασυρῶμεθα ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων δόξας, καὶ μάλιστα ἔχοντες ὕλων ἀκριβῆ ζυγαρίαν, καὶ γνώμονα, καὶ κανόνα, τῶν θείων νόμων τὴν ἀπόφασιν; Διὰ τοῦτο παρακαλῶ καὶ δέομαι ὅλους ν' ἀφήσετε τί φρονεῖ περὶ τούτων ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, καὶ νὰ ἐξετάζετε ὅλα ταῦτα παρὰ τῶν Γραφῶν, καὶ ἀφοῦ μάθετε τὸν ἀληθῆ πλοῦτον, τοῦτον νὰ διώκωμεν, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν.—(Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Κοριν. Β'. Ὅμιλ. ιγ'. Τομ. Γ'. σελ. 537).

Περὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου.

Διὰ τὴν γενώμεθα λοιπὸν καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς ἄλλους χρήσιμοι, ὡς κρατῶμεν συνεχῶς αὐτὸν (τὸν Παῦλον) εἰς τὰς χεῖρας, ἐντροφῶντες εἰς τούτου τὰ συγγράμματα ἀντὶ λιθαδίου καὶ κήπι. Διοτι οὕτω θέλομεν δυνηθῆ καὶ ἀπὸ κακίας τὴν ἀπαλλαχθῶμεν, καὶ τὴν ἀρετὴν τὴν ἐναγκαλισθῶμεν, καὶ τὰ ὑποσχεθέντα ἀγαθὰ τὴν ἐπιτόχωμεν.— (Ἑρμ. εἰς τὴν πρὸς Κορινθ. Β'. Ὁμιλ. κ'. Τόμ. Γ. σελ. 588.)

Τὰ παιδιά πρέπει τὴν διδάσκωνται τὰς Γραφάς.

Ἔθελεις τὴν γέννη εὐπειθῆς ὁ υἱός σου; Ἀπαρχῆς ἀνάτρεφέ τον «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου.» Μὴ νομίσης περιττὸν τὸ τὴν ἀκούη αὐτὸς τὰς θείας Γραφάς. Διότι ἐκεῖ πρῶτον θέλει ἀκούσει, τὸ «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.» ὥστε τοῦτο γίνεται ὑπὲρ σου. Μὴ εἶπης, τοῦτο εἶναι διὰ τοὺς μοναχοὺς· ἰμήγαρ ἐγὼ θέλω

τὸν κάμει μοναχόν; Δὲν εἶναι χρεῖα νὰ γένη μοναχός. Χριστιανὸν κάμε τον. Διότι οἱ κοσμικοὶ μάλιστα ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ γνωρίζωσι τὰ Γραφικὰ διδάγματα, καὶ ἐξαιρέτως οἱ παῖδες καθότι εἰς ἐκείνην τὴν ἡλικίαν ἐπικρατεῖ ἀνοησία πολλή. Αὐξάνεται δὲ ἡ ἀνοησία καὶ ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν συγγραφέων τὰ πονήματα, ὅταν μάθωσιν ἐκεῖ τοὺς ὑπ' αὐτῶν θαυμαζομένους ἥρωας ὅτι εἶναι παθῶν δοῦλοι ὡς ὁ Ἀχιλλεὺς ὅταν μετανοῆ, ὅταν ἀποθνήσκῃ ὑπὲρ παλλακίδος, ὅταν ἄλλος μεθύῃ, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. Ὅθεν αὐτὸς χρειάζεται τὰ φάρμακα ταῦτα τὰ (ἐκ τῶν Γραφῶν.)

Διότι πῶς δὲν εἶναι ἄτοπον, εἰς τέχνας μὲν καὶ εἰς διδασκαλεῖον νὰ στέλλωμεν τὰ τέχνα μας, καὶ πάντα νὰ πράττωμεν ὑπὲρ τούτου· «ἐν δὲ παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» νὰ μὴ τὰ ἀνατρέφωμεν; Διὰ τοῦτο ἡμεῖς πρῶτοι ἀπολαύομεν τοὺς καρποὺς, ἀνατρέφοντες τοὺς παῖδας ἀθλάδεις, ἀκολάστους, ἀπειθεῖς, βαναύσους. Ἄς μὴ κάμνωμεν λοιπὸν τοῦτο, ἀλλ' ἄς πειθώμεθα εἰς τοῦ μακαρίου Παύλου τὴν συμβουλήν. Ἄς τοὺς ἀνατρέφω-

μεν «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου.» Ἄς τοὺς δώσωμεν ὑπόδειγμα, κάμνοντές τους ἐκ πρώτης ἡλικίας νὰ ἐνασχολῶνται εἰς τὴν τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσιν. Φεῦ! ὅτι συνεχῶς λέγων ταῦτα, νομίζομαι ὅτι φλυαρῶ καὶ ὄμως, ἐγὼ δὲν θέλω παύσει νὰ κάμνω τὸ χρέος μου.

Ἔολα πρέπει νὰ μᾶς ἦναι δεύτερα τῆς προνοίας τῶν παιδῶν, καὶ τοῦ νὰ τὰ ἀνατρέφωμεν «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου.»

Διδάσκων τὸν υἱόν σου τέχνην τινὰ καὶ παιδείαν τὴν ἐξωτερικὴν, διὰ τῆς ὁποίας θέλει ἀποκτήσει χρήματα, δὲν θέλεις κατορθώσει τοσοῦτον, ὅσον ἐὰν διδάξῃς αὐτὸν τέχνην, διὰ τῆς ὁποίας νὰ καταφρονήσῃ τὰ χρήματα. Ἄν θέλῃς νὰ κάμῃς αὐτὸν πλούσιον, οὕτω κάμε. Διότι πλούσιος εἶναι οὐχὶ ὁ πολλὰ χρήματα χρειζόμενος, καὶ μὲ πολλὰ περικυκλωμένος, ἀλλ' ὅστις δὲν ἔχει χρεῖαν μηδενός. Τοῦτο παίδευσον τὸν υἱόν· τοῦτο διδάξον· οὗτος εἶναι ὁ μέγιστος πλοῦτος. Μὴ ζητῆς πῶς νὰ τὸν καταστήσῃς εὐδόχιμον εἰς τὰ τῶν ἔξωθεν διδάγματα, καὶ νὰ τὸν κάμῃς περίδοξον, ἀλλὰ

φρόντισον πῶς νὰ τὸν διδάξης νὰ καταφρονῇ τὴν δόξαν τοῦ βίου τούτου. Οὕτω θέλει γείνει λαμπρότερος καὶ ἐνδοξότερος. Ταῦτα καὶ ὁ πένης καὶ ὁ πλούσιος δύναται νὰ κάμῃ. Ταῦτα δὲν μανθάνει τις ἀπὸ διδάσκαλον, οὐδὲ διὰ τέχνης, ἀλλὰ διὰ τῶν θείων λογίων. Μὴ ζητῆς πῶς ἐδῶ νὰ ζήσῃ βίον μακρὸν, ἀλλὰ πῶς ἐκεῖ ἄπειρον καὶ ἀτελεύτητον. Τὰ μεγάλα χάριζέ τω· οὐχὶ τὰ μικρά. Ἄκουε τὸν Παῦλον λέγοντα, «Ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου.»

Μὴ νομίσης ὅτι μόνον ὁ μοναχὸς ἔχει χρεῖαν τούτων τῶν ἀπὸ τὰς Γραφὰς διδασκαλιῶν· διότι μάλιστα χρειάζονται ταύτας οἱ παῖδες, οἱ μέλλοντες νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὸν βίον τοῦτον. Διότι, καθὼς τὴν ἔντεχνον τοῦ πλοίου κατασκευῆν, καὶ τὸν κυβερνήτην, καὶ τὸ πλήρωμα τῶν ναυτῶν, δὲν χρειάζεται ἐκεῖνος ὅστις πάντοτε στέκει εἰς λιμένα, ἀλλ' ὅστις διαπαντὸς θαλασσοπορεῖ· οὕτω καὶ ὁ κοσμηκὸς, καὶ ὁ μοναχός. Οὗτος μὲν, εἰς ἀκύμαντον λιμένα εὕρισκόμενος, ζῆ βίον ἀτάραχον, καὶ ἐλεύθερόν ἀπὸ πᾶσαν ἀνεμοζάλην· ἐκεῖνος δὲ διὰ παν-

τὸς εἶναι ἐν τῷ πελάγει, καὶ θαλασσομαχεῖ
εἰς τοῦ ὠκεανοῦ τὸ μέσον, ἀπὸ πολλὰς τρικυ-
μίας ἐνοχλούμενος

Ὅθεν ἐξαιρέτως ἔχουσι χρεῖαν τῆς τοιαύτης
διδασκαλίας οἱ εἰς τὸν βίον τοῦτον στρεφόμενοι·
καθότι καὶ πλειοτέραν ἀφορμὴν εἰς τὸ ἀμαρτά-
νειν ἔχει οὗτος παρ' ἐκείνος· ἐὰν δὲ θέλῃς νὰ
μάθῃς, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θέλει εἶσθαι ἐπι-
τηδειότερος.

Τοιούτους λοιπὸν ἄς παρασκευάζωμεν τοὺς
παῖδας, ὥστε νὰ δύνανται ν' ἀντέχωσι πρὸς πάντα,
καὶ νὰ μὴ ξενίζωνται διὰ τὰ συμβαίνοντα. Ἄς
τοὺς ἐκτρέφωμεν «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυ-
ρίου,» καὶ πολὺς ὁ μισθὸς θέλει ἐναπόκεισθαι δι'
ἡμᾶς. (— Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσ. Ὅμιλ. κἀ.
Τόμ. ΙΑ'. σελ. 159—164).

Πρὸς τοὺς κρίνοντας τὺς ἄλλους πικρῶς.

Διὰ τοῦτο εἰς μὲν τὰ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα εἴμεθα πικροὶ ἐξετασταί, τὰ δὲ ἰδικά μας παντελῶς δὲν ψηφίζομεν, διότι δὲν γνωρίζομεν τὰς Γραφάς, δὲν διδασκόμεθα τοὺς θείους νόμους.— (Ἰπόμ. εἰς τὴν πρὸς Φιλίπ. Ὅμιλ. θ'. Τόμ. ΙΑ'. σελ. 272.)

Ἀφθόνως πρέπει νὰ ἐγκατοικῶσιν εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὰ Θεῖα Λόγια — συμφέρει νὰ ἀγοράζωμεν βιβλία πνευματικά. — ἐλέγχονται οἱ ἀγαπῶντες τραγῳδία καὶ χοροὺς.

«Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως» τουτέστιν, ἡ διδασκαλία, τὰ δόγματα, ἡ παραίνεσις, εἰς τὰ ὅποια λέγει, ὅτι δὲν εἶναι τίποτε ἢ παροῦσα ζωὴ, οὐδὲ τὰ ταύτης ἀγαθά. Διότι ἐὰν ταῦτα μάθωμεν, εἰς κἀνὲν ἀπὸ τὰ δυσχερῆ δὲν θέλομεν ὑποχωρήσει. Ἀ' Ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως,» λέγει, οὐχὶ ἀπλῶς νὰ ἐγκατοικῆ, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὴν ἀφθονίαν. Ἀκούσατε ὅσοι

κοσμικοί, καὶ ἐπιφορτισμένοι γυναῖκα καὶ παιδία, πῶς προστάζει καὶ σᾶς μάλιστα νὰ ἀναγινώσκετε τὰς γραφάς· καὶ ὄχι ἀπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας. Διότι καθὼς ὁ εἰς χρήματα πλούσιος δύναται νὰ ὑποφέρῃ ζημίαν καὶ καταδίκην, οὕτως ὁ εἰς τὰ δόγματα τῆς φιλοσοφίας πλουτῶν, θέλει ὑποφέρει εὐκόλως ὄχι πενίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς συμφοράς, ἔτι καὶ παρ' ἐκεῖνον εὐκολώτερα. Διότι ἐκεῖ μὲν, εἰς τῆς ζημίας τὴν διάλυσιν, ἀνάγκη ὁ πλούσιος νὰ σμικρύνεται καὶ νὰ ἐλέγχεται· καὶ, ἂν πάθῃ τοῦτο πολλάκις, δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ὑποφέρῃ· ἀλλ' ἐδῶ δὲν εἶναι οὕτω. Διότι δὲν δαπανῶμεν τοὺς ὑγιεῖς λογισμοὺς, ὅταν χρειασθῆ νὰ ὑποφέρωμεν τὶ τῶν μὴ εὐαρέστων, ἀλλὰ μένθσι διαπαντός. Καὶ ἴδε τὴν σύνεσιν τοῦ μακαρίου τούτου· δὲν εἶπεν «Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν ἔστω» ἀπλῶς, ἀλλὰ τί; «Ἐνοικεῖτω,» καὶ «πλουσίως· ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νοουθετοῦντες ἑαυτούς.»

Μὴ περιμείνης ἄλλον διδάσκαλον· ἔχεις τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Κανεὶς δὲν σε διδάσκει ὡς ἐκεῖνα.

Διότι ὁ ἀνθρώπινος διδάσκαλος πολλάκις ἐπικρύπτει πολλά καὶ διὰ κενοδοξίαν καὶ διὰ φθόνον. Ἀκούσατε, παρακαλῶ, ἔλοι οἱ βιωτικοὶ, καὶ ἀποκτήσατε βιβλία, φάρμακα τῆς ψυχῆς. Ἐὰν δὲ τίποτε ἄλλο δὲν θέλετε, ἀποκτήσατε τοῦλάχισον διδασκάλους διηνεκεῖς, τὴν Καινὴν Διαθήκην, τῶν Ἀποστόλων τὰς Πράξεις, τὰ Εὐαγγέλια. Ἐὰν συμβῆ λύπη, κτύταξον εἰς αὐτὰ ὡς εἰς ἰατρικῶν ἀποθήκην· λάβε ἐκεῖθεν παρηγορίαν τοῦ δεινοῦ, ἂν ἦναι ζημία, ἂν ἦναι θάνατος, ἂν ἦναι χαμὸς τῶν οἰκιακῶν σου. Μᾶλλον δὲ μὴ κυττάξῃς, ἀλλ' ἀνάλαβε πάντα, ἔχε τα ἔπι τῆς διανοίας. Τοῦτο εἶναι ἔλων τῶν κακῶν αἴτιον, ἢ ἄγνοια τῶν Γραφῶν. Χωρὶς ὄπλα ὀπάγομεν εἰς πόλεμον, καὶ ἵπῳ εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῶμεν; εἶναι εὐχάριστον νὰ σωθῶμεν μετὰ τούτων, οὐχὶ δὲ καὶ χωρὶς τούτων. Μὴ ρίπτετε ἔλα ἐπάνω μας. *οἱ ἄνδρες* ὅλα ρίπτετε ἐπάνω μας. Σεῖς μόνον (οἱ ἄνδρες) ἔπρεπε νὰ μανθάνετε ἀπὸ ἡμᾶς· αἱ δὲ γυναῖκες ἀπὸ σαῶ, τὰ παιδιά ἀπὸ σαῶ· ἀλλ' ἔλα ἀφίνετε εἰς ὑμᾶς. Διὰ τοῦτο πολὺς ὁ κόπος.

«Διδάσκοντες,» λέγει, «καὶ νοουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς.» Παρατήρει καὶ πῶς ὁ Παῦλος σπουδάζει νὰ μὴ γίνεται βαρετός. Ἐπειδὴ ἡ ἀνάγνωσις ἔχει κόπον, καὶ εἶναι πολλάκις ὀχληρὸν, δὲν παρεκίνησεν εἰς ἱστορίας, ἀλλ' εἰς ψαλμοὺς, ὥστε ὁμοῦ καὶ νὰ τέρπηται τὴν ψυχὴν διὰ τῆς ψαλμωδίας, καὶ νὰ ὑποκλέπτηται ἀπὸ τοὺς κόπους. «Ὑμνοίς,» λέγει, «καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς.» Τώρα δὲ Σατανικὰ τραγῳδία καὶ χοροὺς ἀγαπῶσιν οἱ παιῶδες σας, καθὼς οἱ μάγιστροι, καὶ οἱ ὀψωνισταί, καὶ οἱ χορευταί. Ψαλμὸν δὲ κάνεις δὲν ἐξεύρει οὐδ' ἕνα· μάλιστα δὲ καὶ φαίνεται τὸ πρᾶγμα αἰσχύνῃ, καὶ χλευασίᾳ, καὶ γέλωτι. Διὰ τοῦτο μένουσι τὰ κακὰ ἔλα. Διότι εἰς ὅποιαν γῆν στέκει τὸ φυτὸν, τοιοῦτον φέρει τὸν καρπὸν. Ἄν εἰς ἀμμώδη καὶ ἄλμυρὰν, τοιοῦτον· ἂν εἰς γλυκεῖαν καὶ παχεῖαν, πάλιν ὁμοιον. Οὕτω πηγῆτις εἶναι τὰ διδάγματα. Δίδαξον αὐτὸν νὰ ψάλλῃ ψαλμοὺς ἐκείνους τοὺς ἀπὸ φιλοσοφίαν γέμοντας, οἷον, περὶ σωφροσύνης εὐθύς· μᾶλλον δὲ, πρὸ πάντων, περὶ τοῦ

νά μὴ συναναστρέφεται μὲ πονηροὺς, εὐθὺς ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ βιβλίου. (— Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Κολοσ. Ὅμιλ. θ'. Τομ. ΙΑ'. σελ. 390—392).

Τὸν Θεῖον λόγον χρεωστοῦμεν νὰ μεταχειριζώμεθα ὡς κυβερνήτην εἰς τοῦ βίου τὸ ταξίδιον.

Μεταχειριζόμενοι ὡς πλοῖόν τι τὰς Θείας Γραφάς, ἅς ἀναπετάσωμεν τῆς πίστεως τὰ πανία. Ἄν εἰς ταύτας πλέωμεν, καὶ κυβερνήτης θέλει μᾶς παρασταθῆ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἐὰν κολυμβῶμεν εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς, οὐχί. Διότι ἰ εἰς τίνα τῶν οὕτω κολυμβῶντων θέλει παρασταθῆ κυβερνήτης; Ὡστε διπλοῦς εἶναι ὁ κίνδυνος, καὶ τὸ νὰ μὴ ἔχωμεν πλοῖον, καὶ τὸ νὰ λείπη ὁ κυβερνήτης. Διότι ἐὰν καὶ τὸ πλοῖον χωρὶς κυβερνήτου, τρέχῃ κίνδυνον, ὅταν λείπωσι καὶ τὰ δύο, ἰ ποία σωτηρίας ἐλπίς; Ἄς μὴ ῥίπτωμεν λοιπὸν ἑαυτοὺς εἰς κίνδυνον φανερόν, ἀλλὰ ἅς βαίνωμεν ἐπὶ τοῦ ἀσφαλοῦς, κρεμασθέντες ἀπὸ τὴν ἱερὰν ἄγκυραν. (— Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Θεσσαλ. Α'. Ὅμιλ. ζ'. Τομ. ΙΑ'. σελ. 477).

Ἐλέγχονται οἱ μὲ προφάσεις δικαιολογούντες τὴν ἀμελείαν των.

Ἰ Διατί νὰ ἐμβαίνω (εἰς τὰς ἐκκλησίας), λέγει τις, ἐὰν κανένα δὲν ἀκούω νὰ ὁμιλῇ; Τοῦτο ἠφάνισεν ὄλα καὶ διέφθειρεν. Ἐπειδὴ ἰ τίς ἦ χρεία ὁμιλητοῦ; Ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἐγεννήθη αὕτη ἡ χρεία. Ἰ Διατί τάχα εἶναι ὁμιλίας ἀνάγκη; Ὅλα τὰ εἰς τὰς θείας Γραφὰς εἶναι σαφεῖ καὶ εὐθέα ὄλα τὰ ἀναγκαῖα εἶναι φανερά. Ἰ Ἄλλ' ἐπειδὴ εἴσθε ἀκροαταὶ τέρψεως, διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα ζητεῖτε. Διότι, εἰπέ μοι, ἰ μὲ ποίαν τάχα κομπολογίαν ἐκήρυττεν ὁ Παῦλος; ἄλλ' ὅμως ἐπέστρεψε τὴν Οἴκουμένην. Ἰ Μὲ ποίαν δὲ Πέτρος ὁ ἀγράμματος; Ἰ Ἀλλὰ δὲν ἐξεύρω, λέγει, τῶν θείων Γραφῶν τὰ περιεχόμενα. Ἰ Διατί δὲν ἐξεύρεις; μήγαρ εἶναι Ἑβραϊστί; μήγαρ Λατινιστί; μήγαρ εἶναι γεγραμμένα ἑτερογλώσσως; Ἰ Δὲν εἶναι Ἑλληνικά; Ἰ Ἄλλ' ἀσαφεῖ, λέγει. Ποῖον ἀσαφές, εἰπέ μοι; δὲν εἶναι ἱστορίαι; Ἰ Τὰ σαφεῖ ἄράγε τὰ ἐξεύρεις, ὥστε νὰ ἔχῃς χρείαν μόνον τὰ ἀσαφεῖ νὰ μάθῃς. Μυρίαὶ ἱστορίαι ὑπάρ-

χουσιν ἐν ταῖς Γραφαῖς· εἶπέ μοι μίαν ἐξ αὐ-
 τῶν. Ἄλλὰ δὲν δύνασαι νὰ εἴπῃς. Πρόφασις εἶ-
 ναι ταῦτα καὶ λόγια. Ἄλλος πάλιν λέγει, καθ'
 ἡμέραν τὰ αὐτὰ ἀκούει τις. Ἰτί δὲ, εἶπέ μοι, εἰς
 τὰ θέατρα δὲν ἀκούεις τὰ αὐτά; Εἰς τὰς ἵππο-
 δρομίας δὲν βλέπεις τὰ αὐτά; ἸΤὰ δὲ πράγμα-
 τα ὅλα δὲν εἶναι τὰ αὐτά; Ὁ δὲ ἥλιος Ἰδὲν
 ἀνατέλλει πάντοτε ὁ αὐτός; Τροφὰς δὲ Ἰδὲν
 μεταχειρίζομεθα τὰς αὐτάς; ἸἩθελον νὰ σ' ἐ-
 ρωτήσω, ἐπειδὴ λέγεις ὅτι ἀκούεις τὰ αὐτὰ καθ'
 ἐκάστην ἡμέραν· εἶπέ μοι, ἸΠοίου προφήτου
 εἶναι ἡ ἀναγνωσθεῖσα περικοπή, καὶ ποίου ἸΑ-
 ποστόλου, ἡ ποίας ἸΕπιστολῆς; Δὲν δύνασαι
 ὅμως νὰ τὸ εἴπῃς, ἀλλὰ σοὶ φαίνεται ὅτι ἀκούεις
 παράξενα. Ὁθεν, ὅταν μὲν θέλῃς νὰ δικαιολογή-
 σῃς τὴν ἀμέλειάν σου, λέγεις ὅτι εἶναι τὰ αὐτά·
 ὅταν δὲ ἐρωτηθῆς, φαίνεσαι ὡς νὰ μὴ τὰ ἔχῃς
 ποτὲ ἀκούσει. ἸἌν ἦναι τὰ αὐτά, ἔπρεπε νὰ τὰ
 ἐξεύρῃς· ἀλλὰ σὺ τὰ ἀγνοεῖς. Θρήνων Ἰἄξια εἶναι
 τὰ παρόντα, θρήνων καὶ ὀδυρμῶν. (—Ἰπόμν.
 εἰς Θεσσαλ. Β'. Ὁμιλ. γ'. Τομ. ΙΑ'. σελ. 528).

Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ γνωρίζοντος τὰς Γραφάς.

Εἰς ὅλα ἃς εὐχαριστῶμεν τὸν Θεόν, εἴτε κατὰ τοῦτον εἴτε κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον. Διότι καὶ τὰ δύο εἶναι χρήσιμα. Τίποτε δὲν μᾶς κάμνει ἀπὸ μῖσος ἢ ἀποστροφῆν, ἀλλ' ὅλα ἀπὸ φροντίδα καὶ εὐνοίαν. «Εἰδώς,» λέγει, «ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας.» τουτέστιν ἐκ πρώτης ἡλικίας ἔμαθες τὰ ἱερὰ γράμματα. Ἱερὰ δὲ γράμματα ὀνομάζει τὰς θείας Γραφάς. Εἰς ταύτας ἀνετρέφης, ὥστε καὶ διὰ τούτων πρέπει νὰ σοὶ εἶναι σερεὰ ἢ πίσις, καὶ κατὰ τίποτε νὰ μὴ βλάπτουσαι. Διότι ἡ ῥίζα κεῖται εἰς βάθος, καὶ ἐτρέφη χρόνον πολὺν, καὶ τίποτε δὲν δύναται νὰ τὴν σαλεύσῃ. Ἄφροῦ δὲ εἶπε, «τὰ ἱερὰ γράμματα,» ἐπρόσθεσε, «τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι.» τουτέστι, δὲν σὲ ἀφίνουσιν νὰ πάθῃς τι ἀνόητον, καὶ ὁποῖον πάσχουσιν οἱ πολλοί. Διότι ὅστις γνωρίζει τὰς Γραφάς, ὥς πρέπει νὰ τὰς γνωρίζῃ, εἰς οὐδὲν τῶν γινομένων δὲν σκανδαλίζεται, ὅλα τὰ ὑποφέρει γενναίως, τινὰ μὲν παραδίδων εἰς τὴν πίστιν καὶ

εἰς τὸ ὀκατάληπτον τῆς τοῦ Θεοῦ οἰκονομίας, τινῶν δὲ ἐξεύρων καὶ τὰς αἰτίας, καὶ εὐρίσκων παραδείγματα ἐν ταῖς Γραφαῖς.

Ἐάν ἀκούωμεν τὰς γραφὰς συνεχῶς, θέλομεν εὐρεῖν καὶ παραδείγματα τοιαῦτα πολλά. «Τὰ δυνάμενά σε,» λέγει, «σοφίσαι εἰς σωτηρίαν.» Διότι αἱ Γραφαὶ μᾶς βάλλουσιν ὑπ' ὄψιν τὰ πρακτέα καὶ τὰ μὴ πρακτέα. (— Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Τιμ. Β'. Ὁμιλ. ἡ. Τομ. ΙΑ'. σελ. 710—712.)

Πολλὰ ἠκονόμησεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ φυλαχθῶσιν αἱ Γραφαὶ—ἡ τῶν θείων ἐπίγνωσις εἶναι ἐπισήμη.

Κάνεις δὲν θέλει νὰ προσέχη εἰς τὰς Γραφάς. Διότι ἐάν προσείχομεν, οὐχὶ μόνον δὲν ἠθέλομεν περιπέσει ἡμεῖς εἰς τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ καὶ ἄλλης ἀπατωμένους ἠθέλομεν ἀπαλλάξει, καὶ τοὺς σύρει ἐκ τῶν κινδύνων. Διότι ὁ ἰσχυρὸς στρατιώτης οὐχὶ μόνον εἰς ἑαυτὸν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ ἀλλὰ καὶ τὸν παραστάτην νὰ διαφυλάξῃ καὶ ἀπὸ τῶν πολεμίων τὴν βλάβην νὰ τὸν ἐλευ-

θερώση. Τώρα δὲ τινὲς δὲν ἐξεύρουσιν οὐδὲ ὅτι ὑπάρχουσι Γραφαί, μολονότι τὸ Πνεῦμα τὸ ἁγιον ἔκαμε τόσας οἰκονομίας ὥστε αὐταὶ νὰ φυλαχθῶσι. Καὶ παρατηρεῖτε ἄνωθεν καὶ ἐξαρχῆς, διὰ νὰ μάθητε τὴν ἀνέκφραστον τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν. Ἐνέπνευσεν εἰς τὸν μακάριον Μωϋσῆν, ἐνεχάραξε τὰς πλάκας, ἐκράτησεν αὐτὸν τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπὶ τοῦ ὄρους, καὶ πάλιν ἄλλας τόσας, ὥστε νὰ δώσῃ τὸν νόμον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔστειλε προφήτας, οἵτινες ἔπαθον μυρία δεινά. Ἐπῆλθε πόλεμος, ἐκυρίευσαν ὄλους, κατέκοψαν, ἐκάησαν αἱ βίβλοι. Ἐνέπνευσε πάλιν εἰς ἄλλον ἄνδρα θαυμαστὸν, ὥστε νὰ τὰς ἐκθέσῃ, τὸν Ἐσδραν λέγω, καὶ ἔκαμε νὰ συντεθῶσιν ἀπὸ λείψανα. Μετὰ δὲ τοῦτον ᾤκονόμησε νὰ ἐρμηνευθῶσιν αὐταὶ ὑπὸ τῶν Ἑβδομήκοντα· τὰς ἠρμήνευσαν ἐκεῖνοι. Ἦλθεν ὁ Χριστὸς· τὰς δέχεται· οἱ Ἀπόστολοι τὰς διασπείρουσιν εἰς ὄλους· ἔκαμε σημεῖα καὶ θαύματα ὁ Χριστός. Ἐπειτα τί; Μετὰ τολούτην ἐπιμέλειαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔγραψαν, καθὼς καὶ ὁ Παῦλος εἶπεν,

«Ἐγράφη πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησε.» Καὶ ὁ Χριστὸς ἔλεγε, «Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς Γραφάς.» Καὶ ὁ Παῦλος πάλιν ἔλεγε, «Διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχομεν.» Καὶ πάλιν, «Πᾶσα Γραφή Θεόπνευτος καὶ ὠφέλιμος·» καὶ, «Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖται ἐν ὑμῖν πλουσίως.» Καὶ ὁ Προφήτης, «Εἰς τὸν νόμον αὐτοῦ θέλει μελετᾶ ἡμέραν καὶ νύκτα.» Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν, «Πᾶσα διήγησίς σου ἄς ᾔναι εἰς τὸν νόμον τοῦ Ὑψίστου.» Καὶ πάλιν, «Πόσον γλυκὰ εἶναι τὰ λόγια σου εἰς τὸν λάρυγγά μου!» δὲν εἶπεν, εἰς τὴν ἀκοήν μου, ἀλλὰ, εἰς τὸν λάρυγγά μου. «Ἵπὲρ μέλι καὶ κηρήθραν εἰς τὸ στόμα μου.» Καὶ ὁ Μωϋσῆς δὲ λέγει, «Θέλεις μελετᾶ εἰς αὐτοὺς διὰ παντός, ὅταν σηκόνεσαι, ὅταν καθίζης, ὅταν πλαγιάζης.» Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος γράφων πρὸς τὸν Τιμόθεον, ἔλεγεν, «Ἐν αὐτοῖς ἴσθι, ταῦτα μελέτα.» Καὶ ἄλλα μυρία ἠδύνατό τις νὰ εἴπη περὶ αὐτῶν. Ἄλλ' ὁμως ὕστερον ἀπὸ τοσαῦτα, εἶναι τινὲς, οἱ ὁποῖοι

δὲν ἐξεύρουσιν οὐδὲ ὅτι ὑπάρχουσι Γραφαί.

Διὰ τοῦτο δὲν γίνεται μεταξὺ ἡμῶν οὐδὲν ὑγιές, οὐδὲν χρήσιμον. Ἄλλ' ἐὰν μὲν θέλη τις νὰ γνωρίσῃ τὴν στρατιωτικὴν, ἀνάγκη αὐτὸς νὰ μάθῃ τοὺς νόμους τοὺς στρατιωτικοὺς, καὶ ἐὰν θέλη τις νὰ γνωρίσῃ τὴν κυβερνητικὴν, ἢ τὴν τεκτονικὴν ἐπιστήμην, ἢ τι ἄλλο ὁποιονδήποτε, ἀνάγκη αὐτὸς νὰ μανθάνῃ τὰ τῆς τέχνης. Ἄλλ' ἐδῶ δὲν σᾶς βλέπομεν νὰ πράττετε οὐδὲν τοιοῦτον, καὶ μάλιστα ἐνῶ ἡ ἐπιστήμη αὕτη χρειάζεται ἀγρυπνίαν πολλήν. Ἐπειδὴ ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι τέχνη χρειάζομένη διδασκαλίαν, ἀκουσον τὸν Προφήτην λέγοντα, «Ἐλθετε, τέκνα, ἀκούσατέ μου· τὸν φόβον τοῦ Κυρίου θέλω σᾶς διδάξει.» Τῶντι λοιπὸν διδασκαλίαν χρειάζεται ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος. Ἐπειτα λέγει, «: Τίς εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις θέλει ζωήν;» Ζωήν λέγει τὴν ἐκεῖ. Καὶ πάλιν, «Παῦσον τὴν γλῶσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ τὰ χεῖλη σου ἀπὸ τοῦ νὰ λαλῶσι δόλον. Ἐκκλινον ἀπὸ τοῦ κακοῦ, καὶ πράττε τὸ ἄγαθόν· ζῆτει εἰρήνην, κυνήγει αὐτήν.»

ἴ' Ἄρα ἐξεύρετε τίς εἶπε ταῦτα, Προφήτης, ἢ Ἱστοριογράφος, ἢ Ἀπόστολος, ἢ Εὐαγγελιστής; Δὲν τὸ πιστεύω, ἐκτὸς ὀλίγων. Καὶ αὐτοὶ δὲ οὗτοι πάλιν, ἐὰν φέρωμεν μαρτυρίαν ἀλλαχόθεν, τὸ αὐτὸ μὲ σᾶς θέλουσι πάθει. Διότι ἰδὸν θέλω εἰπεῖν τὸ αὐτὸ τοῦτο ῥητὸν, μὲ ἄλλους λόγους εἰρημένον· «Λέσθητε, καθαρίσθητε· ἀποβάλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τὰς ψυχὰς σας ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου, μάθετε νὰ πράττητε τὸ καλόν, ἐκζητήσατε κρίσιν, παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ κάμε ἀγαθόν, μάθετε νὰ κάμνητε καλόν.» Ἰβλέπεις ὅτι διδασκαλίαν χρειάζεται ἡ ἀρετή; Ἐκεῖνος μὲν λέγει, «Τὸν φόβον τοῦ Κυρίου θέλω σᾶς διδάξει.» οὗτος δὲ, «Μάθετε νὰ κάμνετε καλόν.» Ἰ' Ἐξεύρετε ἄρα γε ποῦ ταῦτα διαλαμβάνονται; Δὲν τὸ πιστεύω, ἐκτὸς ὀλίγων· μολονότι καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα σᾶς ἀναγινώσκονται δις ἢ καὶ τρίς. Καὶ ὁ ἀναγνώστης ἀφοῦ ἀναβῆ, λέγει πρῶτον τίνος εἶναι τὸ βιβλίον· τοῦ δεῖνος τυχὸν Προφήτου, ἢ Ἀποστόλου, ἢ Εὐαγγελιστοῦ, καὶ τότε λέγει ὅσα λέγει, ὥστε νὰ σᾶς ἦναι πλέον εὐκολοσημείωτα,

καὶ ὄχι νὰ γνωρίζετε μόνον τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν τῶν γεγραμμένων, καὶ τίς ταῦτα εἶπεν. Ἀλλὰ τὰ πάντα ἀνωφελῶς· ἀλλὰ τὰ πάντα ματαίως· διότι ἐξαντλεῖται ὅλη σας ἡ σπουδὴ εἰς τὰ βιωτικά, καὶ περὶ τῶν πνευματικῶν τίποτε δὲν σᾶς μέλει. Διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐκεῖνα δὲν σᾶς ἐκθαίνουσι ὡς ἐπιθυμεῖτε, ἀλλὰ πολλαὶ καὶ ἐκεῖ δυσκολίαι. Ὁ μὲν Χριστὸς λέγει, « Αἰτεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῶν· » εἶπε δηλαδὴ ὅτι τὰ τοῦ παρόντος βίου θέλουσι μᾶς δοθῆ ὡς προσθήκη εἰς τὰ τοῦ μέλλοντος. Ἡμεῖς δὲ ἀντεστρέψαμεν τὴν τάξιν, καὶ ζητοῦμεν τὴν γῆν, καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ὡς ἐὰν ἤθελον μᾶς δοθῆ ἐκεῖνα ὡς προσθήκη. Διὰ τοῦτο δὲν ἔχομεν οὔτε ταῦτα οὔτε ἐκεῖνα. Ἄς ἐξυπνήσωμεν λοιπόν· καὶ ἄς γένωμεν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐπιθυμηταί. Διότι οὕτω καὶ τὰ τοῦ παρόντος θέλουσι ἀκολουθήσει. (— Ὑπόμν. εἰς τὴν πρὸς Ἑβρ. Ὅμιλ. ἡ. Τομ. IB'. σελ. 89—91).

Τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ θρίαμβος, καὶ τῆς ἐξωτερικῆς
Φιλοσοφίας τὸ ἀνίσχυρον.

Ἐποῦ εἶναι τὰ τοῦ Πλάτωνος, καὶ Πυθαγόρου,
καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις; Ἐσβέεσθησαν. Ἐποῦ τὰ τῶν
ἀλιέων καὶ σκηνοποιῶν; Οὐχὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
μόνον· ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν βαρβάρων τὴν γλῶσσαν,
καθὼς ἤκούσατε σήμερον, διαλάμπουσιν ἡλίου
φωτεινότερα. Καὶ Σκῦθαι, καὶ Θραῖκες, καὶ Σαυ-
ρομάται, καὶ Μαῦροι, καὶ Ἰνδοί, καὶ οἱ πρὸς
αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα ἀπωχισμένοι,
μεταφράσαντες ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γλῶσ-
σαν τὰς θεοπνεύστους Γραφάς, φιλοσοφοῦσιν.
Ἐκεῖνα, λέγω, τὰ ὅποια οὐδ' εἰς τὸ ὄνειρον αὐ-
τῶν ἐφάντάσθησαν οἱ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων φιλό-
σοφοι, οἱ τὰς μακρὰς γενειάδας ἔχοντες, καὶ διὰ
τῆς βακτηρίας σπρώχνοντες τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ
ἀπαντῶντας, καὶ σείοντες τὰς τῆς κεφαλῆς τρί-
χας, δεικνύοντες οὕτω λεόντων μᾶλλον παρά
ἀνθρώπων πρόσωπα. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τοιαῦτα τὰ
ἡμέτερα, οὐδὲ στέκει εἰς τὸ σχῆμα, ἀλλ' εἰς τὴν
σωφροσύνην ἢ ἡμετέρα φιλοσοφία.

Ἐκεῖνοι μὲν, μὴ ἔχοντες φυσικὸν κάλλος, μήτε δυνάμενοι νὰ στολίζωνται μὲ εὐσέβειαν, σπουδάζουσι νὰ φαίνωνται σεμνοπρεπεῖς μὲ εὐγλωττίαν, καὶ μὲ τετορνευμένους λόγους, καὶ μὲ λέξεων συμπλοκάς, καὶ μὲ κόμας, καὶ μὲ καλλωπίσματα, καὶ μὲ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα. Οἱ δὲ ἡμέτεροι δὲν εἶναι τοιοῦτοι. Ἀλλὰ, ἀποβαλόντες ὅλα ταῦτα, καὶ ρίψαντες τὴν ἐξωτερικὴν φαντασίαν, παριστάνουσι τὸ φυσικὸν κάλλος· ὅχι ἀκονῶντες τὴν γλῶσσαν, οὐδὲ διώκοντες τὴν καλλιπέειαν· ἀλλὰ φιλοσοφοῦντες μὲ τῶν νοημάτων τὴν δύναμιν, καὶ ἀνακηρύττοντες τὴν εἰς αὐτοὺς κατοικηῦσαν χάριν τοῦ Θεοῦ μὲ τῶν ἔργων τὴν ἐπίδειξιν, καὶ μὲ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν τὴν ἀκρίβειαν.

Διὰ τοῦτο ἐσαγήνευσαν οὐχὶ τὴν οἰκουμένην μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀσίκτητον οὐχὶ τὴν γῆν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν θάλασσαν· οὐχὶ τὰς πόλεις μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ὄρη, καὶ τοὺς λόφους, καὶ τὰ δάση· οὐχὶ τὴν Ἑλλάδα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν βάρβαρον οὐχὶ τοὺς εἰς ἀξιώματα μόνον, ἀλλὰ

καὶ τοὺς εἰς ἐσχάτην πενίαν· οὐχὶ ἄνδρας μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας· οὐχὶ γέροντας μόνον, ἀλλὰ καὶ νέους. Δὲν ἐστάθησαν δὲ μέχρι τούτων, ἀλλὰ προέβησαν καὶ περαιτέρω, καὶ, μὴ ἀρκεσθέντες εἰς τὴν ἰδικὴν μας οἰκουμένην, ἐξέβησαν πρὸς αὐτὸν τὸν ὠκεανὸν, καὶ ἔσυραν ἐντὸς τῶν δικτύων τῶν τὰς βαρβαρικὰς χώρας καὶ τὰς Βρεττανικὰς Νήσους. Καὶ ὅπου λοιπὸν ἂν ὑπάγῃς, θέλεις ἰδεῖ τῶν ἀλιέων τὰ ὀνόματα εἰς τὰ στόματα ὄλων περιφερόμενα, οὐχὶ διὰ τῶν ἀλιέων τὴν δύναμιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ Σταυρωθέντος τὴν ἰσχὺν, ἥτις πανταχοῦ τοὺς προοδοποιεῖ, καὶ καθιστᾷ τοὺς ἰδιώτας σοφωτέρους τῶν φιλοσόφων, καὶ τοὺς ἀγραμμάτους, καὶ τοὺς ἀπὸ ἰχθύας ἀφωνοτέρους τοὺς κάμνει εὐτονωτέρους ἀπὸ ῥήτορας, καὶ ἀπὸ λογογράφους, καὶ ἀπὸ σοφιστάς.— (Ὅμιλ. ἡ. λεχθεῖσα Γότθων ἀναγνόντων, καὶ Πρεσβυτέρου Γότθου προσομιλήσαντος. Τομ. ΙΒ'. σελ. 371—372.)

ΤΕΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Ἡ ἀρετὴ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἀγίου Παύλου.— Οἱ Ἱερεῖς δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἀπαίδευτοι.— Οὔτε οἱ Λαϊκοί.	1
Ἡ ψυχὴ τοῦ μὴ ἀναγινώσκοντος τὰς Γραφὰς ὁμοιάζει γῆν χέρσον— τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις γεννᾷ τὸ ψυχικὸν κάλλος.	5
Οἱ Κοσμικοὶ ἔχουσι πλειοτέραν χρεῖαν τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν παρὰ τοὺς Μοναχοὺς.	9
Χρεῖα νὰ ἀποκτῶμεν Βιβλία Πνευματικά.	13
Ἡ ἅγια Βίβλος συνεγράφη ἐπὶ σκοπῶν νὰ τὴν ἀναγινώσκῃ ἕκαστος δι' ἑαυτὸν — ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς σπουδάζοντας αὐτὴν προθύμως — ἡ ἄγνοιά της εἶναι μέγα κακόν.	17
Ἡ Γραφὴ εἶναι πηγὴ ἀνέκλειπτος.	23
Αἱ Γραφαὶ εἶναι καὶ νεκροῦ ἀνισταμένου ἀξιοπιστότεραι.	24
Οὐδὲ τὰ ἀπλούστατα ῥητὰ τῆς Γραφῆς δὲν εἶναι ἀσφαλές νὰ παρατρέχωμεν.	24
Διατί αἱ Γραφαὶ δὲν ἐδόθησαν ἐξ ἀρχῆς;	28
Τὰ Παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου πρέπει νὰ γράφωνται εἰς τὸν Νοῦν.	29
Ἡ Γραφὴ παρέχει πολλὴν παρηγορίαν.	30
Ἡ ἐκ τῶν Γραφικῶν Ἱστοριῶν ὠφέλεια.	31
Ἡ Δύναμις τοῦ ἀκροαζομένου τὰ Θεῖα Λόγια.	32
Τῶν Εὐαγγελίων ἡ Ὑπεροχὴ.	32

Παράδεισος Τρυφῆς εἶναι τῶν Θείων Γραφῶν ἡ Ἀνάγνωσις, καλῆτερος καὶ τοῦ ἐν Ἑδῆμ—ὁ Θρί- αμβος τοῦ Θείου Λόγου—ὁ τῶν Γραφῶν Παρά- δεισος ἔχει Πηγὴν—τῆς Πηγῆς ἡ Φύσις—σα- φηνίζεται ἡ Ανάγκη τῆς συνεχοῦς τῶν Γραφῶν Ἀναγνώσεως	33
Ὁ ἀμελῶν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὴν τροφήν δένειναι ἄξιος νὰ λέγεται Ἄνθρωπος.	42
Μόνοι οἱ ἐπιμελεῖς ἀναγνώσται βλέπουσι τῆς Γραφῆς τὸ ἐξάαιρετον.	43
Δὲν ἀρκεῖ ἡ φιλή τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις	44
Καὶ φιλή πρόσρησις ἀνοίγει Πέλαγος Νοημάτων.	46
Ἐπιτίμησις τῶν μὴ ἐρευνῶντων τὰς Γραφάς.	46
Οἱ φιλόπονοι δὲν παρατρέχουσιν οὐδὲν τῶν Γραφι- κῶν Λογίων.	49
Τῶν Θείων Λόγων ἡ γλυκύτης.	50
Αἱ Γραφαὶ παραβιλλονται μὲ Κῆπον.	51
Αἱ Γραφαὶ ὁμοιάζουσι θησαυρὸν καὶ πηγὴν.	52
Ὁ κίνδυνος τῶν μὴ δεχομένων τὰς Γραφικὰς Διδα- σκαλίας.	54
Ἡ ψυχὴ χρειάζεται καθημέραν τὴν Πνευματικὴν τροφὴν.	55
Περὶ τῶν Πνευματικῶν πρέπει πάντοτε νὰ ᾔηται ἡ συνομιλία ἡμῶν	55
Τῶν Γραφῶν ἡ Ἔρευνα παραβάλλεται μὲ τὴν ζή- τησιν πολυτίμων λίθων.	57
Ἡ σωματικῆς τροφῆς μετὰληψις δὲν γίνεται ἐμπόδιον εἰς τὴν Πνευματικὴν Διδασκαλίαν,	58

Ἡ ἀσφάλεια τῶν μελετώντων τὰς Γραφάς.	60
Αἱ Γραφαὶ εἶναι ἰατρικὰ μεγάλα.	60
Αἱ Γραφαὶ παραβάλλονται μὲ θυριάματα.	61
Τὰ Θεῖα Διδάγματα πρέπει νὰ προσηλόνωνται εἰς τὸν νοῦν.	62
Δεῖγμα Ὑγείας ψυχικῆς.	63
Πῶς πρέπει ν' ἀκροαζώμεθα τὰς ἐπ' Ἐκκλησίας Διδαχάς.	63
Διὰ νὰ καταλαμβάνωμεν τὰς Γραφάς, χρειαζόμεθα ὄχι σοφίαν ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ τοῦ Πνεύματος τὴν ἀποκάλυψιν.	65
Τὸ ὄφελος τοῦ παρατηρεῖν πάντα τῆς Γραφῆς μὲ ἀκρίβειαν — πρέπει νὰ ἐρευνῶμεν τὰς Γραφάς, ὡς οἱ σκάπτοντες εἰς μεταλλεῖα.	66
Προφάσεις διὰ τὴν ἀμέλειαν τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ἀναιροῦνται.	68
Προτροπὴ εἰς ἐπιμελῆ τῶν Γραφῶν Ἀνάγνωσιν.	70
Ἡ Ἀτοπία τοῦ παραβλέπειν τὴν ψυχὴν, ἐνῶ προνοοῦμεθα τόσον διὰ τὸ σῶμα.	71
Τῶν Γραφῶν τὸ νόημα δὲν εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τῆς ἐπιφάνειαν — ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς δεικνύοντας πόθον εἰς τὸ νὰ καταλάβωσι τὰς Γραφάς.	74
Εἰς τί πρέπει ν' ἀποβλέπωσιν οἱ Εὐαγγελικοὶ Ποιμένες.	76
Διατί ἐγράφησαν καὶ τὰ κατωρθώματα καὶ τὰ ἀμαρτήματα τῶν Ἀγίων.	77
Εἰς ὅλα τὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως παρέχει ἀρμόδιον ἰατρικὸν ἢ Γραφὴν — αἱ ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γραφῶν ὠφέλειαι — ἢ ἀτοπία τοῦ μὴ προσέχειν εἰς τὰ ἐπ' ἐκκλησίας διδασκόμενα..	78

Νὰ προσέχωμεν ἀπὸ τὴν Ὑψηλοφροσύνην.	86
Τοῦ Θεοῦ ἡ Ἐκκλησία εἶναι Πανήγυρις Πνευματικῆ, καὶ Ἰατρεῖον ψυχῶν.	87
Ὁ Θεὸς βοηθεῖ τοὺς μὲ προθυμίαν καταγινομένους εἰς τῶν Γραφῶν τὴν Ἀνάγνωσιν — ἀποδεικνύεται τοῦτο ἀπὸ τὰ εἰς τὸν Αἰθίοπα Εὐνοῦχον συμβάντα.	90
Αἱ Γραφαὶ δὲν ὁμοιάζουσιν ἀνθρώπινα συγγράμματα.	100
Ἡ ἀσφάλεια τῶν εἰς τὰ πνευματικὰ καταγινομένων.	101
Ἡ Γραφή παραβάλλεται μὲ λιβάδιον εὐανθές.	102
Μέρη τινὰ τῆς Γραφῆς εἶναι δυσκολοεξήγητα.	102
Διατί ἐγράφησαν τῶν Δικαίων αἱ ἀρεταί.	103
Οἱ πατέρες χρεωστοῦσι νὰ διδάσκωσι τὰ τέχνα τῶν γραφικῆς ἱστορίας.	104
Χρεῖα νὰ μελετῶμεν τῶν γραφῶν τὰς ἱστορίας.	105
Αἱ Γραφαὶ προξενοῦσιν ὅσα δύναται τις νὰ εἴπη καλά—τὸ βραχὺ καὶ οὐδαμινὸν τῶν βιωτικῶν πραγμάτων.	106
Πλανῶνται οἱ κρίνοντες περιττὰ τινὰ μέρη τῆς Γρα- φῆς.	109
Ἔπρεπε νὰ ζῶμεν τόσον καθαρὰ, ὥστε νὰ μὴ χρειά- ζωμεθα τὴν ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου Λόγου βοήθειαν.	111
Τῆς Ἱστορίας τοῦ Χριστοῦ ἡ ἀλήθεια ἀποδεικνύ- εται ἀπὸ τοῦ τρόπου καθ' ὃν συνεγράφη.	114
Τὸ ἐκ τῆς μελέτης τῶν Γραφῶν ὄφελος.	117
Ἐλέγχονται οἱ τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν ἀμε- λοῦντες.	118
Διατί χάνουσι πολλοὶ τὸν περὶ τὰ Θεῖα ζῆλον, ἀφοῦ ἐξέλιθωσιν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας; καὶ πῶς δύναται νὰ ἐμποδισθῇ τὸ κακὸν τοῦτο;	122

- Ὁ Χριστὸς δὲν ἀποκλείει τὴν Παλαιάν—ἢ ἐκ τῆς ἀ-
μελείας τῶν Γραφῶν βλάβη 126
- Ποιοὺς πρέπει νὰ κάμνωμεν ὁμοτραπέζους, καὶ ποί-
αν νὰ λαμβάνωμεν ἀπὸ αὐτοὺς ἀνταμοιβήν . . . 128
- Χρεωστοῦμεν νὰ παρατηρῶμεν τῶν ζώντων Ἀγίων
τὰς ἀρετάς. 129
- Εἰς ποίους πρέπει νὰ δείχνωνται αἱ ἄβρωστοὶ ψυχαί. 130
- Τὸ ἐξαιρετὸν τῶν τοῦ Ἰωάννου Δογμάτων. 131
- Συμφέρει νὰ προμελετῶμεν τὴν ἐπ' Ἐκκλησίας ἀνα-
γινωσκομένην περικοπήν τοῦ Εὐαγγελίου—Ἀναι-
ροῦνται τῶν ἀμελῶν αἱ προφάσεις 131
- Δὲν ἀρκεῖ ἡ ψιλὴ ἀκρόασις ἢ ἀνάγνωσις τῶν εἰς τὰς
Γραφάς. 136
- Τί χρειάζεται νὰ παρατηρῶμεν, διὰ νὰ εὐρίσκωμεν
τὸ ἀληθὲς τῶν Γραφῶν νόημα — ἀξιοθρήνητος
τῶν πνευματικῶν ἀμέλεια. 137
- Εἰς τὸν νοῦν πρέπει νὰ φυλάσσωνται τὰ Γραφικὰ
λόγια καὶ νοήματα 141
- Τίποτε δὲν εἶναι περιττὸν εἰς τὰς Γραφάς. 144
- Τὸ ἀπὸ τῶν Γραφῶν κέρδος 145
- Ἐκ τῶν Γραφῶν χρεωστοῦμεν νὰ λαμβάνωμεν τὰ
ὄπλα καὶ τὴν δύναμιν κατὰ τῶν αἰρετικῶν. . . 146
- Τὰ τῆς Γραφῆς χρειάζονται προσεκτικὴν ἔρευναν . 148
- Ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ὠφελῆται ὁ εἰς τὰς Γραφάς
καταγινόμενος. 150
- Ἡ Γραφή μᾶς ἐνισχύει νὰ διακρίνωμεν τοὺς ὄντως
Ποιμένας ἀπὸ τοὺς Ψευδοποιμένας. 153
- Ἡ τῶν Γραφῶν ἀμέλεια εἶναι τὸ αἴτιον τῆς ὑπερ-
μέτρου πλεονεξίας καὶ τῶν ἄλλων παθῶν 154

Ἐλέγχονται οἱ προφασίζόμενοι ὅτι τὰ αὐτὰ πάντοτε ἀναγινώσκονται ἐπ' ἐκκλησίας.	156
Ἀπὸ τῶν Γραφῶν δύναται ἕκαστος νὰ λάβῃ τὰ ἐπιτήδεια εἰς ἑαυτὸν ἰατρικά.	158
Περὶ τῆς ἀνοίας τῶν Γραφῶν	159
Ἡ πρὸς τὰ πνευματικά κλίσις εὐκολύνει τῶν Γραφῶν τὴν νόησιν.	160
Ἐλπίδα καὶ ὑπομονὴν γεννῶσιν αἱ Γραφαί.	163
Κανὲν μέρος τῶν Γραφῶν δὲν εἶναι ἀνωφελές.	164
Περὶ ἐλεημοσύνης.	166
Καθεὶς χρεωστεῖ νὰ λαμβάνῃ τὰ θρησκευτικὰ του φρονήματα ἀπὸ τὰς Γραφάς.	167
Περὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου.	168
Τὰ παιδιά πρέπει νὰ διδάσκωνται τὰς Γραφάς	168
Πρὸς τοὺς κρίνοντας τοὺς ἄλλους πικρῶς	173
Ἀφθόνως πρέπει νὰ ἐγκατοικῶσιν εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὰ Θεῖα Λόγια — συμφέρει νὰ ἀγοράζωμεν βιβλία πνευματικά — ἐλέγχονται οἱ ἀγαπῶντες τραγῳδία καὶ χοροῦς.	173
Τὸν Θεῖον λόγον χρεωστοῦμεν νὰ μεταχειριζώμεθα ὡς κυβερνήτην εἰς τοῦ βίου τὸ ταξίδιον.	177
Ἐλέγχονται οἱ μὲ προφάσεις δικαιολογοῦντες τὴν ἀμέλειάν των	178
Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ γνωρίζοντος τὰς Γραφάς	180
Πολλὰ ψικρόμησεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ φυλαχθῶσιν αἱ Γραφαί — ἡ τῶν θείων ἐπίγνωσις εἶναι ἐπιστήμη.	181
Τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ θρίαμβος καὶ τῆς ἐξωτερικῆς φιλοσοφίας τὸ ἀνίσχυρον.	187

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000051222